

Bulletin slovenskej advokácie

Ukončenie polemiky
o „vymáhateľnej“
pohľadávke

Princíp
subsidiarity
určovacej žaloby

Keď sa ústavný súd
a prokuratúra
nevedia dohodnúť
o trovách
trestného konania

K investigatívnej
povinnosti
nadobúdateľa
vlastníckeho
práva pri kúpe
nehnutelnosti

Prípravné konanie
v kontexte
problémov
aplikačnej praxe

Máte právo nakupovať výhodne

Všetko, čo potrebujete na prevádzku
vašej kancelárie, na jednom mieste.

- Registrácia zadarmo a bez podmienok
- Špeciálny cenník ihneď po prihlásení
- Bleskové doručenie

Registrujte sa na alza.sk/pre-firmy

bulletin slovenskej advokácie

Recenzovaný časopis
pre právnu vedu a prax

Vydáva Slovenská advokátska komora
Kolárska 4, 813 42 Bratislava
IČO: 30 795 141

Vychádza desať ráz do roka
(8 riadnych čísel a dve dvojčísla)
Náklad 5 000 ks

Redakčná rada

JUDr. Jozef Brázdil (predseda)
JUDr. Peter Kerecman, PhD. (podpredseda)
prof. JUDr. Milan Ďurica, PhD.
prof. JUDr. Svetlana Ficová, CSc.
doc. JUDr. Martina Jánošíková, PhD.
doc. JUDr. Marek Kordík, LL.M., PhD.
doc. JUDr. Ondrej Laciak, PhD.
prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.
JUDr. Soňa Mesiarkinová
JUDr. Jana Mitterpachová, PhD.
JUDr. Ondrej Mularčík
prof. JUDr. Oľga Ovečková, DrSc.
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.
JUDr. Eva Sihelníková, PhD.
JUDr. Alexander Škrinár, CSc.
prof. JUDr. Marek Števec, PhD.
JUDr. Andrea Tomlainová, PhD., LL.M.

Redakcia

Výkonná redaktorka:
PhDr. Nadá Ondrišová (02 204 227 28)
ondrisova@sak.sk
Administrácia:
Darina Stračinová (02 204 227 26)
darina.stracinova@sak.sk

Vizuálna koncepcia:
Ing. Ladislav Blecha
Predtlačová príprava:
Helondia, s. r. o., Bratislava
Tlač:
Printhall, s. r. o., Bratislava

Objednávky bulletinu a inzercie:
Darina Stračinová (02/204 227 26)
darina.stracinova@sak.sk

reg. č. MK SR: 4161/10
ISSN 1335-1079

Uzávierka odbornej časti: 9. 6. 2022
Uzávierka redakčnej časti: 23. 6. 2022
Toto číslo vyšlo 30. 6. 2022

bulletin slovenskej advokácie 6/2022 Obsah

AKTUÁLNE

- 4 **DISKUSIA**
Ukončenie polemiky o „vymáhateľnej“ pohľadávke
JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.

PRÁVNA TEÓRIA A PRAX

ČLÁNKY

- 6 Princíp subsidiarity určovacej žaloby (2. časť)
JUDr. Katarína Gešková, PhD.
14 Keď sa ústavný súd a prokuratúra
nevedia dohodnúť o trovách trestného konania
JUDr. Lukáš Michalov, PhD., JUDr. Lukáš Tomáš
19 K investigatívnej povinnosti nadobúdateľa
vlastníckeho práva pri kúpe nehnuteľnosti
JUDr. Filip Šmeringai
28 Prípravné konanie v kontexte problémov aplikačnej praxe
JUDr. Samuel Marr, LL.M.

JUDIKATÚRA

- 37 Preskúmanie nekalosti zmluvných podmienok v exekučnom konaní
39 Procesné nástupníctvo v civilnom sporovom konaní
v prípade zastavenia konania o dedičstve

ADVOKÁCIA

SAK

- 42 Aktuálne udalosti
44 Zo zasadnutia Predsedníctva SAK
45 Spoločné vyhlásenie ČAK a SAK
k množiacim sa prípadom kriminalizácie výkonu advokácie
45 Pýta(j)te sa predsedníctva
46 *Young Lawyers Contest 2022.*
Semifinále európskej súťaže koncipientov v Bratislave
48 Povinnosť advokáta pri autorizácii zmluvy o prevode nehnuteľnosti

ZAHRANIČIE

- 50 LAWYEREX II. Ponuka krátkodobej stáže v zahraničí pre advokátov
52 Povinnosť advokáta predniesť záverečnú reč

ZAUJÍMAVOSTI

- 54 **LITERATÚRA**
Nadobudnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti od nevlastníka
JUDr. Róbert Jakubáč, PhD.
55 Oprášime ruštinu? Za rohom je vojna...
Rastislav Straka

Pokyny pre autorov príspevkov

1. Do redakcie (**ondrisova@sak.sk**) treba poslať rukopis v elektronickej podobe (Microsoft Word), **ktorý doteraz nebol publikovaný v inom periodiku. Odborný a vedecký článok nesmie byť popisný a svojim obsahom musí byť prínosom k riešeniu aktuálnych problémov právnej praxe.**
 2. Treba uviesť meno a priezvisko autora (autorov), akademické tituly, vedecko-pedagogické tituly, prípadne vedeckú hodnosť, povolanie, adresu pracoviska a trvalého bydliska, rodné číslo, kontakty (telefónne číslo, e-mailovú adresu).
 3. Titulok príspevku má byť krátky, vecný, výstižný. Pred vlastný text treba pripojiť krátky úvod (**perex**) objasňujúci výber témy. Dlhý text je vhodné členiť medzititulkami.
 4. V texte treba dôsledne dbať na presnú identifikáciu osôb a inštitúcií. U osôb je potrebné uviesť akademické tituly, vedecko-pedagogické tituly, prípadne vedeckú hodnosť. Ak nie je známy slovenský prepis zahraničných hodností alebo ich uvedenie nie je podstatné vzhľadom na informačnú a protokolárnu potrebu, tak ich možno vynechať. Názvy zahraničných a medzinárodných inštitúcií sa uvádzajú v plnom pôvodnom názve (prípadne so skratkou v zátvorke). Ak existuje zaužívaný slovenský prepis, treba ho dôsledne používať, inak je potrebný čo najpresnejší preklad do slovenčiny.
 5. Poznámky v texte treba označovať číslom bez zátvorky a bez bodky. Pri citovaní treba uvádzať bibliografické údaje podľa nasledovnej schémy:
Priezvisko1, M. – Priezvisko2, M.: Názov diela. Prípadný podtitul. Miesto vydania : Vydavateľ, ROK, s. XY.
 6. Autor pripojí krátku **anotáciu v rozsahu do 600 znakov** vrátane medzier, v ktorej zhrnie problematiku článku, svoje stanoviská a vývody. Redakcia zabezpečí preklad anotácie do angličtiny a nemčiny.
 7. Autor tiež napíše **stručnú informáciu o svojom aktuálnom odbornom pôsobení** a prípadne o iných skutočnostiach, ktoré považuje za dôležité v súvislosti s obsahom článku. Pripojí tiež **fotografiu 290 × 343 pixelov** (rozmer 25 × 29 mm pri rozlíšení 300 dpi), ktorá bude spolu s informáciou uverejnená na prvej strane príspevku v graficky odčlenenej plôške.
 8. **Maximálny odporúčaný rozsah** odborného a vedeckého článku je 34 000 znakov vrátane medzier, čo zodpovedá cca 6 stranám v bulletine. Maximálny odporúčaný rozsah recenzie, poznámky, správy z podujatia, úvahy na aktuálnu tému a pod. je 4 500 znakov vrátane medzier. Rozsah poznámok pod čiarou nesmie prekročiť 25 % rozsahu textu. K recenzii je potrebné dodať scan obálky knihy, pričom od jej vydania by mal uplynúť maximálne 1 rok.
 9. O zaradení príspevku do konkrétneho čísla a výške autorského honoráru rozhoduje redakčná rada Bulletinu slovenskej advokácie. Vyslovuje sa k obsahu a forme spracovania príspevku, prípadne konzultuje s autorom možné úpravy a doplnky. Môže požiadať autora o skrátenie príspevku alebo rozdeliť dlhý článok do viacerých čísiel. Vyhradzuje si tiež právo uverejniť svoj kolektívny názor k publikovanému príspevku. **Redakčná rada posudzuje anonymizované články.**
 10. Redakcia bulletinu si vyhradzuje právo upraviť názov príspevku, medzititulky, vykonať v rukopise potrebné štylistické, jazykové a technické úpravy.
 11. Tesne pred publikovaním dostane autor svoj príspevok na odsúhlasenie redakčných zásahov a na prípadné doplnenie a aktualizáciu. Autorizovaný príspevok sa uverejní bez ďalších redakčných zásahov.
 12. Príspevky sa uverejňujú na základe písomného súhlasu autorov na osobitnom redakčnom formulári. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.
 13. **Všetky príspevky sú povinne recenzované.**
Recenzné konanie sa riadi princípmi anonymného, objektívneho posudzovania príspevkov, rešpektu k názorom autorov a takej pomoci autorom, ktorá umožní publikovanie príspevkov po ich úprave, prepracovaní alebo doplnení.
Recenzenti sú určení redakčnou radou Bulletinu slovenskej advokácie v počte zodpovedajúcom povahe príspevku. Vedecký alebo odborný príspevok však posudzujú vždy najmenej dvaja recenzenti. Posudzovatelia postupujú v recenznom konaní podľa všeobecne platných zásad na posudzovanie príspevkov zasielaných do vedeckých a odborných právnických časopisov, **postupujú objektívne a nestranne na základe vopred stanovených hodnotiacich kritérií so zohľadnením náročnosti spracovania témy, aktuálnosti, odbornej úrovne a používania odbornej terminológie, formálneho spracovania, použitia vedeckých metód spracovania, vedeckého prínosu a primeranosti rozsahu.**
Kvalita príspevku sa posudzuje najmä podľa jeho originalnosti a dôležitosti pre poznanie a rozvoj práva. Záver o chýbajúcej originalnosti alebo bezvýznamnosti príspevku musí byť podložený odkazom na už uverejnené práce alebo na skutočnosti, z ktorých vyplýva, že príspevok neprináša žiadne poznatky pre vedu alebo prax.
Recenzenti predložia recenzné posudky redakčnej rade v lehote, ktorá zodpovedá zložitosti posudzovaného textu alebo v rovnakej lehote navrhnú jeho úpravu, prepracovanie alebo doplnenie.
Požiadavky na úpravu, prepracovanie alebo doplnenie príspevku sa autorom zasielajú výlučne v mene redakčnej rady. Na úpravu, prepracovanie alebo doplnenie príspevku sa autorovi určí primeraná lehota. Po jej uplynutí redakčná rada posúdi, do akej miery autor splnil určené požiadavky a podľa výsledku rozhodne, ako naloží s príspevkom.
Po recenznom konaní o publikovaní všetkých príspevkov rozhoduje redakčná rada. Výsledok recenzného konania nezaväzuje redakčnú radu; redakčná rada však zásadne vychádza z jeho výsledku.
-

Vážené kolegyně, vážení kolegovia,

máte pred sebou ďalšie vydanie Bulletinu slovenskej advokácie. Ide o právnický časopis, ktorý je vlajkovou loďou odbornej komunikácie nášho advokátskeho stavu a osobne som presvedčený o tom, že ide o najlepší domáci právnický časopis, ktorý patrí k dôležitým pilierom kultivovanej odbornej diskusie.

V mene predsedníctva SAK by som chcel využiť príležitosť aj na tomto mieste vyzdvihnúť prácu redakčnej rady tohto časopisu, vďaka ktorej sa každý čitateľ môže spoľahnúť, že v Bulletinu slovenskej advokácie nájde len seriózne výstupy, ktoré prešli poctivým recenzným konaním. Rovnako chcem poďakovať všetkým autorkám a autorom, ktorí využívajú tento unikátny priestor na odborné publikovanie a pomáhajú rozvíjať slovenský právny diskurz. Zároveň chcem povzbudiť aj ostatných potenciálnych autorov, aby sa zapojili do publikovania a ponúkli redakčnej rade svoje príspevky.

Ctené čitateľky a čitatelia, rád by som vás informoval o niektorých zmenách vo vzťahu k Bulletinu, ktorých spoločným menovateľom je záujem ešte viac zvýšiť dosah časopisu v odbornej verejnosti, lepšie zúročiť výsledky odbornej práce autorov a redakčnej rady, a zároveň zohľadniť povinnosť predsedníctva komory dbať na efektívne hospodárenie s vašimi príspevkami. So zreteľom na tieto princípy sme prijali nasledovné rozhodnutia:

- **Bulletin slovenskej advokácie budeme po novom bezplatne zasielať už iba tým advokátkam a advokátom, ktorí o to prejavia záujem.**
- Pre odstránenie akýchkoľvek pochybností – odoberanie Bulletinu bude pre členov komory naďalej bezplatné, avšak na to, aby ste tento časopis naďalej dostávali do svojich poštových schránok, bude potrebné aktívne prejsť záujem potvrdením objednávky. Týmto spôsobom chceme šetriť peniaze i životné prostredie a doručovať ho iba tým z vás, ktorí uprednostňujú tlačенú podobu (prípadne zohľadnite reálnu potrebu počtu výtlačkov v kanceláriách s viacerými advokátmi).
- Bulletin bude naďalej bezplatne prístupný pre všetkých v elektronickej podobe na našej stránke. V rámci modernizácie našej webovej stránky zároveň plánujeme zverejňovať odborné články z Bulletinu aj ako samostatné texty, a to tak, aby sa dali na webe pohodlne čítať a tiež jednoducho zdieľať (teda nielen v pdf formáte ako doteraz).
- Predsedníctvo komory zároveň rozhodlo o úprave periodicity tlačenej vydania, ktoré bude vychádzať najmenej šesťkrát ročne, teda ako dvojmesačník, s možnosťou vydania mimoriadnych čísel podľa potreby. Úprava periodicity by zároveň nemala mať zásadnejší dosah na celkový počet článkov, keďže v jednom vydaní bude možné publikovať viac odborných textov ako doteraz. Súčasne s tým hľadáme v spolupráci s redakčnou radou spôsoby, ako umožniť publikovanie odborných výstupov aj výlučne v on-line priestore (čo bude v konečnom dôsledku závisieť od rozhodnutí redakčnej rady a dopytu po takejto forme publikovania).

Vážené kolegyně, vážení kolegovia, verím, že uvedené zmeny prinesú nielen zefektívnenie činnosti tohto časopisu, ale v prvom rade prispesú k ďalšiemu zvýšeniu jeho dosahu na naše právne prostredie.

JUDr. Viliam Karas, PhD.
predseda SAK

Upozornenie

Vážené advokátky a vážení advokáti, v úvodníku vás predseda Slovenskej advokátskej komory JUDr. Viliam Karas, PhD. upozorňuje na zmeny v doručovaní a vydávaní Bulletinu slovenskej advokácie, ktorý sa bude **bezplatne v tlačenej forme** posilať iba advokátkam a advokátom, ktorí o jeho **doručovanie v tlačenej forme prejavia záujem**. Na to, aby ste tlačенý Bulletin naďalej dostávali do poštových schránok, bude potrebné **aktívne prejsť záujem potvrdením elektronickej objednávky**, ktorú vám pošleme v blízkej dobe.

DISKUSIA

Ukončenie polemiky o „vymáhateľnej“ pohľadávke

Námety na nové témy, krátke glosy alebo poznámky do diskusnej rubriky zasielajte na e-mailovú adresu **office@sak.sk**. Vaše podnety publikačne spracuje **JUDr. František Sedlačko, PhD., LL.M.**

Odporovanie dubióznym a ukracujúcim právnym úkonom dlžníka je čoraz častejšie využívaným inštitútom, ktorý zažíva v právnej praxi akúsi renesanciu (bohužiaľ s príliš výrazným oneskorením). Hneď úvodom je potrebné zdôrazniť, že súčasný Občiansky zákonník v období od svojej účinnosti v roku 1964 až do roku 1992 odporovanie vôbec neupravoval. Pretrhol tak kontinuitu pomerne kvalitnej normotvorby v tejto oblasti, ktorá siaha až do 19. storočia. Veľkou novelizáciou zákonom č. 509/1991 Zb. bola napokon odporovacia žaloba a odporovateľnosť ako taká prinavrátená do civilného kódexu v podobe dvoch ťažko zrozumiteľných ustanovení § 42a a § 42b OZ.

Je prirodzené, že absentujúca doktrína, odborná literatúra a judikatúra mali aj po roku 1992 za následok to, že efektívne odporovanie s finálnym výsledkom v prospech veriteľa bolo v bežnej praxi mimoriadne raritným. Pri zachovaní pôvodnej právnej úpravy nie sú dokonca ani v súčasnosti zodpovedané niektoré elementárne otázky ohľadom zákonných podmienok úspešného odporovania a jeho následkov (pozri napr. túto rubriku v BSA 11/2021 „Odporovací rozsudok ako exekučný titul?“).

Jedným zo základných interpretačných problémov, ktorý svojím dlhodobým pretrvávaním už získal nadnesený prívlastok „večný“, je výklad pojmu „vymáhateľná pohľadávka“ podľa § 42a ods. 1 OZ. Vo všeobecnosti môže totiž veriteľ odporovať iba takému právnemu úkonu dlžníka, ktorý ukracuje uspokojenie jeho vymáhateľnej pohľadávky. Či ide už o tzv. žalovateľnú pohľadávku, ktorú možno vo všeobecnosti úspešne vymáhať v súdnom konaní, alebo až o vykonateľnú pohľadávku, v prospech ktorej svedčí plnohodnotný exekučný titul, explicitne nevyplýva zo žiadneho normatívneho ustanovenia.

Pôvodná judikatúra Najvyššieho súdu SR zvolila pomerne pragmatický prístup v prospech veriteľa, ktorý bol vyjadrený v publikovanom rozhodnutí R 44/2001 s nasledujúcou právnou vetou „Zákonnému pojmu vymáhateľná pohľadávka zodpovedá taká pohľadávka, ktorú možno úspešne vymáhať pred súdom v základnom konaní.“

Postupne sa však začali vyskytovať rozhodnutia dovoľacieho súdu, v ktorých bol vyjadrený opozitný názor. Ten

presadzoval myšlienku, že ak v čase rozhodovania súdu o odporovacej žalobe nedisponuje žalobca zároveň exekučným titulom proti dlžníkovi, nemožno samotnej žalobe vyhovieť. Argumentoval výkladom vymáhateľnej pohľadávky v prospech jej stotožnenia s pohľadávkou vykonateľnou a praktickým účelom odporovania, ktoré primárne smeruje k exekučnému postihu dotknutého majetku. Ten bez exekučného titulu nie je možný a odporový rozsudok sa stáva samoučelným resp. neuplatniteľným (porovnaj napr. rozhodnutia NS SR sp. zn. 3 Cdo 61/2008, 5 Cdo 188/2010, 6 Cdo 253/2012 a 5 Cdo 109/2018). Na podporu tohto výkladu boli často citované aj obdobné české judikáty R 12/1998 civ. a R 12/2003 civ.

Názorová polemika na Najvyššom súde SR bola evidentná aj zo skutočnosti, že niektoré senáty občianskoprávneho a obchodnoprávneho kolégia naďalej rozhodovali v súlade s pôvodným R 44/2001 (napr. 4 Cdo 198/2010, 2 Cdo 180/2013, 2 Obdo 69/2012). Zásadný vplyv malo následné plenárne uznesenie Ústavného súdu SR zo dňa 1. 7. 2015 sp. zn. PL. ÚS 39/2015 v rámci konania o súlade právnych predpisov na základe návrhu Okresného súdu Žilina. Ten sa domáhal vyslovenia nesúlady § 42a OZ s čl. 1 ods. 1, čl. 20 ods. 1 a 4 Ústavy SR a čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd práve z dôvodu, že pri aplikácii R 44/2001 umožňuje toto ustanovenie vyhovieť odporovacej žalobe aj v prípade, ak žalobca nedisponuje exekučným titulom voči dlžníkovi.

Ústavný súd síce návrh odmietol ako zjavne neopodstatnený, v odôvodnení svojho rozhodnutia (ods. 39) ale zároveň uviedol „Možno teda zhrnúť, že aktuálna rozhodovacia prax najvyššieho súdu, ako ani občianskoprávna doktrína nezotrváva na takom výklade pojmu „vymáhateľná pohľadávka“, aký vyplýva z rozhodnutia najvyššieho súdu publikovaného pod č. R 44/2001, a teda nezotrváva na výklade, ktorý bol navrhovateľom spochybnený ako ústavne nekonformný, ale práve naopak, aktuálna rozhodovacia prax najvyššieho súdu, ako aj občianskoprávna doktrína sa od tohto výkladu zásadne odchyľuje.“

Postupne sa teda kreovali dva opozitné názorové prúdy, čo sa prejavilo nielen v rozhodovacej praxi, ale aj v odbornej

literatúre. Je typickým paradoxom, že tento názorový konflikt sa týka úplne základnej otázky, ktorej zodpovedanie by malo byť nesporným už priamo zo znenia právneho predpisu. Definitívne (snáď) riešenie priniesol aktuálne až veľký senát občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu SR v kasacnom uznesení zo dňa 17. 5. 2022 sp. zn. 1VCdo/1/2022.

Žalobca pôvodnou žalobou odporoval darovacej zmluve medzi dlžníkom a jemu blízkou osobou, ktorou bol s ukracujúcimi účinkami prevedený byt s príslušenstvom. Súd prvej inštancie žalobe v celom rozsahu vyhovel. Odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil a žalobu zamietol s odôvodnením, že v čase rozhodovania súdu žalobca ešte nedisponoval exekučným titulom voči dlžníkovi. Pokiaľ ide o R 44/2001, s týmto judikátom sa odvolací súd nestotožnil a vedome sa od jeho záverov odklonil.

V následnom dovolacom konaní dospel príslušný senát NS SR k názoru, že závery odvolacieho súdu sú správne a odklon od R 44/2001 je opodstatnený. Z tohto dôvodu postúpil vec na prejednanie a rozhodnutie veľkému senátu (§ 48 ods. 1 CSP). Veľký senát občianskoprávneho kolégia však uznesením zo dňa 28. 4. 2020 sp. zn. 1VCdo/4/2019, pomerom hlasov 5:2, vrátil vec dovolaciemu senátu bez rozhodnutia o dovolaní.

Išlo o jedno z kritizovaných rozhodnutí veľkého senátu občianskoprávneho kolégia NS SR, ktorý v tom čase formuloval názor, že v prípade viacerých vzájomne si protirečiacich rozhodnutí dovolacieho súdu nie sú splnené podmienky na postúpenie veci veľkému senátu. Príslušný trojčlenný senát sa má prikloniť k niektorému z polemických názorov a o dovolaní sám rozhodnúť (k tomu pozri rozsiahlu diskusiu v BSA, ostatných odborných právnických periodikách a na internetových právnických fórach).

S týmto názorom sa nestotožnil Ústavný súd SR, ktorý náležom zo dňa 20. 1. 2022 sp. zn. II. ÚS 139/2021 uznesenie veľkého senátu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Nasledovalo nové konanie pred veľkým senátom občianskoprávneho kolégia NS SR, ktorého výsledkom je pomerne presvedčivé a dôsledne odôvodnené (vyššie spomínané) uznesenie zo dňa 17. 5. 2022 sp. zn. 1VCdo/1/2022.

Veľký senát v tomto rozhodnutí apeluje na akúsi anabázu judikátu R 44/2001 z dôvodu vecnej správnosti jeho pôvodných záverov. Taktiež zdôrazňuje, že externé stanoviská v zmysle § 48 ods. 4 CSP vyzneli *uni sono* v prospech interpretácie „vymáhateľnej pohľadávky“ ako pohľadávky, ktorú možno úspešne vymáhať v súdnom konaní; teda pohľadávky žalovateľnej, ktorej svedčí vlastnosť *actio nata*. Tento záver prezentovali nielen Ministerstvo spravodlivosti SR a Generálna prokuratúra SR, ale aj právnické fakulty Univerzity Komenského a Trnavskej univerzity (ods. 7 až 10 uznesenia veľkého senátu).

Veľký senát sa vysporiadal aj s protichodným názorom predkladajúceho dovolacieho senátu o neúčelnosti odporovacej žaloby pri absencii exekučného titulu, pričom uviedol „Len zo skutočnosti, že k uspokojeniu pohľadávky veriteľa dôjde až v exekučnom konaní, nemožno vyvodzovať záver, že vymáhateľnou pohľadávkou je pohľadávka vykonateľná.

**Sledujte SAK
na LinkedIn!**

Dôležité informácie a aktuality z diania v advokácii a na komore: [linkedin.com/company/sak-sk](https://www.linkedin.com/company/sak-sk)

Nemožno opomenúť, že v prípade úspešnosti veriteľa v konaní o odporovacej žalobe môže dôjsť k dobrovoľnému plneniu dlžníka (a teda dôsledkom nemusí byť výkon rozhodnutia – exekúcia).“ (ods. 18.1).

Ako výrazné pozitívum možno vyzdvihnúť interpretačný prístup veľkého senátu občianskoprávneho kolégia NS SR, ktorý implicitne zdôraznil, že z teleologického hľadiska je účelom odporovacej žaloby ochrana veriteľa a výklad právnej normy súdom nesmie tento účel opomíňať. Závery judikátu R 44/2001 pritom legitímne poskytujú veriteľovi vyššiu mieru ochrany než opozitný výklad, ktorý veriteľa nedôvodne zaťažuje povinnosťou zabezpečiť pred vyhovujúcim rozsudkom o odporovacej žalobe plnohodnotný exekučný titul na plnenie voči dlžníkovi.

Je potrebné zohľadniť, že zákonná možnosť odporovať právnomu úkonu dlžníka je obmedzená trojročnou lehotou v zmysle § 42a ods. 2 až 5 OZ, v rámci ktorej nemusí mať veriteľ vždy možnosť zabezpečiť si exekučný titul voči dlžníkovi, najmä ak má ísť o právoplatné súdne rozhodnutie. V záujme právnej istoty však musí mať vždy zachované právo úspešne odporovať ukracujúcemu úkonu dlžníka ihneď, keď sa o ňom včas a preukázateľne dozvie. Podanie odporovacej žaloby proti tomu, kto mal z odporovateľného právneho úkonu dlžníka prospech (§ 42b ods. 2 OZ), a následné prerušenie konania až do právoplatného skončenia sporu o zaplatenie voči dlžníkovi, resp. do zabezpečenia iného exekučného titulu na plnenie, veľký senát správne nepovažoval za vhodné definitívne riešenie.

Právoplatný rozsudok, ktorým súd vyhovie odporovacej žalobe, síce sám osebe nie je exekučným titulom, vytvára však efektívny priestor na uspokojenie veriteľovej pohľadávky dobrovoľným plnením alebo na konsenzuálne usporiadanie vzniknutých právnych vzťahov. Pokiaľ k tomu nedôjde, následný vznik exekučného titulu voči dlžníkovi (ak ním veriteľ ešte nedisponuje) naplní základný účel odporovania a umožní v exekúcii vedenej proti dlžníkovi postihnúť majetok žalovaného z konania o odporovacej žalobe.

Veľký senát občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu SR preto dospel k záveru, že „Vymáhateľná pohľadávka v zmysle ustanovenia § 42a ods. 1 Občianskeho zákonníka je pohľadávka, ktorú možno úspešne vymáhať v základnom konaní.“ Preukázanie existencie takejto pohľadávky v konaní o odporovacej žalobe zaťažuje žalobcu a splnenie súvisiacich podmienok úspešného odporovania musí súd prejudiciálne vyhodnotiť v samotnom odporovacom konaní. ■

Princíp subsidiarity určovacej žaloby

2. časť

JUDr. Katarína Gešková, PhD.

Princíp subsidiarity určovacej žaloby vyjadruje pravidlo, že pokiaľ sa žalobca môže domáhať svojej ochrany prostredníctvom žaloby na plnenie, nie je daný naliehavý právny záujem žalobcu na určení. Určovacia žaloba je tak akýmsi druhoradým prostriedkom ochrany práv žalobcu. Tento princíp je prítomný aj v našej súdnej praxi, nevyplýva zo žiadneho zákonného ustanovenia a má len čisto interpretačný charakter.

Príspevok analyzuje účel princípu subsidiarity určovacej žaloby a dôvody, pre ktoré sa stal súčasťou rozhodovacej praxe na Slovensku a vo viacerých európskych krajinách. Zároveň poukazuje na aktuálne názory právnej vedy a súdnej judikatúry na tento princíp.

1. Koexistencia určenia a plnenia – medzitymny určovací rozsudok

Princíp subsidiarity určovacej žaloby vlastne nepripúšťa, aby popri sebe existovali vo veci dva rozsudky, určovací rozsudok a rozsudok na plnenie. Považuje sa to za nehospodárne a zbytočne zaťažujúce súdy. Naopak, koexistencia týchto dvoch rozsudkov je v anglickom práve prirodzená. V priestore determinovanom germánskou právnou tradíciou to však tiež nie je vylúčené. Táto koexistencia je umožnená prostredníctvom tzv. medzitymneho určovacieho rozsudku.¹ Skutočnosť, že takáto právna úprava v germánskej právnej kultúre existuje už od r. 1895 (§ 393 rakúskeho ZPO), znamená, že koexistencia týchto dvoch výrokov má zrejme opodstatnenie. Už podľa ZPO existovali **dva druhy** medzitymných rozsudkov, a to o základe nároku a o práve alebo právnom vzťahu, od ktorého závisí rozhodnutie vo veci samej. V takejto podobe sa dosiaľ zachovali v rakúskom a nemeckom procesnom práve.²

S účinnosťou od 1. júla 2016 je **súčasťou aj slovenského** civilného procesného práva medzitymny určovací rozsudok upravený v **§ 214 ods. 2 Civilného sporového poriadku (CSP)**. Podľa tohto ustanovenia „súd môže na návrh strany medzitymnym rozsudkom rozhodnúť, či tu je, alebo nie je právo, od ktorého celkom alebo sčasti závisí rozhodnutie vo veci samej.“ Jeho znovuzavedenie do procesnej úpravy bolo veľmi nenápadné. V prvom návrhu CSP sa medzitymny určovací rozsudok vôbec neobjavil, bol doplnený až v legislatívnom procese a jeho zavedenie dôvodová správa odôvodňuje veľmi stručne: „Normativizuje sa teoretické vymedzenie čiastočného a medzitymneho rozsudku.“ Potom sa nemožno čudovať, že v súčasnej súdnej praxi dosiaľ nenašiel významnejšie využitie.

Medzitymny určovací rozsudok je však dôkazom toho, že určovací výrok môže existovať aj popri výroku na plnenie. Z právnej úpravy nevyplýva obmedzenie pre vydanie medzitymneho určovacieho rozsudku okrem toho, že jeho vydanie musí strana navrhnúť (na rozdiel od medzitymneho rozsudku o základe nároku podľa § 214 ods. 1 CSP, ktorý súd vydá aj bez návrhu). Pre úplnosť uvádzame, že rakúska právna **doktrína**,³ ako aj súdna judikatúra,⁴ nad rámec zákonného textu stanovuje určité obmedzenie prípustnosti medzitymneho určovacieho rozsudku prostredníctvom osobitného právneho záujmu a súd ho vydá len ak určovací rozsudok má význam aj nad rámec rozsudku o plnení.⁵ Toto sa niekedy považuje za akýsi osobitný právny záujem.⁶ Súdna prax k tomu dodáva, že ak by predbežná otázka nemala význam aj nad rámec

¹ V rakúskom práve je tento inštitút upravený v §§ 236 a 259 ods. 2 ZPO. Podľa § 236 „Žalobca môže bez súhlasu žalovaného až do skončenia ústneho konania, v ktorom sa vydáva rozsudok, požiadať, aby sa právny vzťah alebo právo, ktoré sa stali spornými v priebehu konania a od ktorých existencie alebo neexistencie úplne alebo čiastočne závisí rozhodnutie o žalobe, určili v rozsudku vydanom o žalobe alebo v rozsudku, ktorý mu predchádza.“

(2) Toto ustanovenie sa nepoužije, ak predmet nového návrhu možno rozhodnúť len v osobitnom konaní, ktoré je určené výlučne pre veci tohto druhu, alebo ak sú ustanovenia o vecnej príslušnosti súdov v rozpore s požadovaným rozhodnutím.

(3) Predmetom nového návrhu môže byť aj uznanie úkonov alebo listín vyhotovených v zahraničí (§ 79 až 86a EO); v tomto prípade sa odsek 2 neuplatní.

V nemeckom práve je tento druh rozsudku upravený v § 256 ods. 2 ZPO, podľa ktorého „až do skončenia ústneho pojednávania, na ktorom je vydaný rozsudok, môže žalobca rozšírením žaloby a žalovaný podaním vzájomného návrhu, aby bol právny vzťah, ktorý je medzi stranami sporný, určený súdom, ak rozhodnutie vo veci samej úplne alebo len v časti závisí od toho, či tento sporný právny vzťah existuje alebo nie.“

2 Pozri COUFALÍK, P. Medzitimní rozsudek a medzitimní určovací návrh: nástroje řešení redbežních otázek soukromního práva? Časopis pro právní vědu a praxi 4/2016, s. 607 a nasl.

3 Fasching, H. W., Lehrbuch des österreichischen Zivilprozessrechts, 2. vydanie, Wien : 1990, s. 1069, Deixler-Hübner, A., In: Fasching, H., W., Konecny, A., eds., Kommentar zu den Zivilprozessgesetzen. 3. vydanie, Wien : 2017, komentár k § 236

4 RIS-Justiz RS0039563, RIS-Justiz RS0039600, RIS-Justiz RS0039618, RIS-Justiz RS0039468, RIS-Justiz RS00334336

5 Deixler-Hübner, A., In: Fasching, H., W., Konecny, A., eds., Kommentar zu den Zivilprozessgesetzen. 3. vydanie, Wien : 2017, komentár k § 236, RIS-Justiz RS0039563, RIS-Justiz RS0039600, RIS-Justiz RS0039618, RIS-Justiz RS0039468, RIS-Justiz RS00334336

6 Deixler-Hübner, A., In: Fasching, H., W., Konecny, A., eds., Kommentar zu den Zivilprozessgesetzen. 3. vydanie, Wien : 2017, komentár k § 236, rozhodnutie rakúskeho najvyššieho súdu z 16. marca 1977 zn. 1 Ob 806/76, pozri aj rozhodnutie rakúskeho najvyššieho súdu z 25. októbra 1994, zn. 1 Ob 611/94

prebiehajúceho konania, nebol by dôvod na samostatné rozhodnutie o predbežnej otázke a potom by postačilo, ak by sa súd k predbežnej otázke vyjadril len v odôvodnení súdneho rozhodnutia.⁷ Naopak, nemecká doktrína pripúšťa, že osobitný právny záujem sa nevyžaduje, pretože vyplýva zo samotnej prejudiciality určenia pre vec samu. Na Slovensku neexistuje v tejto otázke zatiaľ ustálená rozhodovacia prax. Možno sa stretnúť s prístupom, podľa ktorého sa má aj v prípade medzitimného určovacieho návrhu skúmať naliehavý právny záujem.⁸ Tento názor nezdieľame. **Právny záujem je totiž daný práve tým, že žalobcovo právo už bolo porušené a žalobca žiada o nárok z toho vyplývajúci.** Preto v tomto ohľade považujeme nemecký prístup za správny.

V tejto súvislosti sa vynára otázka, prečo sa v germánskej právnej kultúre pripúšťa prostredníctvom tohto inštitútu určovacia žaloba popri žalobe na plnenie, keď v nej má princíp subsidiarity hlboké zakorenenie? Odpoveďou by mohla byť skutočnosť, že súd obidve žaloby prejedná v jednom konaní, a teda cieľ hospodárnosti je naplnený. V nasledujúcich riadkoch sa pokúsime odôvodniť, že táto úvaha nemusí byť úplne správna.

Treba pripustiť, že v prípade medzitimného určovacieho rozsudku, na rozdiel od situácii, kedy sa určovací rozsudok vydá v samostatnom konaní, spravidla ešte predtým ako žalobca začne konanie o plnenie, sú obidva procesné nároky (určenie a plnenie) **súčasťou jedného konania** a teda je splnená požiadavka hospodárnosti (nezaťažovať súd a žalovaných nepotrebnými žalobami). Zároveň však platí, že pre stranu môže mať význam aj samotné určenie predbežnej otázky a k podaniu žaloby o plnenie **ani nemusí dôjsť.** Preto vydanie určovacieho rozsudku môže, paradoxne, **pôsobiť hospodárne v tom zmysle, že namiesto rozhodnutia o obidvoch zložkách nároku na plnenie (určenie a plnenie), žalobca súdy zaťaží len rozhodovaním o jednom z nich** a plnenie dosiahne mimosúdne.⁹ Vtedy je naopak, upustenie od princípu subsidiarity nástrojom procesnej ekonómie. Motiváciou k dobrovoľnému plneniu môžu byť aj trovy konania, ktoré sú pri nárokoch na splnenie povinnosti spravidla vyššie.¹⁰

Nakoniec platí, že keď už súd o predbežnej otázke rozhodne, **nie je dôvod na to, aby ju nepoňal do výroku, ak o to žalobca žiada, pretože len tak sa stane aj táto časť súdneho rozhodnutia právoplatnou a vecou rozhodnutou.** Tým sa vylúčia aj následné určovacie žaloby o určenie práva alebo právneho vzťahu, ktoré tvoria predbežnú právnu otázku pre konanie o splnenie povinnosti.

2. Je subsidiarita určovacej žaloby správne riešenie?

Princíp subsidiarity vytvára z určovacej žaloby akýsi **druhoradý procesný** nástroj v porovnaní s ostatnými žalobami. Tento prístup vychádza z názoru, že určovacia žaloba je obsahovo užšia ako je žaloba na plnenie, ktorá ju prekrýva. Tento názor nepovažuje za správny Dvořák,¹¹ ktorý poukazuje na to, že obidve žaloby charakterizujú odlišné žalobné návrhy. Ich predmety považuje za obsahovo rozdielne a podľa neho sa vymykajú porovnávaniu „čo do šírky“. Tento porovnávací prístup možno uplatňovať len pri žalobách rovnakého druhu (napr. žaloby na zaplatenie 5 000 eur a 10 000 eur vychádzajú z rovnakého skutkového základu). Pri posudzovaní identity vecí nemožno klásť dôraz len na jeden identifikačný znak (skutkový základ) a na ďalší (žalobný petit) rezignovať. Práve žalobný návrh ukazuje, akej súdnej ochrane sa žalobca domáha.

Pokiaľ je prípustnosť určovacej žaloby determinovaná stavom právnej neistoty žalobcu, nezdá sa správne hľadať argumenty, pre ktoré by mala byť preferovaná iná žaloba, pokiaľ žalobca túto, ďalšiu ochranu, nad rámec určenia **nepožaduje.**

JUDr. Katarína Gešková, PhD. pôsobí na Právnickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave, kde vyučuje a vedecky sa venuje

oblasti civilného procesu. Jej profesijnou vášňou sú pravidlá konania pred všeobecnými súdmi prevažne v súkromných sporoch. Zameriava sa aj na oblasť právnického písomného prejavu a na etické dilemy v civilnom procese. Jej práca má presah aj do zahraničia, pracuje na rôznych grantových programoch, aktívne publikuje a styk s praxou udržuje ako advokátka. Pôsobí aj na Ústavnom súde SR ako externá poradkyňa.

Preto sa pokúsime zamyslieť nad dôvodmi, pre ktoré by mala mať určovací žaloba v systéme žalôb **rovnocenné postavenie**.

2.1. Určovací rozsudok je prejudiciálne záväzný pre následné konanie

Právoplatnosť určovacieho rozsudku sa prejavuje v dvoch smeroch, **i) v nezmeniteľnosti** (ide o tzv. negatívnu stránku materiálnej právoplatnosti, § 230 CSP) a **ii) v záväznosti** (ide o tzv. pozitívnu stránku materiálnej právoplatnosti, § 228 CSP).

Určenie práva je pre následnú žalobu o plnenie, ktoré pochádza z tohto určenia, otázkou prejudiciálnou. **Prejavom prejudiciality** v situácii, keď už existuje právoplatné rozhodnutie o otázke, ktorá je predpokladom pre rozhodnutie o ďalšej veci, je **záväznosť prvého rozhodnutia pre ďalšie konanie**. Záväznosť právoplatného rozhodnutia **bráni súdu**, aby vyriešenú prejudiciálnu otázku v následnom závislom spore **samostatne posúdil**. To znamená, že je vylúčené nové prerokovanie tejto otázky. Súd rozhodujúci závislý spor je **viazaný** právoplatným rozhodnutím o tejto prejudiciálnej otázke. Záväznosť rozhodnutia tu chráni sporové strany pred tým, aby sa s protistranou nemuseli opätovne sporiť o už právoplatne rozhodnutom právnom následku.¹² Len tak môžu byť vzájomné rozhodnutia konzistentné, čo je aj zmyslom civilného konania.

Vyhovujúce rozhodnutie o pozitívnej určovacej žalobe **by nemalo žiadny zmysel**, ak by v následnom spore o vydanie veci mohla byť otázka vlastníctva veci opätovne spochybnená. Len pre úplnosť uvádzame, že tu nejde o prejudicialitu v zmysle § 194 CSP.¹³

Potom platí, že **k preťaženiu súdov vlastne nedochádza**. Súd v konaní o následnej žalobe na plnenie totiž „pokračuje“ tam, kde konanie o určení skončilo. Iste, niektoré administratívne úkony sa zrejme vykonávajú dvojnásobne a k veci budú existovať dva súdne spisy, avšak ťažko môžeme túto časť súdneho konania vnímať ako dvojnásobné a neprípustné zaťaženie súdu.

2.2. Sociologický význam určovacích žalôb, určovací žaloba ako predpoklad dobrovoľného plnenia a odbremenenie súdov

Sociologický aspekt určovacích žalôb má svoj zásadný význam, ktorý je podľa nášho názoru nedocenený. Určovací žaloba, práve tým, že nie je exekučným titulom, predstavuje svojím spôsobom miernejšie vyriešenie spornej otázky. Rozsudok len vo forme určenia **nemusí definitívne naštříbiť vzťahy** medzi stranami a vytvára predpoklad pre budúcu dohodu o plnení alebo priestor na dobrovoľné plnenie.

Určovací rozsudok sa tak môže stať predpokladom pre dobrovoľné plnenie. Tento argument sa vlastne vyskytuje takmer v každej analyzovanej právnej úprave. Je teda jasné, že tento aspekt sa nepodceňuje. Pokiaľ však dôjde k dobrovoľnému plneniu, potom platí, že **súdny systém bol zaťažený oveľa menej**, ako keby rozhodol o žalobe na plnenie. Vtedy by totiž musel rozhodnúť najskôr o určení a až následne o plnení (príp. inom nároku). V slovenskom právnom prostredí môže byť motiváciou na dobrovoľné plnenie práve náhrada trov konania. Preto pokiaľ nie je výška plnenia sporná, možno dôvodne očakávať, že povinná strana bude dobrovoľne plniť. Súd by preto mali zisťovať dôvody, pre ktoré sa žalobca rozhodol práve pre určovací žalobu, vrátane toho, či je pravdepodobnosť následnej dohody medzi stranami alebo dobrovoľné plnenie povinnej osoby.

2.3. Určovací žaloba ako lacnejšia alternatíva

Konanie o určení je spravidla lacnejšie. Minimálne pri vyrubovaní súdneho poplatku súd vychádza z toho, že predmet konania nie je možné oceniť peniazmi a súdny poplatok tvorí pevná suma – 99,50 eur, nie 6 % zo žalovanej sumy. Následne sú trovy spravidla nižšie aj pri odmene advokáta, čo však závisí od toho, či je predmet určenia oceneľný peniazmi.

Tento argument by mohol sledovať vhodnosť voľby určovacej žaloby. Napr. v anglickom práve sa možno stretnúť s tým, že ak si žalobca zvolí drahší spôsob ochrany, súd mu nemusí priznať úplnú náhradu trov konania.

7 Rozhodnutie rakúskeho najvyššieho súdu zo 16. mája 2001, zn. 6 Ob 112/01s

8 pozri medzitýmny rozsudok Okresného súdu Zvolen, sp. zn. 10Cb/8/2019 – 186

9 ŠTEVČEK, M., In: Števek, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 793

10 Pokiaľ ide o peňažné plnenie alebo plnenie oceneľné v peniazoch, je súdny poplatok vo výške 6 % (pri upomínacom konaní 3 %), na rozdiel od určovacieho konania, kde je paušálny poplatok vo výške 99,50 eur. Aj trovy právneho zastúpenia sú spravidla vyššie, za základ pre určenie tarifnej odmeny sa totiž považuje hodnota plnenia.

11 DVOŘÁK, B. Ke vzťahu rozsudku o žalobě na plnění a následné žaloby určovací, Právní rozhledy, 9/2008, s. 332 a nasl.

12 pozri DVOŘÁK, B. Právní moc civilních soudních rozhodnutí, 1. vydanie, Praha : C. H. Beck, 2008, s. 62 – 69

13 pozri ŠTEVČEK, M., In: Števek, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, § 194

Máme za to, že aj nižšie náklady súdneho konania motivujú strany k voľbe tohto prostriedku ochrany, čo má opäť **zásadný sociologický význam**, pretože trovy konania nevytvoria medzi sporovými stranami **zbytočne neprekonateľnú bariéru**. Argument, že súdna sústava tým stratí na hodnote súdneho poplatku, podľa nášho názoru neobstoí, pretože zmyslom súdnej ochrany nemá byť to, koľko súdny systém na súdení „zarobí“, ale to, aby bola súdna ochrana poskytovaná efektívne a v primeranej lehote a aby strany dostali odpoveď na to, prečo sa na súd obrátili. Nemenej dôležitá je aj následná schopnosť strán zotrvať v určitom prijateľnom vzťahu, či už ide o rodinné alebo majetkové spory, spory medzi fyzickými osobami alebo podnikateľmi.

2.4. Trovy konania ako inhibítor zbytočných následných žalôb na plnenie

V prvom bode sme hovorili o situácii, kedy žalobca dosiahne pozitívny výsledok a súd mu právo prizná. Uzavreli sme, že aj keby musel podať následne žalobu o plnenie, súdy by neboli zaťažované, pretože by vychádzali z rozhodnutia o určení práva. Zaoberali by sa len „tým navyše“, čo žalobca po určení práva žiada.

Ak by strana napriek pre ňu nevyhovujúcemu určovacímu rozsudku (čo je málo pravdepodobné), iniciovala súdne konanie o plnenie, žalobca by bol po prehre v spore **sankcionovaný** v podobe povinnosti nahradiť trovy konania. Naopak, žalovaný by mal právo na náhradu svojich trov konania, čo by azda mohla byť určitá **forma satisfakcie za jeho zbytočné zaťaženie**.

Ak zástancovia princípu subsidiarity argumentujú tým, že ide okrem ochrany súdneho systému aj o ochranu žalovaných, je otázne, či tieto úlohy môže splniť práve princíp subsidiarity. Veď aj žaloby na plnenie, kde žalobca prehrá, sú zaťažením žalovaného, toto zaťaženie je však tolerované. Koniec koncov, **každý žalovaný, ktorý spor vyhrá, je nedôvodne zaťažený žalobcom**. Vždy je len na žalobcovi, či určitý súdny spor, či už na určenie alebo na plnenie začne. V konečnom dôsledku je potrebné pripustiť, že pokiaľ chce **ktokoľvek žalovať akúkoľvek osobu, nemôžeme mu v tom vlastne úplne zabrániť**. Preto prílišná ochrana žalovaného a obava z vedenia dvoch súdnych sporov nie je podľa nášho názoru správnym argumentom v prospech princípu subsidiarity. Nemala by preto zabrániť žalobcovi zvoliť si preňho výhodný spôsob súdnej ochrany. Jediným limitom je skúmanie naliehavého právneho záujmu.

2.5. Princíp subsidiarity určovacej žaloby vs. dispozičný princíp

Princíp subsidiarity významne zasahuje do autonómie vôle žalobcu. Princíp subsidiarity totiž vyjadruje neprípustnosť určovacej žaloby za predpokladu, že žalobca má **k dispozícii iný, vhodnejší spôsob ochrany**. Posúdenie skutočnosti, či žalobca má alebo nemá vhodnejší spôsob ochrany tak závisí od prípustných prostriedkov ochrany, ale aj od vnímania sudcu. Sudca by potom mal v rámci odôvodnenia svojho rozhodnutia o nedostatku právneho záujmu v dôsledku subsidiarity určovacej žaloby uviesť, aké iné prostriedky právnej ochrany má žalobca k dispozícii a prečo ich sudca považuje za vhodnejšie. Tým si podľa nášho názoru súd berie oprávnenie, ktoré mu nepatrí. Tento fenomén nie je veľmi badateľný pri jednoduchých prípadoch, kde súdy odkážu žalobcu na žalobu na zaplatenie. Komplikovanejšie to je v prípade, ak má žalobca k dispozícii iný druh žaloby na plnenie ako na zaplatenie (napr. zdržanie sa určitého konania alebo vydanie veci a pod.), príp. má k dispozícii úplne inú žalobu. Pokiaľ by malo byť odôvodnenie dostatočné, súd by mal v odôvodnení uviesť, **aké konkrétne žaloby má žalobca k dispozícii a ktoré a z akého dôvodu považuje za vhodnejšie**. V tomto smere to podľa nášho názoru ale môže hraničiť so zásahom do dispozičného princípu.

Tiež netreba podceňovať pragmatický prístup žalobcu k vedeniu súdneho sporu. Ťažko si možno predstaviť situáciu, ak žalobca prehrá súdny spor o určenie, že je vlastníkom určitej veci a následne podá žalobu na jej vydanie. Životnú empiriu nemožno podceňovať. Preto aj v kontexte trov konania existuje skutočne pomerne veľký predpoklad, že určenie zabráni jednej zo strán uplatňovať si svoje právo v následnom konaní.

Princíp subsidiarity **málo zohľadňuje mnohorakosť životných situácií, pestrosť medziľudských vzťahov a cieľov jednotlivých osôb**. Nereflektovanie na tieto bežné životné skúsenosti zbytočne žalobcov oberá o možnosti určovacích výrokov.

2.6. Princíp subsidiarity určovacej žaloby, ak možnosť inej žaloby nastane až počas súdneho konania

Princíp subsidiarity sa javí ako nehospodárny v prípade, ak dôjde k možnosti podania inej žaloby až počas súdneho konania. Zo súdnej judikatúry totiž vyplýva, že naliehavý právny záujem musí existovať **v čase vyhlásenia súdneho rozhodnutia**.¹⁴ Pokiaľ by sme ale akceptovali princíp subsidiarity bežným spôsobom a teda akceptovali názor, že vždy ak vznikne možnosť podať žalobu na plnenie, naliehavý právny záujem na určenie zaniká, súd by musel žalobu o určenie zamietnuť, resp. podľa nášho názoru skôr konanie zastaviť.¹⁵

Vieme, že účelom naliehavého právneho záujmu je ochrana súdneho systému pred nepotrebnými žalobami. Jeho účelom je teda zabezpečiť, aby bola súdna ochrana poskytovaná rozumne, aby sa potenciálom sudcov a ďalšieho súdneho aparátu jednoducho neplytvalo. V prípade, ak počas konania žalobcovi vznikne možnosť podať žalobu na splnenie povinnosti, má sa za to, že žalobca stratil naliehavý právny záujem na určení (princíp subsidiarity určovacej žaloby). **Tento záver podľa nášho názoru nie je správny.**

Ak je naliehavý právny záujem daný na začiatku konania (žaloba teda bola uplatnená rozumne), avšak **v priebehu konania** (ktoré môže aj kvôli prieťahom trvať neprímerane dlho) **dôjde k jeho zániku** (napr. žalobca už môže žalovať aj na splnenie povinnosti, príp. iné), v niektorých prípadoch môže byť nehospodárne konanie zastaviť. Konanie totiž môže byť práve vo fáze **tesne pred vydaním meritórneho rozhodnutia**. Potom sa práveže javí ako hospodárne, aby súd pokračoval v konaní, pretože význam tohto rozhodnutia sa môže prejaviť hneď v dvoch smeroch. **Po prvé**, význam určovacieho rozsudku môže strany motivovať k dobrovoľnému plneniu, a **po druhé**, ak súd vydá určovací rozsudok, tento bude prejudiciálne záväzný pre žalobu na plnenie (samozrejme za predpokladu, že ide o totožný okruh sporových strán), a preto súd môže na ňom v konaní stavať.

Pokiaľ by súd aj v týchto prípadoch striktnie prijal záver, že naliehavý právny záujem zanikol, teda ak by striktnie aplikoval princíp subsidiarity, bol by popretý účel naliehavého právneho záujmu. Ak je ním ochrana pred zaťažovaním súdov, tak potom nám príde nezmyselné, že **riadne vykonané súdne konanie má vyjsť na zmar** len kvôli tomu, že medzičasom, vznikom možnosti žalovať na plnenie, naliehavý právny záujem zanikol. Samozrejme, posudzovanie toho, či súd bude pokračovať v konaní alebo konanie zastaví, závisí od toho, **v akom štádiu dôjde k možnosti podať žalobu o plnenie a či strana aj napriek možnosti žaloby na plnenie určovací rozsudok nepotrebuje, teda či nemá naliehavý právny záujem**. Bude na posúdení sudcu, aby vyhodnotil ďalší postup v záujme hospodárnosti konania, a v súlade s tým, aby jeho úkony neboli zbytočné.

Ak by súd predsa len uzavrel, že naliehavý právny záujem už daný nie je, treba uviesť, že dôvody zániku naliehavého právneho záujmu by sa mali prejaviť aj v rozhodnutí **o náhrade trov konania**. Máme za to, že súd nemôže vychádzať len z výroku súdu o zamietnutí žaloby/zastavení konania, ktoré by na prvý pohľad mohlo vyznievať v neprospech žalobcu. Súdnosť musí citlivo zvážiť dôvody, pre ktoré bol žalobca nútený sa obrátiť na súd a dôvody, pre ktoré súd zamietol žalobu/zastavil prebiehajúce súdne konanie v dôsledku **následného zániku naliehavého právneho záujmu**.

Uvedený problém nastáva aj v prípade, ak žalobca (spravidla dlžník) podá negatívnu určovaciu žalobu (určenie, že nemá voči veriteľovi dlh) a po splatnosti dlhu veriteľ podá žalobu na plnenie. Táto otázka (podanie žaloby na plnenie žalovaným **po** podaní určovacej žaloby žalobcom) bola riešená v R 47/2020,¹⁶ kde najvyšší súd dospel k záveru, že naliehavý právny záujem je daný. Uvedený záver odôvodnil tým, že *určovacia žaloba je schopná odstrániť existujúcu neistotu medzi stranami sporu a poskytnúť pevný základ pre ich právny vzťah a že túto neistotu nie je možné odstrániť iným prostriedkom ochrany práv*. Do úvahy tiež prichádza spojenie vecí, ak sa začali na tom istom súde, príp. prerušenie konanie o plnenie až do vyriešenia konania o určovacej žalobe (ako v R 47/2020). Potom bude rozsudok v konaní o určenie záväzný pre konanie o plnenie.

2.7. Kompenzačný efekt určovacej žaloby

V tomto kontexte nemožno zabudnúť na to, že určovacia žaloba môže v niektorých prípadoch plniť významnú kompenzačnú funkciu v tom zmysle, že žalobcovi porušenie jeho práva

14 rozhodnutie NS SR sp. zn. 2 Cdo 252/09, sp. zn. 4 Cdo 56/09, podobne napr. aj Rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 13 CoZm 6/2015 a iné

15 Domnievame sa totiž, že naliehavý právny záujem nie je súčasťou hmotnoprávneho nároku, ale osobitnou procesnou podmienkou. Z uvedeného dôvodu má byť následkom nedostatku naliehavého právneho záujmu procesné rozhodnutie, a to zastavenie konania. K tomu pozri napr. Dvořák, B. In: Lavický, P. a kol. Občianský soudní řád, Praha: Wolters Kluwer, 2016, s. 328, Hlušák, M. Právny záujem v civilnom sporovom konaní. In: GEŠKOVÁ, K. (ed.). Žalobné právo. Zborník z medzinárodného vedeckého kongresu Trnavské právnické dni 2020, Trnava: Právnická fakulta TU v Trnave, 2020. Trnava: TYPI UNIVERSITATIS TYRNAVENSIS, 2020, 272 s. 208 – 239, (dostupné aj on-line na www.iuridica.truni.sk)

16 R 47/2020: *Žalobca má naliehavý právny záujem na určení, či tu právo je alebo nie je podľa stanovenia § 80 písm. c/ O. s. p. v znení účinnom do 30. júna 2016 (rovnako aj podľa § 137 písm. c/ C. s. p.) vtedy, ak je určovacia žaloba schopná odstrániť existujúcu neistotu medzi stranami sporu a poskytnúť pevný základ pre ich právny vzťah, za pred-*

pokladu, že túto neistotu nie je možné odstrániť iným prostriedkom ochrany práv. (Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 11. decembra 2019, sp. zn. 2ObdoV/11/2019)

17 Fekete, I. Občiansky zákoník. 1. zväzok (Všeobecná časť). Veľký komentár, 3. aktualizované a rozšírené vydanie, Bratislava. Eurokódex, 2017, s. 272

kompenzuje **už samotné určenie tohto porušenia**, príp. aj zverejnenie tohto určovacieho rozsudku. Typicky pôjde o prípady porušenia osobnostných práv, kde judikatúra (R 46/1995) pripúšťa aj určovacie žaloby, dokonca s tým, že pri nich nie je potrebné preukazovať naliehavý právny záujem. Tento názor zdieľa aj právna veda.¹⁷

2.8. Koexistencia určenia a plnenia má svoj význam, medzitymny určovací rozsudok

Ak strana žaluje na plnenie, možno predpokladať, že jej rozsudok na plnenie bude stačiť. Existujú však situácie, kde strana potrebuje, aby súd určil, aj právo alebo právny vzťah, od ktorého závisí následné plnenie, príp. iný nárok. Spravidla táto potreba vznikne v situácii, keď z určenia práva vyplývajú pre **žalobcu viaceré dôsledky ako len v žalobe požadované plnenie**. Vtedy je rozumné, aby súd vydal **popri** žalobe na plnenie aj určovací rozsudok. Prípustnosť takéhoto určovacieho rozsudku pripúšťa súdna prax vo väčšine krajín germánskej právnej kultúry, ako aj podľa anglického práva. V slovenskej súdnej praxi však nemožno hovoriť o výraznom judikatórnom trende.

S účinnosťou od 1. júla 2016 je vydanie určovacieho rozsudku popri rozsudku na plnenie výslovne prípustné aj v slovenskom práve, a to **medzitymnym určovacím rozsudkom** podľa § 214 ods. 2 CSP. Tento sa však vydáva **v už začatom konaní o plnenie**. Ide o staronový inštitút, ktorý je známy aj v nemeckom a rakúskom práve.

Možnosť vydania medzitymneho určovacieho rozsudku o určení práva je tak dôkazom toho, že určovacia žaloba je plnohodnotným a rovnocenným prostriedkom súdnej ochrany a na vydaní určovacieho rozsudku môže mať strana záujem, aj keď už žaluje na plnenie.

3. Priestor na obavy?

Z dosiaľ uvedeného môžeme uzavrieť, že určovacia žaloba je rovnocenná žalobe na plnenie, príp. inej žalobe a je na žalobcovi, ktorý spôsob ochrany si zvolí. Každá má totiž iné funkcie. Určovacia žaloba je **obmedzená naliehavým právnym záujmom**. Jeho cieľom je zamedziť zaťažaniu súdov a žalovaných nepotrebnými žalobami. Určovacia žaloba je prípustná len v prípade, ak je žalobca v stave právnej neistoty a ak určovací rozsudok môže túto neistotu odstrániť. Má sa za to, že pokiaľ má žalobca možnosť žalovať na plnenie, naliehavý právny záujem daný nie je. Z uvedeného existujú výnimky, vo všeobecnosti relatívne štedré, avšak v praxi málo využívané, resp. striktno interpretované.

Prvým krokom k odpútaniu sa od subsidiarity určovacej žaloby je podľa nášho názoru benevolentnejšie posudzovanie výnimiek zo zásady subsidiarity a vytváranie judikatúry v tejto oblasti. Určovací výrok môže odstrániť právnu neistotu a byť pre žalobcu užitočný aj bez toho, aby sa musel domáhať určitého plnenia, hoci aj takú žalobu žalobca podať môže.

Súdna prax však, podľa nášho názoru, môže ísť aj ďalej. Ak vychádzame zo záveru, že obidve žaloby sú rovnocenné, **možnosť inej žaloby by nemala mať vplyv na posudzovanie naliehavého právneho záujmu**, a teda naliehavý právny by mohol byť daný nielen v prípade spomínaných výnimiek. Naliehavý právny záujem by sa mal skúmať nezávisle od možnosti inej žaloby, teda na základe jeho klasických kritérií, a síce, či je žalobca skutočne v stave objektívnej právnej neistoty a či je určovací rozsudok spôsobilý túto neistotu odstrániť.

Možno predpokladať, že pri tomto rovnocennom vnímaní určovacej žaloby vznikne obava, že určovacie žaloby sa budú **podávať masovo a že sa budú zneužívať**. Skúsme sa zamyslieť nad tým, či je táto obava oprávnená.

Ak je medzi zmluvnými stranami len spor o určitej otázke, napr. o platnosti výpovede prenajímateľa (žalobcu) z nájmu,¹⁸ žalobca má vlastne k dispozícii žalobu na vypratanie, príp. na vydanie bezdôvodného obohatenia, ak nájomca nehnuteľnosť stále užíva. V tom prípade (uvažujúc v duchu súčasnej súdnej praxe) by nemala byť žaloba na určenie, či nájomný vzťah trvá, prípustná. Ved' otázka platnosti výpovede sa vyrieši ako prejudiciálna v konaniach na plnenie. Žalobcovi pritom nemusí ísť ani o vypratanie, ani o bezdôvodné obohatenie, ale o to, či je výpoveď platná a či ním zvolený výpovedný dôvod bol skutočne daný. Zaujímá ho teda určenie,

18 Žalobca si sám nemusí byť úplne istý, či situácia, v ktorej sa ocitol je skutočne výpovedným dôvodom.

či zmluva trvá a je ochotný ponechať nájomcu vo svojich priestoroch v závislosti od súdneho rozhodnutia. Ak by súd žalobu zamietol, asi sotva by žalobca žiadal žalovaného o vypratanie. Tiež možno predpokladať, že ak súd určí, že výpoveď žalobcu je platná a nájomný vzťah skončil, žalovaný zrejme sám nehnuteľnosť vyprace.

Skúsme sa ďalej zamyslieť nad tým najmenej želaným, až extrémnym príkladom. Žalobca má splatnú pohľadávku a žaluje o určenie, že má právo na plnenie, napr. právo na nájomné z určitej nájomnej zmluvy. Ak by súd jeho žalobu zamietol, sotva možno predpokladať, že bude pokračovať žalobou o plnenie dožadujúc sa zaplataenia nájomného v konkrétnej výške. Určovacia žaloba teda súdy nezaťažila ničím navyše. Ak súd určí, že žalobca má právo, príp. nárok¹⁹ na nájomné, je zrejme pravdepodobné, že dlžník mu nájomné zaplatí. Ak by aj nedošlo k dobrovoľnému plneniu, napr. pre spor o výšku, v novom konaní súd pri predbežnej otázke určenia práva na nájomné vychádza z určovacieho rozsudku. Preto v tomto smere súd nemusí ani opakovať dokazovanie, ani vykonávať ďalšie zisťovanie a bude sa už venovať len výške nájomného. Ani v tomto prípade nie je súd zaťažovaný významne viac ako keby žalobca žaloval priamo na plnenie. Naopak, ak žalobca zvolí najskôr určenie práva, je tu určitá pravdepodobnosť, že súd už nebude vôbec zaťažovaný rozhodovaním o výške.

Tiež možno očakávať, že pokiaľ žalobca verí, že bude úspešný a nemá istotu v tom, či dlžník bude plniť dobrovoľne, **prirodzene si zvolí žalobu na plnenie**, pretože len tak získa exekučný titul. O ten budú mať žalobcovia **stále záujem**. Žalobcovia totiž sledujú len svoje prirodzene egoistické ciele, teda získať čo najviac a byť zaťažený čo najmenej (čo najmenej nákladov a čo najviac úžitku).

Vzhľadom na to, že ľudské motivácie sú rôzne, je potrebné na ne reflektovať aj pri výbere vhodnej žaloby. Dovoľme si istý optimizmus v tom smere, že **motivácie žalobcov sú prevažne racionálne** (žalobca vždy sleduje svoj prospech), preto sa snáď možno spoľahnúť na to, že ani sám žalobca **nechce absolvovať dve konania**. Preto určitou prirodzenou a podľa nás aj **racionálnou selekciou bude rozumné a ekonomické správanie žalobcu**, ktorý aj podľa pravdepodobnosti dobrovoľného plnenia vyhodnotí, ktorá žaloba je v danom právnom vzťahu lepšou voľbou. Koniec koncov neefektívne žaloby (akékoľvek) sa úplne vylúčiť nedajú. Na to však slúžia inštitúty spojenia veci alebo náhrady trov konania, aby sa tomuto postupu zabránilo.

Koniec koncov, je potrebné pripustiť, že určité **špekulatívne konanie môže byť vyvolané práve reštriktívnym prístupom k určovacím žalobám**. Napr. v Poľsku ide o žaloby o symbolickú sumu (napr. 1 % z celkového plnenia).²⁰ Žalobcovia sa prostredníctvom týchto žalôb snažili dosiahnuť určité rozhodnutie o určení práva ako o prejudiciálnej otázke. Považovalo sa to aj za spôsob ako sa vyhnúť preukazovaniu právneho záujmu. V tomto kontexte vznikla následne v Poľsku diskusia až na úrovni najvyššieho súdu, či rozhodnutie o určení ako o prejudiciálnej otázke je alebo nie je záväzné pre ďalšie konania. Najvyšší súd v rozhodnutí z 29. marca 1994, III CZP 29/94 uviedol, že súd v inom konaní o plnenie, ktoré vychádza z tej istej právnej otázky, nemôže rozhodnúť inak. Ani v súčasnosti nemožno hovoriť o zjednotení právnych názorov v tejto otázke. Napr. podľa rozhodnutia poľského najvyššieho súdu z 7. apríla 2016 (III CSK 276/15) rozhodnutie o predbežnej otázke určenia zodpovednosti žalovaného nie je záväzné pre iné konania. Naopak, v rozhodnutí zo 4. novembra 2016 (I CSK 736/15) najvyšší súd uviedol, že v ďalších konaniach o ďalších častiach plnenia je súd viazaný rozhodnutím o otázke určenia zodpovednosti žalovaného.

4. Zhrnutie

Záver plynúce z predchádzajúcich riadkov, môžeme zhrnúť nasledovne:

Princíp subsidiarity určovacej žaloby vyjadruje pravidlo, že pokiaľ sa žalobca môže domáhať svojej ochrany prostredníctvom žaloby na plnenie, nie je daný naliehavý právny záujem žalobcu na určení. Určovacia žaloba sa tak stala akýmsi druhoradým prostriedkom ochrany práv žalobcu. Ten princíp je prítomný aj v našej súdnej praxi. Síce nevyplýva zo žiadneho zákonného ustanovenia, ale je výsledkom interpretácie (ne)existencie naliehavého právneho záujmu.

Súdna prax nevylučuje, že od princípu subsidiarity možno upustiť a formuluje určité výnimky. Strohosť súdnej judikatúry v tejto oblasti však svedčí skôr o ich reštriktívnom výklade, čo

¹⁹ Tu možno azda len podotknúť, že vhodnejšie je žalovať o určenie, že žalobca má *nárok* na nájomné, aby mohol súd aj v konaní o určenie zohľadniť prípadnú námietku premlčania. Ak by sa totiž žiadalo určiť právo, tak na rozhodnutie o práve na nájomné, nemá prípadná námietka premlčania vplyv, hoci možno očakávať, že žalovaný premlčanú pohľadávku dobrovoľne nesplní, príp. námietku premlčania uplatní v konaní o plnenie. To však nevylučuje situácie (budú skôr ale výnimočné), že pre strany bude potrebné aj rozhodnutie o práve, hoci premlčanom.

²⁰ Gessel-Kalinowska vel Kalisz, B., *The Legal, Real and Converged Interest in Declaratory Relief*, The Netherlands : Wolters Kluwer, 2019, s. 278

nepovažujeme za správny trend. V tomto článku sme sa snažili ponúknuť niekoľko argumentov, ktoré odôvodňujú upustenie od tohto princípu. Máme za to, že naliehavý právny záujem žalobcu, teda to, či určovací rozsudok skutočne potrebuje, je potrebné vyhodnocovať v kontexte jeho konkrétnej skutkovej situácie, nie formalisticky podľa toho, či sa môže domáhať ochrany aj inou žalobou.

Vyššie uvedené argumenty sa snažia presvedčiť o tom, že určovacia žaloba je plnohodnotným spôsobom ochrany práva, ktorá je síce limitovaná naliehavým právnym záujmom, avšak ten môže byť daný aj v prípade, ak žalobca môže podať žalobu na plnenie. Názory, že určovacia žaloba plní len preventívnu funkciu možno považovať za prekonané. Určovacia žaloba má význam nielen v situácii, ak k porušeniu práva ešte nedošlo (prevencia pred porušením), ale aj v prípade, ak právo už bolo porušené. Uvedené potvrdzuje aj súdna judikatúra.

Súdy by preto mali dôsledne skúmať dôvody, pre ktoré sa žalobca dožaduje práve určenia práva a na čo mu bude určovací rozsudok slúžiť. Tiež by mali skúmať, či existuje predpoklad budúcej dohody medzi stranami alebo predpoklad dobrovoľného plnenia. Aj v prípade, že po vydaní určovacieho rozsudku podá žalobca žalobu na plnenie (z dôvodu, že nedošlo k dobrovoľnému plneniu), máme za to, že súdny systém nebude neprimerane zaťažovaný. Súd totiž bude vychádzať z vydaného určovacieho rozsudku, ktorý je v otázke určenia práva prejudiciálne záväzný.

Ak sa doteraz vnímala určovacia žaloba ako subsidiárna, až na niektoré výnimky, výklad by mal smerovať skôr k tomu, že ide o rovnocennú žalobu, okrem situácií, keď žalobca nemá naliehavý právny záujem. Veď nejde o súboj medzi žalobami, ale o vyhodnotenie toho, či žalobca skutočne čelí právnej neistote a či je rozsudok spôsobilý túto neistotu odstrániť.²¹ ■

21 Tento príspevok bol vypracovaný v rámci riešenia výskumného projektu APVV č. APVV-17-0562

RESUMÉ

Princíp subsidiarity určovacej žaloby (2. časť)

Autorka nadväzuje na 1. časť článku o princípe subsidiarity určovacej žaloby. Zaoberá sa postavením medzitýmneho určovacieho rozsudku v našom právnom systéme, ktorý považuje za príklad koexistencie rozsudku na určenie a plnenie. Ďalej ponúka argumenty v prospech upustenia od vnímania určovacej žaloby ako nevyhnutne subsidiárnej, teda druhoradej.

SUMMARY

Principle of Subsidiarity of a Declaratory Judgment Action (Part Two)

The author follows up Part One of the article on the principle of subsidiarity of the declaratory judgment action. She deals with the concept of the interlocutory declaratory judgment in the Slovak legal system, which she considers to be an example of the coexistence of a judgment for declaration and performance. She offers arguments in favour of abandoning the view of the declaratory judgment action as necessarily subsidiary, i.e. secondary.

ZUSAMMENFASSUNG

Grundsatz der Subsidiarität der Feststellungsklage (2. Teil)

Die Autorin knüpft an den 1. Teil ihres Artikels zum Subsidiaritätsgrundsatz bei einer Feststellungsklage an. Sie befasst sich mit der zwischenzeitlichen Stellung des Feststellungsurteils in unserem Rechtssystem, welches sie als ein Beispiel für die Koexistenz des Feststellungsurteils und des Leistungsurteils betrachtet. Weiter bietet die Autorin Argumente zu Gunsten des Absehens von der Betrachtung der Feststellungsklage als einer unbedingt subsidiären, somit einer zweitrangigen Klage.

Ked' sa ústavný súd a prokuratúra nevedia dohodnúť o trovách trestného konania

JUDr. Lukáš Michal'ov, PhD.

JUDr. Lukáš Tomáš

V súčasnej aplikačnej praxi sa vyskytlo viacero prípadov konkurujúcej interpretácie dikcie poslednej vety § 553 ods. 3 Trestného poriadku a § 553 ods. 5 tohto zákona. Prístup Ústavného súdu Slovenskej republiky a slovenských prokuratúr k nastolenému problému nie je nijako unifikovaný, čoho dôsledkom je porušovanie základných práv advokáta v procesnej pozícii obhajcu v trestnom konaní. Autori sa zameriavajú na analýzu vybraných aspektov postupu ústavného súdnictva a prokuratúr a zamýšľajú sa nad možnosťami riešenia problematiky.

1. Úvod

Trovami trestného konania sa v abstraktnej rovine rozumejú náklady potrebné na vykonanie trestného konania, ktoré sú spojené s konkrétnou prejednávanou vecou.¹ Ide o výdavky (útratu, vynaložené finančné prostriedky), ktoré sa v generálnej rovine žiada vynaložiť (uhradiť) na účel zákonne konformnej realizácie (priebehu) trestného procesu, konkretizačne vzaté, na účel vykonania jednotlivých trestno-procesných úkonov. Právna úprava trov trestného konania je toho času koncentrovaná v osobitnej (šiestej) časti Trestného poriadku² (§ 553 až § 559).

Trovy trestného konania sa doktrinálne³ a implicitne v podstate aj legálnou cestou v závislosti od identifikácie subjektu, ktorý ich znáša, diferencujú do dvoch skupín. Takto možno vymedziť (i) trovy, ktoré (frekvencovane dočasne, v časovo obmedzenom rámci) znáša štát a (ii) trovy, ktoré znáša určitá strana trestného konania.

Jedným z druhov trov, ktoré v rámci trestného konania znáša štát, sú trovy povinnej obhajoby. Takto v zmysle § 553 ods. 2 Trestného poriadku má obhajca, ktorý bol obvinenému ustanovený, voči štátu nárok na odmenu a náhradu podľa tarify určenej osobitným predpisom, ak zákon neustanovuje inak. Osobitným predpisom treba v kontexte predmetného ustanovenia Trestného poriadku rozumieť § 12 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov.

Identifikácia subjektu, ktorý ustanovenému obhajcovi vypláca trovy podľa § 553 ods. 2 Trestného poriadku, rezultuje z § 553 ods. 3 a ods. 5 tohto zákona. Dikcia oboch ustanovení je však do istej miery protichodná, z čoho rezultujú právno-aplikačné nejasnosti (dubiozity). Inak povedané, systematický výklad oboch ustanovení potenciálne umožňuje a aj reálne spôsobuje konkurujúce určenie subjektu povinného na náhradu trov konania, čoho nežiaducim dôsledkom je vznik prieťahov v procese náhrady trov trestného konania. Cieľom (výskumným zámerom) tohto článku je na podklade súdnej praxe upriamiť pozornosť na avizované protichodné tendencie, ktoré vznikli v rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ÚS SR“) a v prístupe prokuratúr. V systematickej nadväznosti sa ponúka spôsob ich riešenia *de lege lata* aj *de lege ferenda*.

1 Romža, S.: Komentár k § 553 Trestného poriadku. In Čentěš, J. – Kurilovská, L. – Šimovček, I. – Burda, E. a kol.: Trestný poriadok II. § 196 – 569. Bratislava : C. H. Beck, 2021, s. 1249.

2 Zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov.

3 Napríklad Záhora, J.: Trovy trestného konania. In Ivor, J. – Polák, P. – Záhora, J.: Trestné právo procesné II. Priebeh trestného konania. 2. vydanie. Bratislava : Wolters Kluwer, 2021, s. 445.

2. Konkurojúca interpretácia dikcie poslednej vety § 553 ods. 3 a § 553 ods. 5 Trestného poriadku

Pri úvahách o konkurencii odseku 3 a odseku 5 § 553 Trestného poriadku sa úvodom žiada upriamiť pozornosť na opakovane sa vyskytujúce skutkové reálie. Aplikčná prax prináša prípady, kedy bol obvinenému v prípravnom konaní ustanovený obhajca, pričom takto ustanovený obhajca ukončil zastupovanie obvineného ešte v priebehu prípravného konania z dôvodu, že obvinený si zvolil iného obhajcu.⁴ V chronologickej väzbe, v časovom horizonte niekoľkých mesiacov, si (prv) ustanovený obhajca v súlade so zákonom uplatní vyúčtovanie nákladov povinnej obhajoby. Keďže o predmetnom návrhu nie je v kategorickom rozpore s prvou vetou § 553 ods. 3 Trestného poriadku⁵ rozhodnuté aj niekoľko rokov, je logické, že trestné konanie za ten čas postúpi zo štádia prípravného konania do štádia konania pred súdom. Je tiež len prirodzené, že pôvodne ustanovený obhajca vyplatí náklady povinnej obhajoby urguje. Možno tu poukázať na rozhodovaciu prax Ústavného súdu Slovenskej republiky, podľa ktorej prekročenie zákonnej lehoty na rozhodnutie o trovách trestného konania nemôže byť ústavne akceptovateľné. Ústavný súd Slovenskej republiky v naznačených intenciách podotýka, že v týchto prípadoch ide o vyplatenie odmeny obhajcu za vykonanú službu. Prostredníctvom činnosti advokátskeho stavu štát realizuje právo na právnu pomoc, respektíve právo na obhajobu aj v prípadoch povinnej obhajoby (§ 37 Trestného poriadku). Podanie návrhu na priznanie trov právneho zastupovania (trestného konania) možno podľa ústavnej súdnej praxe vnímať ako vystavenie faktúry s lehotou splatnosti. Je teda nielen oprávnením štátu prostredníctvom všeobecného súdu skontrolovať správnosť vyúčtovania, ale je i **povinnosťou štátu v primeranej lehote rozhodnúť o priznaní trov právneho zastupovania v trestnom konaní**. Nerozhodnutie o trovách právneho zastupovania po lehote ustanovenej zákonom vytvára stav, keď obhajca poskytne službu vopred, pričom ide o službu, na ktorej poskytnutí má sám štát záujem, s tým, že štát jednostranne vnúti poskytovateľovi služby (advokátovi) zjavne neprimeranú lehotu splatnosti za poskytnuté služby, ktorá je navyše v rozpore so zákonom. Efektívne ide o jednostranne vynútené poskytnutie úveru štátu súkromnoprávnym subjektom.⁶

Pri úvahách o konkurencii odseku 3 a odseku 5 § 553 Trestného poriadku sa úvodom žiada upriamiť pozornosť na opakovane sa vyskytujúce skutkové reálie. Aplikčná prax prináša prípady, kedy bol obvinenému v prípravnom konaní ustanovený obhajca, pričom takto ustanovený obhajca ukončil zastupovanie obvineného ešte v priebehu prípravného konania z dôvodu, že obvinený si zvolil iného obhajcu.⁴ V chronologickej väzbe, v časovom horizonte niekoľkých mesiacov, si (prv) ustanovený obhajca v súlade so zákonom uplatní vyúčtovanie nákladov povinnej obhajoby. Keďže o predmetnom návrhu nie je v kategorickom rozpore s prvou vetou § 553 ods. 3 Trestného poriadku⁵ rozhodnuté aj niekoľko rokov, je logické, že trestné konanie za ten čas postúpi zo štádia prípravného konania do štádia konania pred súdom. Je tiež len prirodzené, že pôvodne ustanovený obhajca vyplatí náklady povinnej obhajoby urguje. Možno tu poukázať na rozhodovaciu prax Ústavného súdu Slovenskej republiky, podľa ktorej prekročenie zákonnej lehoty na rozhodnutie o trovách trestného konania nemôže byť ústavne akceptovateľné. Ústavný súd Slovenskej republiky v naznačených intenciách podotýka, že v týchto prípadoch ide o vyplatenie odmeny obhajcu za vykonanú službu. Prostredníctvom činnosti advokátskeho stavu štát realizuje právo na právnu pomoc, respektíve právo na obhajobu aj v prípadoch povinnej obhajoby (§ 37 Trestného poriadku). Podanie návrhu na priznanie trov právneho zastupovania (trestného konania) možno podľa ústavnej súdnej praxe vnímať ako vystavenie faktúry s lehotou splatnosti. Je teda nielen oprávnením štátu prostredníctvom všeobecného súdu skontrolovať správnosť vyúčtovania, ale je i **povinnosťou štátu v primeranej lehote rozhodnúť o priznaní trov právneho zastupovania v trestnom konaní**. Nerozhodnutie o trovách právneho zastupovania po lehote ustanovenej zákonom vytvára stav, keď obhajca poskytne službu vopred, pričom ide o službu, na ktorej poskytnutí má sám štát záujem, s tým, že štát jednostranne vnúti poskytovateľovi služby (advokátovi) zjavne neprimeranú lehotu splatnosti za poskytnuté služby, ktorá je navyše v rozpore so zákonom. Efektívne ide o jednostranne vynútené poskytnutie úveru štátu súkromnoprávnym subjektom.⁶

Napriek uvedeným argumentačným líniam nezriedka nie je o návrhu ustanoveného obhajcu na úhradu trov trestného konania rozhodnuté adekvátnym spôsobom práve z dôvodu možnosti vzájomnej rozpornej interpretácie odseku 3 a odseku 5 § 553 Trestného poriadku. Inak povedané, podstata načrtnutej právno-aplikačnej nejasnosti tkvie v možnostiach

4 Podľa § 40 ods. 5 Trestného poriadku: „Obvinený si môže namiesto obhajcu, ktorý mu bol ustanovený, sám zvoliť obhajcu podľa § 39. Ustanovenie obhajcu zruší ten, kto obhajcu ustanovil.“ Podľa § 39 ods. 1 Trestného poriadku: „Obvinený alebo iná oprávnená osoba zvolí obhajcu tým, že písomne splnomocní obhajobou advokáta.“

5 Podľa prvej vety § 553 ods. 3 Trestného poriadku: „O návrhu podľa odseku 2 orgán činný v trestnom konaní alebo súd rozhodne do 30 dní od jeho podania.“

6 Z aktuálnej rozhodovacej praxe Ústavného súdu Slovenskej republiky pozri napríklad nálež sp. zn. I.ÚS 279/2019 zo dňa 15. októbra 2019, nálež sp. zn. IV.ÚS 126/2019 zo dňa 13. marca 2020, nálež sp. zn. III.ÚS 401/2021 zo dňa 14. decembra 2021. V tejto súvislosti Ústavný súd Slovenskej republiky dodáva, že nedostatočné personálne obsadenie všeobecného súdu (štandardná argumentačná obranná schéma všeobecných súdov), teda systémové zlyhania pri správe súdnictva bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za ne zodpovedá, nemôže byť dôvodom neuznania základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a nezbavuje Slovenskú republiku zodpovednosti za prieťahy.

JUDr. Lukáš Michalov, PhD. absolvoval štúdium na Právnickej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, kde

v súčasnosti pôsobí ako odborný asistent na Katedre trestného práva. V aplikačnej praxi sa ako advokát primárne profiluje na oblasť trestného práva a insolvenčného práva. Zároveň participuje na zabezpečovaní lektorskej činnosti orientovanej na vzdelávanie advokátskych koncipientov v oblasti trestného práva, ktorú organizuje Slovenská advokátska komora. Súčasne je členom Pracovnej skupiny pre trestné právo Slovenskej advokátskej komory.

JUDr. Lukáš Tomaš absolvoval štúdium na Právnickej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, kde v súčasnosti pôsobí

ako interný doktorand na Ústave teórie práva Gustava Radbrucha. Súčasne je členom Správnej rady a Akademičského senátu avizovanej univerzity. Je autorom a spoluautorom vyše 80 vedeckých a odborných publikačných výstupov, z toho troch monografií. Ako advokátsky koncipient sa v Advokátskej kancelárii JUDr. Lukáša Michalova, PhD., špecializuje na oblasť trestného práva, správneho práva a ústavného práva.

konkurujúceho výkladu (i) poslednej vety § 553 ods. 3 a (ii) časti pred bodkočiarkou § 553 ods. 5 Trestného poriadku. Podľa

1. § 553 ods. 3 poslednej vety Trestného poriadku: „O výške odmeny a náhrady obhajcu podľa osobitného predpisu, ktorý ukončil zastupovanie vo veci, rozhodne na návrh obhajcu orgán činný v trestnom konaní alebo súd po ukončení zastupovania.“
2. § 553 ods. 5 Trestného poriadku (časť pred bodkočiarkou): „O výške odmeny a náhrady rozhodne na návrh obhajcu alebo zástupcu z radov advokátov, ktorý bol ustanovený poškodenému podľa § 47 ods. 6, orgán činný v trestnom konaní, ktorého rozhodnutím sa trestné stíhanie právoplatne skončilo.“

Interpretačne možno zrejme bez pochyb ustáliť, že podľa prvého citovaného ustanovenia má o odmene obhajcu, ktorý bol obvinenému ustanovený, rozhodnúť orgán činný v trestnom konaní alebo súd v čase „po ukončení zastupovania“. V druhom prípade má o totožnej odmere rozhodnúť orgán činný v trestnom konaní, „ktorého rozhodnutím sa trestné konanie právoplatne skončilo“. Druhý prípad teda nepredpisuje rozhodovanie o predmetnom nároku po ukončení zastupovania zo strany ustanoveného obhajcu, ale až potom, čo rozhodnutie, ktorým sa trestné konanie skončilo, nadobudlo právoplatnosť. Je zrejme, že „ukončenie zastupovania ustanoveným obhajcom“ a „právoplatné skončenie trestného konania“ nemusí byť, a často reálne ani nie je, chronologicky totožné. Nuž, a na tomto mieste prichodí na lámanie chleba, tu naráža kosa na kameň. V skutkových reáliách aplikačnej praxe totiž dochádza k právoplatnému skončeniu trestného konania často aj po niekoľkých (napríklad dvoch alebo troch) rokoch potom, čo ustanovený obhajca ukončil zastupovanie obvineného z dôvodu, že obvinený si obhajcu zvolil.

Aplikačná prax nie je v rovine riešenia zrejmeho interpretačného konfliktu odseku 3 a odseku 5 § 553 Trestného poriadku nijako ustálená (výkladovo jednotná).

Prokuratúry prioritizujú aplikáciu dikcie obsiahnutej v § 553 ods. 5 Trestného poriadku a presadzujú názor, podľa ktorého, ak bol obvinenému ustanovený obhajca v prípravnom konaní, obvinený si v ďalšom priebehu prípravného konania obhajcu zvolil, pričom trestné konanie sa právoplatne skončilo pred súdom, o nároku prv ustanoveného obhajcu patrí rozhodovať orgánu, ktorého rozhodnutím sa trestné konanie právoplatne skončilo. Týmto orgánom je súd.⁷

Opačné argumentačné línie vyplývajú z ústavnej súdnej praxe. Ústavný súd Slovenskej republiky podrobil dikciu § 553 Trestného poriadku analýze, pričom ustálil, že z predmetnej zákonnej úpravy vyplýva, že o návrhu ustanoveného obhajcu na náhradu trov povinnej obhajoby nemá rozhodovať všeobecný súd (§ 553 ods. 5 Trestného poriadku), ale príslušný orgán prípravného konania (§ 553 ods. 3 Trestného poriadku), pretože k ukončeniu zastupovania dochádza v prípravnom konaní, a nie v konaní pred súdom. Táto skutočnosť explicitne vyplýva zo zákonnej dikcie § 553 ods. 3 Trestného poriadku („rozhodne na návrh obhajcu orgán činný v trestnom konaní alebo súd po ukončení zastupovania“). Podľa názoru ÚS SR tu nie je alternatíva orgánu príslušného na rozhodnutie daná na výber obhajcu, ale závisí od časového momentu ukončenia zastupovania. Ak teda dôjde k ukončeniu zastupovania ustanoveným obhajcom v čase, keď sa vec nachádza v prípravnom konaní, má si ustanovený obhajca uplatniť svoj nárok na náhradu trov obhajoby na orgáne prípravného konania (v konkrétnom prípade na okresnej prokuratúre).⁸ Pokiaľ dôjde v takýchto prípadoch k uplatneniu nároku na všeobecnom súde, nárok je uplatnený na vecne nepríslušnom orgáne. Ak takýto orgán podanému návrhu nevyhoví a sťažovateľ sa následne uchádza o ochranu v ústavnom súdnom konaní, Ústavný súd Slovenskej republiky medzi postupom všeobecného súdu a porušením základného práva nevzhladá vecnú alebo príčinnú súvislosť a ústavnú sťažnosť ustanoveného obhajcu odmieta podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o Ústavnom súde Slovenskej republiky⁹ ako zjavne neopodstatnenú.¹⁰

Prezentovanú protichodnú prax prokuratúr a ÚS SR ustanovení obhajcovia v pozícii sťažovateľov podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky¹¹ následne opätovne konfrontujú v konaní o ústavnej sťažnosti fyzickej osoby. Ústavný súd Slovenskej republiky v tejto súvislosti judikaturne objektivizuje,¹² že názory prokuratúr o tom, že nárok na odmenu a náhradu trov ustanoveného obhajcu treba v intenciách prezentovaných skutkových súvislostí uplatňovať na všeobecnom súde, a nie na prokuratúre, nie sú materiálne argumentačne podložené a absenuje v nich akékoľvek vysporiadanie sa s interpretačne jednoznačnou

7 Napríklad upovedomenie Okresnej prokuratúry Žilina č. 4 Pv 215/11/5511-109 zo dňa 3. decembra 2020.

8 Obdobne tak nález ÚS SR sp. zn. IV. ÚS 63/2020 zo dňa 01. júla 2020.

9 Zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

10 Podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o Ústavnom súde Slovenskej republiky: „Ústavný súd môže

na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, ktorý je zjavne neopodstatnený.“

K tomu pozri aj Babják, M.: Komentár k § 56 zákona o Ústavnom súde Slovenskej republiky. In Macejková, I. – Bárány, E. – Baricová, J. – Fiačan, I. – Holländer, P. – Svák, J. a kol.: Zákon o Ústavnom súde Slovenskej republiky. Komentár. Bratislava : C. H. Beck, 2020, s. 340 a nasl.

11 Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov.

12 Uznesenie ÚS SR sp.zn. III. ÚS 402/2021 zo dňa 22. júla 2021.

13 Podľa § 55 písm. a) zákona o Ústavnom súde Slovenskej republiky: „Návrh na začatie konania je neprípustný, ak sa týka veci, o ktorej ústavný súd už rozhodol, okrem prípadov, v ktorých sa rozhodovalo len o podmienkach konania, ak v ďalšom návrhu už podmienky konania boli splnené.“ K tomu pozri aj Babják, M.: Komentár k § 55 zákona o Ústavnom súde Slovenskej republiky. In Macejková, I. – Bárány, E. – Baricová, J. – Fiačan, I. – Holländer, P. – Svák, J. a kol.: Zákon o Ústavnom súde Slovenskej republiky. Komentár. Bratislava : C. H. Beck, 2020, s. 323 a nasl.

14 Novocký, J.: Komentár k § 553 Trestného poriadku. In Čentíš, J. a kol.: Trestný poriadok. Veľký komentár. 4. aktualizované vydanie. Bratislava : EURO-KÓDEX, 2019, s. 1021.

15 Romža, S.: Komentár k § 553 Trestného poriadku. In Čentíš, J. – Kurilovská, L. – Šimovček, I. – Burda, E. a kol.: Trestný poriadok II. § 196 – 569. Bratislava : C. H. Beck, 2021, s. 1251.

16 Fábry, B. – Kasinec, R. – Turčan, M.: Teória práva. Bratislava : Wolters Kluwer, 2017, s. 283.

dikciou § 553 ods. 3 Trestného poriadku. Nie je bez významu skutočnosť, že výklad § 553 Trestného poriadku tak, ako vyplýva z rozhodovacej praxe ÚS SR, svedčí z hľadiska hospodárnosti uspokojenia nárokov obhajoby v prospech obhajoby. Prístup objektivizovaný v rozhodovacej praxi ÚS SR totiž rozhodovanie o trovách trestného konania neupína na právoplatnosť rozhodnutia vo veci samej, ale vytvára preň priestor už v bezprostrednej časovej nadväznosti na ukončenie zastupovania. Ustanovený obhajca sa však v postavení sťažovateľa opätovne nijakého zadosťučinenia nedočká, keďže ÚS SR jeho sťažnosť opätovne odmietne, tentoraz však nie pre zjavnú neopodstatnenosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o Ústavnom súde Slovenskej republiky, ale podľa § 55 písm. a) tohto zákona pre existenciu prekážky veci rozhodnutej (*exceptio rei iudicatae*)¹³ ktorú založilo predošlé rozhodnutie o odmietnutí sťažnosti totožného sťažovateľa v rovnakej veci pre zjavnú neopodstatnenosť.

3. Záver

Záverom sa žiada zhodnotiť a sumarizačne uviesť, že prístup razený rozhodovacou činnosťou ÚS SR sa javí byť, minimálne z časového hľadiska vyplatenia odmeny a náhrady ustanoveného obhajcu (legitímne očakávania), *de lege lata* skutočne na prospech adresáta zodpovedajúcej verejno-mocenskej regulácie (ustanoveného obhajcu). To potvrdzuje aj doktrína trestného práva procesného, ktorá k *ratio legis* § 553 ods. 3 Trestného poriadku uvádza: „Ustanovenie tak reaguje na pomerne časté prípady, kedy nezriedka došlo k ukončeniu zastupovania ešte v prípravnom konaní, ale advokát musel čakať so svojím oprávneným nárokom až do právoplatného skončenia trestného konania.“¹⁴

Preferencia uplatňovania poslednej vety § 553 ods. 3 Trestného poriadku pred dikciou § 553 ods. 5 tohto zákona nachádza evidentné *ratio* aj z právno-teoretického hľadiska. Je totiž zrejme, že odsek 3 tohto ustanovenia sa výslovne (*expressis verbis*) odvoláva na odsek 2 predmetnej normy (nárok na odmenu a náhradu obhajcu, ktorý bol obvinenému ustanovený), pričom v odseku 5 takýto interný odkaz absentuje. Z toho potom možno dovodiť, že legislatívna konštrukcia § 553 ods. 5 Trestného poriadku je obsahovo širšia a je v pozícii generality (*lex generalis*) k poslednej vete § 553 ods. 3 tohto zákona (*lex specialis*). Z takto vymedzeného pomeru oboch ustanovení potom nevyhnutne vyplýva právno-aplikačná prednosť špeciálneho ustanovenia, teda § 553 ods. 3 Trestného poriadku, pred všeobecným ustanovením (§ 553 ods. 5 Trestného poriadku) v prípadoch vyplácania odmeny a náhrady trov trestného konania ustanoveného obhajcovi. Úvahy o potrebe prioritizácie odseku 3 pred odsekom 5 § 553 Trestného poriadku zrejme potvrdzuje aj doktrína trestného práva procesného, ktorá platné a účinné znenie § 553 ods. 5 Trestného poriadku hodnotí v inšpiratívnych intenciách ako „legislatívno-technické nedopatrenie“: „Zrejme legislatívno-technickým nedopatrením zákonodarca priznáva procesné oprávnenie podať návrh aj obhajcovi, a to vzhľadom na to, že poškodenému sa ustanovuje výlučne zástupca z radov advokátov, nie však obhajca, ktorý v trestnom konaní plní úlohu zástupcu obvineného podozrivého.“¹⁵

Navyše, ak by sa prioritizoval výklad produkovaný prokuratúrou, dalo by sa uvažovať, že posledná veta § 553 ods. 3 Trestného poriadku by prakticky vyšla z užívania. Táto časť predmetného ustanovenia by sa mohla stať nadbytočnou, čo je v rozpore so zásadou vylúčenia obsolentnosti a redundancie právnej normy. Táto zásada materiálno-systematického výkladu spočíva v takej interpretácii, ktorá bráni vytváraniu obsolentných a nadbytočných ustanovení. Znamená, že každé ustanovenie interpretovať tak, aby sa, pokiaľ to je možné, nestalo obsolentným (nepoužiteľným) alebo nadbytočným, teda vlastne len opakujúcim to, čo už je povedané iným ustanovením,¹⁶ prípadne inou časťou totožného ustanovenia.

Treba však jedným dychom uviesť a pripomenúť, že úlohu výkladu nemožno preceňovať (apoteózovať). Interpretácia práva nemôže suplovať (substituovať, nahrádzať) vhodné mierené, ba potrebné legislatívne zásahy. V tomto smere by bolo *de lege ferenda* istotne namieste, aby zákonodarca precizoval vzájomný pomer odseku 3 a odseku 5 § 553 Trestného poriadku systémovo nasmerovanou legislatívnou iniciatívou. ■

RESUMÉ

Keď sa ústavný súd a prokuratúra nevedia dohodnúť o trovách trestného konania

Autori koncentrujú pozornosť na právno-aplikačné a právno-teoretické dopady konkurujúcej interpretácie poslednej vety § 553 ods. 3 a § 553 ods. 5 Trestného poriadku. Aktuálnosť zvolenej problematiky nie je len otázkou akademickou, ale predovšetkým aplikačno-právnou, najmä so zreteľom na diametrálne odlišný prístup prokuratúr a Ústavného súdu Slovenskej republiky v hľadanií uspokojivej odpovede na avizovaný problém. Článok predkladá argumenty podporujúce zmätočnosť názorov prokuratúry, prioritizuje mienku ústavnej súdnej praxe a zamýšľa sa nad možnosťou riešenia nastolenej interpretačnej nejednoznačnosti.

SUMMARY

When the Constitutional Court and the Prosecution Service Are Unable to Agree on the Costs of Criminal Proceedings

The authors focus on legal-application and legal-theoretical implications of the competing interpretations of the last sentence of Sec. 553(3) and Sec. 553(5) of the Criminal Procedure Code. The topicality of this issue is not only an academic question, but above all an application and legal question, especially in view of the diametrically different approach of the Prosecution Service and of the Slovak Constitutional Court in the search for a satisfactory answer to the problem. The article gives arguments accentuating the confusing message of the Prosecution Service's views, it prioritizes the opinion of the Constitutional Court practice, and it deals with the possibility how to solve ambiguities in interpretation.

ZUSAMMENFASSUNG

Falls sich das Verfassungsgericht und die Staatsanwaltschaft an den Kosten des Strafverfahrens nicht einigen können

Die Autoren richten ihre Aufmerksamkeit auf die rechtlich-anzuwendenden und rechtlich-theoretischen Konsequenzen der konkurrierenden Auslegung des letzten Satzes § 553 Absatz 3 und § 553 Absatz 5 der Strafprozessordnung. Die Aktualität der gewählten Problematik ist nicht nur eine akademische, sondern hauptsächlich eine rechtliche Anwendungsfrage, insbesondere mit Bezugnahme auf den diametral unterschiedlichen Einlass seitens der Staatsanwaltschaften und seitens des Verfassungsgerichtes der Slowakischen Republik bei der Suche nach einer zufriedenstellenden Antwort auf das aufgetischte Problem. Im Artikel werden Argumente zur Unterstützung von chaotischen Einsichten der Staatsanwaltschaft vorgetragen, es wird in diesem die Anschauung der verfassungsrechtlichen Gerichtspraxis priorisiert und über eine mögliche Lösung der erwähnten und nicht eindeutigen Auslegung intendiert.

K investigatívnej povinnosti nadobúdateľa vlastníckeho práva pri kúpe nehnuteľnosti

JUDr. Filip Šmeringai

Málokto z tém slovenskej civilistiky rezonuje v súčasnom odbornom diskurze viac než problematika dobromyseľného nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnej veci. Súčasný vývoj v rozhodovacej činnosti slovenských súdnych autorít však nasvedčuje skutočnosti, že princíp nemo plus iuris je naďalej aktuálny, v dôsledku čoho musí ochrana dobrej viery nadobúdateľa ustúpiť ochrane vlastníckeho práva vlastníka. Zatiaľ čo tento prístup stanovuje jasné kritéria na riešenie tohto právneho problému v budúcnosti, nerieši už (mnohokrát) tvrdé dopady tohto prístupu pre dobromyseľného nadobúdateľa. Uvedené sa týka osobitne postavenia kupujúceho pri kúpe nehnuteľnosti. Ambíciou predloženého príspevku je preto formulovanie niektorých záverov, ktoré vyplývajú pre právnu prax vzhľadom na „staronový“ stav riešenia tohto problému s osobitným akcentom na význam prevencie zo strany kupujúceho pri kúpe nehnuteľnosti.

1 Podľa oficiálnych údajov databázy Eurostat sú obyvatelia Slovenskej republiky európskou dvojkou v otázke „vlastnenia“ nehnuteľností. Nehnuteľnosť vlastní podľa týchto údajov až 92% populácie. Uvedené dáta porovnávajú pomer vlastníctva a nájmu nehnuteľnosti obyvateľmi členských štátov v rámci celej EÚ. Zdroj: *Owning or renting? What is the EU's housing situation?* 30. 12. 2021, dostupné pod <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/wdn-20211230-1>

2 Osobitne § 984 českého NOZ, čl. 5 a 6 poľského UKWH, § 62 a nasl. rakúskeho GBG, § 892 nemeckého BGB, čl. 937 švajčiarskeho ZGB. Ochrana dobromyseľného nadobúdateľa nehnuteľnej veci je predmetom aj právnej úpravy španielskeho, estónskeho práva popr. škandinávskych krajín. Pre podrobnosti pozri: KRIMPHOVE, D.: *Das europäische Sachenrecht*. 1. Auflage, Köln: JOSEF EUL VERLAG GmbH, 2006, s. 289 – 291;

Úvod

Kúpa nehnuteľnosti patrí v dnešných spoločenských pomeroch medzi jedno z najdôležitejších životných rozhodnutí jednotlivca alebo rodiny.¹ Rozhodnutie kúpy nehnuteľnosti je pritom spájané nielen s ekonomickými faktormi, ale aj sociálnymi a emocionálnymi, keďže kúpou nehnuteľnosti začína jednotlivec, resp. rodina budovať aj svoj domov. Súhra týchto faktorov vo výraznej miere ovplyvňuje osobnostný rozvoj človeka ako aj jeho integráciu do spoločnosti. Odhliadnuc aj od esenciálnych potrieb jednotlivca, resp. rodiny predstavuje investícia do nehnuteľnosti naďalej vhodný spôsob, akým môže investujúci zhodnotiť svoje kapitál, zvlášť v období inflácie, ktorej sme v súčasnosti svedkami. Ani v týchto prípadoch však nemôžeme uberať na závažnosti rozhodnutia investujúcej osoby, ktorá má za cieľ zhodnotiť svoje financie.

Závažnosti rozhodnutia kúpy nehnuteľnosti by v tomto kontexte po správnosti mala zodpovedať aj náležitá opatrnosť zo strany kupujúceho. Popri samotnej prevencii by právny poriadok mal taktiež dopomôcť pozícii starostlivého kupujúceho aj osobitnými ochrannými mechanizmami. Jeden z týchto mechanizmov predstavuje aj ochrana dobromyseľného nadobúdateľa nehnuteľnej veci, ktorá je štandardným predmetom občianskoprávných úprav naprieč celou Európou.²

Tieto úvahy nás privádzajú (zas a opäť) k otázke právnej relevancii princípu *nemo plus iuris* v systematike slovenského občianskeho práva. Súčasný vývoj v rozhodovacej činnosti

JUDr. Filip Šmeringai

je absolvent Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. Počas základného vzdelania absolvoval aj zahraničné štúdium na Univerzite

Martina Luthera v Halle-Wittenberg v Spolkovej republike Nemecko, kde pôsobil aj ako právny asistent na katedre občianskeho, obchodného a hospodárskeho práva. V súčasnosti pracuje ako advokátsky koncipient.

súdoz nasvedčuje tomu, že avantúra Ústavného súdu SR bola iba krátkym odklonením sa zo zaužívaného štandardu, čomu nasvedča najmä vydanie uznesenia Veľkého senátu NS SR³ ako aj ďalší vývoj rozhodovacej činnosti ÚS SR.⁴

Predložený príspevok nemá však vo svojej podstate ambíciu argumentovať, prečo súčasná právna úprava neposkytuje ochranu dobromyseľnému nadobúdateľovi, keďže táto problematika je právnickej obci dostatočne známa. Príspevok sa viac zameriava na zostávajúci ochranný mechanizmus pre kupujúceho, ktorý je v zmysle vyššie uvedeného *prevenencia* ešte v čase pred uzavretím kúpnej zmluvy.

Autor poukazuje v tejto súvislosti na koncept tzv. investigatívnej povinnosti kupujúceho (nem. „*Nachforschungspflicht*“ alebo „*Erkundungspflicht*“), teda istého sumáru preventívnych krokov, ktorými kupujúci preskúma existenciu oprávnenia predávajúceho. Cieľom príspevku je predovšetkým analyzovanie existencie a právnej povahy tejto povinnosti v súčasnej občianskoprávnej úprave vo vzťahu k nehnuteľnosti a akým spôsobom sa líši právna povaha tejto povinnosti v porovnaní s hnutelnými vecami.

Pri analýze tejto povinnosti treba vychádzať z podobnej štruktúry ako pri analýze právneho režimu hnutelných vecí, ktorý formuloval autor v inom príspevku.⁵ Autor sa preto v prvej časti príspevku zameria na právne aspekty predaja nehnuteľnosti v občianskoprávnom a obchodnoprávnom režime. Na tieto úvahy nadviaže následne analýza objektívnych faktorov, teda právnej povahy zápisu v katastri nehnuteľností a doktríny „ochrany skutočnosti“ akcentovanej slovenskými súdmi. V záverečnej časti autor zhodnotí, v akej forme sa v súčasnosti vyskytuje investigatívna povinnosť kupujúceho a aké sú jej prejavy. Uvedené závery autor prezentuje aj vzhľadom na niektoré historické súvislosti a v rámci právnej komparatistiky.

Občianskoprávny vs. obchodnoprávny režim predaja nehnuteľnosti

Dualizmus úpravy kúpnej zmluvy v systematike slovenského súkromného práva neprináša so sebou rovnaké závery, k akým sme mohli dospieť pri analýze právneho režimu predaja hnutelných vecí a súvisiacej možnosti dobromyseľného nadobudnutia vlastníckeho práva.⁶ Tento záver je dôsledkom troch faktorov.

Prvý z nich vyplýva zo skutočnosti, že v znení zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník (ďalej ako „OBZ“) nenachádzame všeobecnú úpravu pravidiel vo vzťahu k prevodu vlastníckeho práva k nehnuteľným veciam.⁷ Tieto sú výlučným spôsobom obsiahnuté v § 126 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej ako „OZ“), ktorý odkazuje na aplikáciu osobitného predpisu, ktorým je zákon č. 162/1995 Z. z. katastrálny zákon (ďalej ako „KZ“).

Druhý faktor spočíva v reštriktívnom vymedzení objektu kúpnej zmluvy v znení OBZ. V zmysle § 409 a nasl. OBZ sú predmetom kúpnej zmluvy výlučne hnutelné veci (tovar), čím sú z kategórie aplikácie týchto ustanovení vylúčené nielen veci nehnuteľné, ale aj iné predmety právnych vzťahov. Uvedené je *expressis verbis* potvrdené aj v znení § 446 OBZ, ktorý upravuje pravidlá o nadobudnutí vlastníckeho práva výlučne k tovaru.⁸ V porovnaní s obchodnoprávnou úpravou definuje občianskoprávna úprava kúpnej zmluvy v § 588 a nasl. ako objekt záväzku „*predmet kúpy*“, teda všeobecne. Kúpa nehnuteľnej veci v obchodnoprávnych vzťahoch patrí vplyvom tejto zákonnej konštelácie k tzv. kombinovaným (zmiešaným) obchodnoprávnym vzťahom v zmysle § 261 ods. 9 OBZ.

Posledný faktor predstavuje reštriktívny výklad ustanovení o kúpnej zmluve v znení OBZ. Skutočnosť, že § 446 OBZ nie je aplikovateľný na prevod vlastníckeho práva k nehnuteľnej veci, je ustálený najmä v rozhodovacej činnosti českých súdov.⁹ Pod právnu definíciu tovaru nespadá v rozhodovacej činnosti českých súdov ani prípadné uplatnenie týchto pravidiel na dobromyseľné nadobudnutie majiteľského práva k obchodnému podielu.¹⁰

Napriek tomu, že všetky predpoklady hovoria o vylúčení možnosti nadobudnúť vlastnícke právo k nehnuteľnej veci od neoprávnenej osoby na základe § 446 OBZ, predsa je nevyhnutné zaoberať sa osobitným prípadom. Ide o prípad zmluvy o predaji podniku

v roku 2020 bola zavedená ochrana dobromyseľného nadobúdateľa nehnuteľnej veci aj v ruskom občianskom zákonníku (čl. 8. 1 bod 6 ruského GkRF).

- 3 Uznesenie NS SR zo dňa 27. 4. 2021 pod sp. zn. 1VOBdo/2/2020.
- 4 Najmä nález ÚS SR zo dňa 26. 1. 2021 pod sp. zn. IV. ÚS 65/2019. Pre najnovší sumár rozhodovacej činnosti pozri DRAGAŠIČ, M.: *Uplatňovanie zásady nemo plus iuris – odklon v prospech dobromyseľného nadobúdateľa?* IN: Justičná revue, 73, 2021, č. vydania 11, s. 1287 – 1302.
- 5 ŠMERINGAI, F.: *K investigatívnej povinnosti nadobúdateľa vlastníckeho práva pri kúpe motorového vozidla.* IN: Bulletin SAK, ročník 2021, č. vydania 12, s. 20 – 26.
- 6 V prípade hnutelných vecí vedie voľba obchodnoprávneho režimu k vytvoreniu predpokladov pre nadobudnutie vlastníckeho práva v dobrej viere. ŠMERINGAI, F.: ref. 5, s. 21 – 22.
- 7 Pre účely príspevku sa pod pojmom „*nehnutelnosť*“ myslia pozemky, stavby a bytové/nebytové priestory.
- 8 Pojem „*tovar*“ je štandardným právnym pojmom najmä v anglosaskom právnom prostredí (napr. britský „*Sale of Goods Act*“ z roku 1979).
- 9 Rozsudok NS ČR zo dňa 21. 2. 2007 pod sp. zn. 32 Odo 792/2004; k obdobnému záveru. rozsudok NS ČR zo dňa 30. 7. 2003 pod sp. zn. 32 Odo 964/2002; podobne aj: rozsudok NS ČR zo dňa 21. 4. 1999 pod sp. zn. 32 Cdo 1201/98.
- 10 Pre tento záver pozri: Rozsudok NS ČR zo dňa 23. 9. 2008 pod sp. zn. 29 Cdo 2287/2008; k principiálnej prípustnosti nadobudnutia obchodného podielu v reflexii prípustnosti nadobudnutia cenného papieru v dobrej viere pozri: OVEČKOVÁ, O., CSACH, K., ŽITŔANSKÁ, L.: *Obchodné právo 2: Obchodné*

spoločnosti a družstvo. Bratislava: Wolters Kluwer, 2020, s. 191 – 192; pre otázku držby a vydržania obchodného podielu pozri: FEKETE, I.: *Možno vydržať obchodný podiel?* IN: Justičná revue, 60, 2008, č. vydania 10, s. 1404 – 1411.

11 Pre takýto záver pozri aj: MRVA, M.: *Niektoré problémy nadobúdania vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam od nevlastníka (s poukazom na zásadu nepremlčateľnosti vlastníckeho práva)*. IN: Bulletin SAK, ročník 2010, č. vydania 7-8, s. 40 – 41.

12 Či je podnik hromadnou vecou je v právnej doktríne sporné, no pre účely článku si vystačíme aj s touto kategorizáciou. Pre podrobnosti o špecifikách podniku ako objektu právnych vzťahov odkazuje autor na článok: RUŠIN, M.: *Podnik ako objekt právnych vzťahov (je podnik vec hromadná?)* IN: Právny obzor, 2015, roč. 98, č. vydania 3, s. 264 – 267.

13 Zamieňanie právnych pojmov „prechod“ a „prevod“ nie je v terminológii slovenského súkromného práva výnimočné (napr. zák. č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách). Gramatický výklad týchto pojmov ale môže byť prelomený teleologickým a systematickým výkladom. Pre podrobnosti odkazuje autor na Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 30. 10. 2012 pod sp. zn. 20Co/123/2011, 20Co/51/2012); autor sa stotožňuje s právnym názorom, že dobromyseľné nadobudnutie vlastníckeho práva od neoprávnenej osoby je originárnym nadobudnutím vlastníckeho práva, a teda ide o prechod vlastníckeho práva. Pre podrobnosti pozri: LUBY, Š.: *Nadobudnutie vlastníctva od nevlastníka*. Právny obzor č. 2/1958, s. 76 – 92. IN: LUBY, Š.: *Výber z diela a myšlienok*. Bratislava: IURA EDITION, 1998, s. 446 – 450.

14 Rozsudok NS ČR zo dňa 21. 2. 2007 pod sp. zn. 32 Odo 792/2004.

v zmysle § 476 nasl. OBZ.¹¹ Predmetom kúpy v zmysle tohto paragrafu je podnik ako hromadná vec,¹² čoho súčasťou môžu byť aj nehnuteľné veci. Základným argumentom pre rozšírenie uplatnenia pravidiel z hnutel'nych vecí aj na nehnuteľné veci predstavuje v tomto kontexte interpretačné pravidlo obsiahnuté v § 483 ods. 3 OBZ.

Tento paragraf ustanovuje nasledovné: *“Vlastnícke právo k veciam, ktoré sú zahrnuté do predaja, prechádza z predávajúceho na kupujúceho účinnosťou zmluvy. Vlastnícke právo k nehnuteľnostiam prechádza vkladom do katastra nehnuteľností. Ustanovenia § 444 až 446 platia obdobne.”*

Na prvý pohľad je zjavné, že prvá a druhá veta tohto paragrafu upravujú osobitné pravidlá vo vzťahu k momentu prevodu vlastníckeho práva k jednotlivým zložkám podniku. Inak povedané, ide o vymedzenie vzájomného súvisu obligačných a vecnoprávných účinkov zmluvy o predaji podniku, pričom v prípade hnutel'nych vecí by išlo pri tomto zmluvnom type o princíp konsenzu. Vo svojej podstate by teda mala prvá veta iba signalizovať odklon od princípu kauzálnej tradície v zmysle občianskoprávnej a obchodnoprávnej (všeobecnej) úpravy tejto problematiky pri kúpnej zmluve. Nadobudnutie vlastníckeho práva je v prípade nehnuteľnosti – rovnako ako pri občianskoprávnej úprave – viazané na vklad do katastra nehnuteľností.

Zatiaľ čo prvá a druhá veta nie je zdrojom kontroverzií, osobitnú pozornosť treba venovať tretej vete ustanovenia, ktorej interpretáciou môžeme dospieť k dvom záverom:

Prvý vníma túto vetu izolovane a reštriktívne. Skutočnosť, že § 446 OBZ má platiť obdobne aj v prípade zmluvy o predaji podniku len ustanovuje možnosť pre kupujúceho podniku nadobudnúť vlastnícke právo k *hnuteľným veciam* patriacim do podniku v dobrej viere. Tomuto interpretačnému záveru prisvedča najmä fakt, že prevod vlastníckeho práva k nehnuteľnej veci – či už v občianskoprávnom alebo obchodnoprávnom vzťahu – je spájaný s intabuláciou v zmysle KZ. Obchodnoprávna úprava tým sama sebou nie je spôsobilá poskytnúť ochranu dobromyseľnému nadobúdateľovi, ak mu túto ochranu negarantuje katastrálny zákon ako verejnoprávny predpis.

K inému interpretačnému záveru môžeme dospieť, pokiaľ tretiu vetu predmetného paragrafu interpretujeme extenzívne do takej miery, že by sa právny režim § 446 OBZ mal vzťahovať na oba prípady v zmysle prvej a druhej vety tohto ustanovenia. Ak by preto mal platiť § 446 OBZ obdobne aj pre prípad nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnej veci, zmluva o predaji podniku predstavuje v skutku právny titul, na základe ktorého je možné nadobudnúť nehnuteľnú vec v dobrej viere od neoprávnenej osoby. Tento interpretačný záver posilňuje fakt, že zákon hovorí výslovne o *prechode* vlastníckeho práva miesto *prevodu* vlastníckeho práva.¹³

Reštriktívnu interpretáciu § 483 ods. 3 veta 3 OBZ (prvý záver) môžeme badať najmä v rozhodovacej činnosti českých súdov. Do pozornosti čitateľa je potrebné dať predovšetkým rozsudok NS ČR zo dňa 21. 02. 2007 pod sp. zn. 32 Odo 792/2004, v ktorom NS ČR potvrdil právny názor odvolacieho súdu, že predmetný paragraf neumožňuje nadobudnúť vlastnícke právo k nehnuteľnosti v dobrej viere ani v prípade zmluvy o predaji podniku, pretože nadobudnutie vlastníckeho práva je zásadne späté s vkladom do katastra nehnuteľností.¹⁴

Druhý interpretačný záver je bližší rozhodovacej činnosti slovenských súdov. Poukázať možno najmä na rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 23. 8. 2016 pod sp. zn. 14Co/666/2016, v zmysle ktorého súd uplatnil režim § 446 OBZ aj na nehnuteľné veci a potvrdil nadobudnutie nehnuteľnej veci (tvoriacej súčasť podniku) v dobrej viere.¹⁵ Prípustnosť dobromyseľného nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnej veci v režime § 446 OBZ indikujú aj ďalšie rozhodnutia, i keď nie všetky dospeli pri tejto argumentácii k záveru, že nadobúdateľ bol dobromyseľný.¹⁶ Najaktuálnejšie ide o rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 26. 10. 2021 pod sp. zn. 14Co/232/2018.¹⁷

Aj tieto závery slovenských súdov nasvedčujú záveru, že v systematike slovenského súkromného práva existuje zmluvný titul, pri ktorom môže kupujúci ako nadobúdateľ nadobudnúť vlastnícke práva k nehnuteľnej veci v dobrej viere. S odhliadnutím na tento špecifický prípad nepredstavuje obchodnoprávny režim vrátane jeho voľby v kúpnej zmluve všeobecný predpoklad pre možnosť nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnej veci v dobrej viere.

Právna povaha zápisu vlastníka v katastri nehnuteľností a ochrana skutočného stavu

Medzi základné charakteristické črty vecných práv patrí ich *publicita*. Práve tento aspekt vecných práv predstavuje jeden z rozdielov vo vzťahu k obligáciám ako v zásade súkromným (diskrétnym) právnym skutočnostiam.¹⁸ Uvedený rozdiel je najviac badateľný práve pri zmluvnom nadobúdaní vlastníckeho práva, ktorý vychádza v prípade slovenskej občianskoprávnej úpravy z princípu kauzálnej tradície. V zmysle tohto princípu je pre účinný prevod vlastníckeho práva potrebná existencia právneho dôvodu (lat. „*titulus*“) a spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva (lat. „*modus*“). Na súkromné účely vyhotovený *titulus* a verejnosti adresovaný *modus* tvoria v tejto konštelácii jednotu, pričom jeden bez druhého nemôže viesť k účinnému prevodu vlastníckeho práva.¹⁹

Zatiaľ čo štandardné pravidlá prevodu vlastníckeho práva kontroverzie nevzbudzujú, súčasné debaty v slovenskej právnej spisbe sa venujú téme, akú právnu relevanciu má *modus* v prípade, ak dodatočne vyjde najavo, že k vzniku právneho dôvodu nikdy nedošlo (najmä z dôvodu absolútnej neplatnosti právneho úkonu).

Tieto úvahy nás prirodzeným spôsobom privádzajú k polemike o právnej povahe zápisu osoby v katastri nehnuteľností ako vlastníka nehnuteľnosti a možnosti tretej osoby (kupujúceho) nadobudnúť vlastnícke právo v dobrej viere, ak vyjde najavo, že zapísaný prevodca (predávajúci) nebol k prevodu oprávnený. Právne účinky takéhoto zápisu sa týkajú už mnohokrát diskutovanej úpravy princípu materiálnej publicity katastra nehnuteľností v právnom poriadku SR.²⁰ Argumenty, prečo súčasná úprava neposkytuje dostatočnú ochranu dobromyseľnému kupujúcemu sú právnickej obci už dostatočne známe. Dôkladným spôsobom rozanalyzoval túto problematiku aj Veľký senát obchodnoprávneho kolégia NR SR vo svojom poslednom uznesení.²¹ Hoci právne posúdenie danej problematiky slovenskými súdmi zodpovedá zmyslu a účelu existujúcej úpravy, z diskusií o tejto právnej úprave sa mierne vytráca jej historický kontext a ideový zdroj.

Stav *de lege lata* a doktrína slovenských súdov o bezvýhradnej ochrane skutočného stavu pred stavom evidovaným²², teda učenie, že *modus* bez existencie právneho dôvodu na seba neviaže právne účinky, nachádza podľa názoru autora svoje ideové korene ešte v zákone č. 141/1950 Zb. Občiansky zákonník (ďalej ako „OZ z roku 1950“).²³ Prijatím novej občianskoprávnej úpravy došlo vo vtedajšej ČSR k uzákoneniu princípu konsenzu pri otázke prevodu vlastníckeho práva k individuálne určeným veciam a to aj v prípade nehnuteľných vecí (§ 111 OZ z roku 1950). Translačné účinky prevodu vlastníckeho práva mala v zmysle tohto princípu už len samotná existencia zmluvy; zápis nadobúdateľa do pozemkovej knihy (*modus*) nebol potrebný. Táto úprava pritom nadväzovala na povojnovú legislatívu týkajúcu sa revízie prvej pozemkovej reformy, znárodňovania veľkých podnikov a konfiškácii majetku národnostných menšín v Československu, na základe ktorých došlo k výrazným majetkovým presunom, čím sa evidovaný stav vo výraznej miere rozišiel od stavu skutočného.²⁴

Právne argumenty tohto nového prístupu nahrádzali však viac argumenty „*praktické*“,²⁵ keďže nová úprava musela sekundovať novým zámerom totalitného režimu. Dvojfázové nadobudnutie vlastníckeho práva predstavovalo v tomto zmysle iba formálnu obštrukciu pri plánovanej kolektivizácii pôdy. Pre komunistický režim predstavoval taktiež v tomto kontexte dôležitejšiu skutočnosť, kto nehnuteľnosť užíva než kto je jej zapísaným vlastníkom. V prípade pozemkov išlo najmä o skutočnosť, kto hospodári resp. bude hospodáriť na pozemku. Na tomto ideovom základe bola neskôr v roku 1956 založená aj tzv. Jednotná evidencia pôdy.²⁶

Podstatným však aj pre súčasnosť je, že revolučná úprava odstránila akúkoľvek relevanciu pozemkovo knižného zápisu (*modus*) a tým aj ochranu dobromyseľného nadobúdateľa. Uvedené sa dialo tiež ruka v ruke s opustením po stáročia platnej superficiálnej zásady, čím došlo k vytvoreniu stavu entropie v pozemkových vlastníckych vzťahoch.

Výraznejšiu zmenu v náhľade na *modus* a jeho právnu relevanciu neprinieslo ani prijatie v súčasnosti platného Občianskeho zákonníku, ktorý sa síce vrátil k princípu kauzálnej tradície, no v prípade nehnuteľných vecí nemal zápis do evidencie nehnuteľností konštitutívny lež deklaratórny charakter.²⁷ Princíp intabulácie priniesol do právneho poriadku SR

15 „Nesporným a zákonným dôvodom nadobudnutia vlastníckeho práva žalobcu však je nepochybne Zmluva o predaji podniku zo dňa 21. 12. 2005, zavkladovaná do katastra nehnuteľností dňa 1. 1. 2006, s ktorou Obchodný zákonník (ďalej len „OZ“) spája v § 483 v spojení s § 446 následky nadobudnutia vlastníckeho práva aj v prípade, ak by predávajúci nebol vlastníkom predávanej nehnuteľnosti.“

16 Pre podrobnosti pozri Rozsudok Krajského súdu v Žiline zo dňa 30. 5. 2013 pod sp. zn. 13Cob/185/2012.

17 Rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 26. 10. 2021 pod sp. zn. 14Co/232/2018.

18 Napriek jasne stanoveným kritériám možno badať „zvecnoprávnenia“ niektorých typov záväzkov. Pre podrobnosti odkazuje autor na štúdiu: MLKVÁ ILIYOVÁ, Z. – DUFALOVÁ, L.: *Pojmová hranica medzi vecnými právami a záväzkami*. IN: *Projustice vedecko-odborný recenzovaný časopis pre právo a bezpečnostné vedy*. Dátum publikovania 17. 10. 2019.

19 Súčasná úprava vychádza z rímskoprávneho učenia o „*traditio ex iusta causa*.“ Pre historickoprávny kontext tohto princípu odkazuje autor na odborný príspevok: FEKETE, I.: *Nadobúdanie vlastníctva na základe zmluvy (právny vývoj od princípu tradície po princípu konsenzu)*. *Historia et theoria iuris*, 2020, roč. 12, č. 2, s. 7 – 25.

20 Z mnohých príspevkov odkazuje autor najmä na: NOVOTNÝ, M.: *Materiálna publicita trochu inak (Replika na článok M. Fečíka: Formálna a materiálna publicita katastra nehnuteľností)*. IN: *Justičná revue*, roč. 63, 2011, č. 6 – 7, s. 949 – 963.

21 Najmä bod. 65 Uznesenia NS SR zo dňa 27. 4. 2021 pod sp. zn. 1VObdo/2/2020.

22 „Inak povedané, pokiaľ zápis v katastri nehnuteľností nezodpovedá skutočnosti, má táto prevahu nad katastrom, čo je vyjadrené tým, že údaje zapísané v katastri nehnuteľ-

ností sa považujú za platné, len pokiaľ sa nepreukáže opak.“

Pre tento záver pozri: úryvok z rozsudku Krajského súdu v Žiline zo dňa 30. 10. 2015 pod sp. zn. 9 Co 565/2015 v znení Nálezu ÚS SR zo dňa 20. 4. 2016 pod sp. zn. I. ÚS 239/2016.

- 23 Uhorské pozemkové právo sa riadilo až do r. 1950 rakúskym pozemnoknižným právom, hoci samotné recipovanie tejto úpravy bolo oktrojované zo strany Rakúskej monarchie po revolučných rokoch 1848 – 1849. Platnosť rakúskeho pozemnoknižného práva potvrdila aj Judexkuriálna konferencia v roku 1961 (§ 145 Dočasných súdnych pravidiel). Pre podrobnosti pozri: LUBY, Š.: *Základy všeobecného súkromného práva*. III. vydanie, Šamorín: Heurka, 2002, 143 – 148.

- 24 K obnovení důveryhodnosti zápisů IN: BAUDYS, P.: *Katastr a nemovitosti*. 2. vydání., Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2010, s. 16 – 17.

- 25 Uvedené dokazuje aj dôvodová správa OZ z roku 1950, ktorá deklaruje: „Je to podstatne praktickejšie a lepšie to zodpovedá ľudovému chápaniu než skoršie dvojfázové nadobúdanie vlastníctva na základe starej náuky o dôvode a spôsobe nadobudnutia.“

- 26 RAZIM, J. IN: SCHELLE, K. – TAUCHEN, J.: *Encyklopedie českých právních dějin*. V. svazek Pa – Právní, Plzeň: Aleš Čeněk, 2016, s. 72 – 73.

- 27 Ibidem.

- 28 Jeden z účelov princípu materiálnej publicity katastra nehnuteľností a superficiálnej zásady je aj ochrana záujmov obchodného styku ako verejnoprávneho záujmu. Kupujúci by nemal byť v tomto kontexte postavený do pozície, kedy by mal vyčerpávajúco zisťovať nielen že kto je vlastníkom ale aj k čomu má nadobudnúť vlastnícke právo. Nemecká právna veda vychádza z názoru, že pri prevode nehnuteľností by tieto skutočnosti mali byť kupujúcemu zrejme na prvý pohľad, inak dochádza

až v súčasnosti platný katastrálny zákon; historicky osvedčený princíp materiálnej publicity katastra nehnuteľností bol však nahradený princípom hodnovernosti katastra nehnuteľností v zmysle § 70 KZ, ktorý nechráni dobromyseľné osoby.

Aj s odhliadnutím na historický rozmer tejto problematiky vykazuje bezhraničná ochrana skutočného stavu naďalej svoje negatíva aj v súčasnosti, keďže je – spolu s absenciou superficiálnej zásady – zdrojom veľkej miery právnej neistoty pri obchodovaní s nehnuteľnosťami.²⁸

Kupujúci nehnuteľnosti je v tomto režime zaťažovaný aj skutočnosťami, o ktorých by sa za štandardných okolností nemohol dozvedieť, pričom nedbanlivosť vlastníka v tejto záležitosti nezohráva úlohu. Pravda, riešenie tejto otázky by nepriniesol ani opačný režim, ktorý by jednostranne honoroval evidovaný stav a pozíciu nedbanlivostného kupujúceho, ako je tomu napr. v nemeckom práve.²⁹ Riešenie by mohla predstavovať podľa názoru autora istá syntéza týchto prístupov, akú ustanovil napr. rakúsky, český alebo poľský zákonodarca.³⁰

Hľadanie istého ekvilibra medzi ochranou skutočného a evidovaného stavu je však prioritnou úlohou zákonodarcu. Pre praktizujúcich právnikov zohráva v súčasnosti dôležitejšiu úlohu, aké dôsledky so sebou prináša judikovaná ochrana skutočného stavu.

V zásade možno konštatovať, že právny režim *de lege lata* a súvisiaca rozhodovacia činnosť slovenských súdnych autorít kladie zvýšený dôraz na potrebu predzmluvnej prevencie zo strany nadobúdateľa vlastníckeho práva (kupujúceho). Prevencia zároveň musí smerovať nielen k skúmaniu stavu evidovaného, ale aj skutočného. Inými slovami povedané: *čím nižšiu právnu relevanciu pripisujeme evidovanému stavu, tým dôležitejšie je venovať pozornosť aj stavu skutočnému*. Rozsah takejto (predzmluvnej) prevencie sa týka práve investigatívnej povinnosti kupujúceho.

Právny režim investigatívnej povinnosti pri kúpe nehnuteľnosti

Doterajšie zistenia ukazujú, že ani občianskoprávny ani obchodnoprávny režim kúpnej zmluvy (s výnimkou zmluvy o predaji podniku) nevytvárajú predpoklady pre dobromyseľné nadobudnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnej veci. Rovnako môžeme konštatovať, že súčasná katastrálna úprava neprpisuje zápisu v katastri nehnuteľností právne účinky (v prípade počiatočnej absencie právneho dôvodu) a tým chráni výlučne skutočný stav. V kontexte týchto zistení zostáva posúdiť, v akej forme existuje v slovenskom súkromnom práve tzv. investigatívna, resp. vyšetrovacía povinnosť kupujúceho, teda sumár preventívnych krokov pri skúmaní oprávnenia predávajúceho. Na úvod tejto analýzy je potrebné poukázať na dva štrukturálne odlišné druhy právnych povinností pri zákonnej úprave kúpnej zmluvy.

Prvý druh týchto povinností predstavujú esenciálne povinnosti, ktoré zakladajú pre druhú stranu nárok na plnenie. Ak k plneniu nedôjde dobrovoľne, môže byť súdne vymáhané vrátane náhrady škody, ktorá zmluvnej strane v dôsledku neplnenia vznikla. Ako príklad môžeme uviesť nárok predávajúceho na zaplatenie kúpnej ceny v zmysle § 409 ods. 1 OBZ.

Pri pohľade na platné úpravy kúpnej zmluvy však vieme identifikovať aj také povinnosti, ktoré nárok na plnenie pre druhú stranu nezakladajú. Neplnenie týchto povinností navyše ani nemôžu viesť k uplatneniu náhrady škody pre druhú zmluvnú stranu. V germánskom právnom priestore bývajú tieto povinnosti označované ako *povinnosti nižšieho druhu* popr. *kvázipovinnosti* (v nem. právnej terminológii „*Obliegenheit*“).³¹ Aj keď zákon vylučuje pri takýchto povinnostiach ich žalovateľnosť druhou stranou, plnenie týchto kvázipovinností je vo výlučnom záujme kupujúceho, keďže ich nesplnením môže dôjsť k vzniku škody na jeho strane. Odborná literatúra uvádza ako príklad takejto povinnosti povinnosť kupujúceho prezrieť predmet predaja a reklamovať prípadné vady dodanej veci.³² V slovenskom práve spĺňa tieto parametre napr. § 427 ods. 1 v spojitosti s ods. 3 OBZ.

Identifikácia a reklamácia väd je v tomto zmysle povinnosťou výlučne kupujúceho, pričom predávajúcemu vo vzťahu k nej nevzniká nárok na plnenie ani prípadný nárok na náhradu škody. Nesplnením tejto povinnosti dochádza jedine k zhoršeniu právneho postavenia kupujúceho *pro futuro*.³³

Podobne ako identifikácia faktických väd, aj identifikácia právnej vady veci je predmetom právnych (kvázi)povinností zo strany kupujúceho. Existencia tejto povinnosti je v zahraničných úpravách výsledkom sudcovského dotvárania práva pri posudzovaní dobromyseľnosti nadobúdateľa vlastníckeho práva, Právna veda však vychádza aj z názoru, že tento postup môže vyplývať z princípu prevencie škody popr. z princípu dobrých mravov.³⁴ Pre prípad Slovenskej republiky môže byť príznačná pre túto kvázipovinnosť najmä prevenčná zodpovednosť v zmysle § 415 OZ a celkovo princíp prevencie prežarujúci celé slovenské občianske právo.³⁵ Iná situácia nastáva v prípade predaja hnutelých vecí v obchodnoprávnom režime, kde táto povinnosť môže vyplývať priamo z § 446 OBZ, keďže v tomto prípade je investigatívna povinnosť skúmaná v rámci posudzovania dobromyseľnosti.³⁶

Náležitú *due diligence* pri kúpe nehnuteľnosti akcentujú najmä sudy tých krajín, ktoré vychádzajú z prednosti ochrany evidovaného stavu za súčasného priznania právnej ochrany skutočného stavu v niektorých prípadoch.³⁷ Investigatívna povinnosť kupujúceho vyplýva v týchto pomeroch z právnych ustanovení týkajúcich sa ochrany dobromyseľnosti nadobúdateľa vzhľadom na evidovaný stav.

V rozhodovacej činnosti NS ČR bol napr. formulovaný názor, že bežná (obvyklá) opatrnosť zmluvnej strany pri nadobúdaní vecného práva zásadne nezahŕňa aj povinnosť urobiť aktívne kroky (šetrenie) smerujúce k tomu, aby sa zmluvná strana uistila, že zapísaný stav je v súlade so skutočným stavom, no uvedené neplatí, ak existujú objektívne okolnosti vzbudzujúce pochybnosti o súlade medzi zapísaným a skutočným stavom.³⁸ K rovnakému záveru prichádza aj poľský SN, keď deklaruje, že kupujúci nemôže byť vystavený povinnosti skúmať skutočný stav vlastníckych vzťahov nehnuteľnosti, no uvedené sa nevzťahuje na prípad, ak by sa v rámci riadnej starostlivosti – ktorú by bolo možné od osoby v rovnakom postavení očakávať – mohol dozvedieť o rozpore evidovaného a skutočného stavu.³⁹ Rakúsky OGH vychádza taktiež z názoru, že požiadavky na investigatívnu aktivitu kupujúceho nemôžu byť zbytočne exponované inak by pozemková kniha strácala na svojom význame.⁴⁰ Princíp materiálnej publicity však nechráni kupujúceho, ktorý by pri patričnej starostlivosti (nem. „*gehörige Sorgfalt*“) mohol rozpoznať nesúlad stavu pozemkovej knihy so skutočným právnym stavom.⁴¹

Pri analýze tejto právnej povinnosti v podmienkach SR môžeme nadviazať najmä na rozhodovaciu činnosť slovenských súdov pri posudzovaní dobromyseľnosti nadobúdateľa. Už v uznesení NS SR zo dňa 27. 2. 2013 pod sp. zn. 6 Cdo 71/2011 uvádza NS, že nadobúdateľ je dobromyseľný, ak „*ani pri vynaložení potrebnej opatrnosti, ktorú možno od neho s ohľadom na okolnosti a povahu prípadu požadovať, nemal, prípadne nemohol mať (z hľadiska kritéria priemerne obozretného jedinca) dôvodné pochybnosti o tom, že v skutočnosti subjekt, ktorý je ako nositeľ určitého práva zapísaný v katastri (evidencii) nehnuteľností, takéto právo nesvedčí.*“

Potrebnú (bežnú) opatrnosť kupujúceho a tým požiadavku investigatívnej aktivity kupujúceho formuloval NS SR aj v uznesení z dňa 28. 10. 2020 pod sp. zn. 6Cdo/169/2020 a to nasledovne: „*Pod bežnú opatrnosť, ktorú bolo možné od neho požadovať, je nutné zahrnúť požiadavku aktívneho zistenia konkrétnych skutočností, vedúcich (z hľadiska kritéria priemernej obozretnosti) k presvedčeniu, že spoločnosť (...) v čase predaja disponovala platným nadobúdacím vlastníckym titulom.*“

Ako môžeme vidieť, povinnosť skúmať vlastnícke pomery tvorí v súčasnosti účinný právny prostriedok, akým môže kupujúci identifikovať prípadné právne vady nehnuteľnosti. S odkazom na právno teoretické zaradenie tejto povinnosti však hovoríme iba *kvázipovinnosť* (Obliegenheit), preto nesplnenie tejto povinnosti iba zhoršuje pozíciu kupujúceho a nezakladá žalovateľný nárok pre predávajúceho.

Napriek uvedenému nesplnenie investigatívnej povinnosti vie za určitých okolností zakladať žalovateľný nárok. Autor poukazuje v tejto súvislosti najmä na prípady, kedy je v predzmluvnej fáze prítomný na strane kupujúceho profesionál. Ide najmä o prípady tzv. obstarávateľských zmlúv, teda osobitne zmluvy príkaznej (mandátnej) a zmluvy sprostredkovateľskej. V prípade mandátnej zmluvy je však rozsah tejto povinnosti krytý požiadavkou *odbornej starostlivosti* pri zariaďovaní záležitosti.⁴² V prípade sprostredkovateľskej zmluvy možno poukázať na povinnosť sprostredkovateľa sprostredkovať uzavretie zmluvy iba s dôveryhodnou osobou v intenciách § 649 OBZ. Zvýšené nároky na investigatívnu aktivitu

k zbytočnému obmedzovaniu dynamiky obchodného styku. V literatúre nájdeme dokonca aj názor, že superfiálna zásada je pri reflexiách o vecných právach jeden z prejavov princípu publicity katastra nehnuteľností. Pre podrobnosti pozri: STIEPER IN: STAUDINGER, J.: *Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch – Buch 1, Allgemeiner Teil §§ 90 – 124; 130 – 133 Sachen und Tiere, Geschäftsfähigkeit, Willenserklärung*. Berlin: Verlag Walter de Gruyter GmbH, 2017, s. 86.

29 Podľa § 892 ods. 1 BGB platí v prospech nadobúdateľa domnienka správnosti pozemkovej knihy, ibaže by bola v pozemkovej knihe vznesená námietka (nem. „*Widerspruch*“) alebo by nadobúdateľovi bola známa táto nesprávnosť. „*Maß* *známheit*“ (nem. „*bekannt sein*“) sa v nemeckom práve interpretuje ako „*vedomosť*“ s vylúčením akejkoľvek formy nedbanlivosti.

30 § 984 českého NOZ, čl. 5 a 6 poľského UKWH, § 62 a nasl. rakúskeho GBG v spojitosti s § 1500 ABGB.

31 Právny pojem *Obliegenheit* pochádza z nemeckého poistného práva, v ktorom sa tento druh povinnosti často vyskytuje. Do systematiky germánskych právnych úprav ho priniesol a vôbec prvýkrát definoval REIMER SCHMIDT (*10. 4. 1916 †14. 11. 2002). Oponentúra tohto konceptu je však prítomná aj v dnešných časoch. Popri *Obliegenheitstheorie* existuje aj menšinová *Verbindlichkeitstheorie*, ktorá vníma tento druh povinností ako štandardné povinnosti. Medzi menšinové názory patrí „*Voraussetzungstheorie*“, v zmysle ktorého je nesplnenie týchto *kvázipovinností* iba zákonným predpokladom pre vznik škody. Pre podrobnosti pozri: NUBER, K.: *Dokumentationspflichten im Privatrecht*. Dissertation. Universität Augsburg, Augsburg: Springer Verlag GmbH, 2019, s. 22 – 37.

32 LOOSCHELDERS, D.: *Schuldrecht – Allgemeiner Teil*. 15. Auflage.

München: Verlag Franz Vahlen GmbH, 2017, s. 10.

33 Uvedené opisuje aj komentár k OBZ nasledovným spôsobom: „Nesplnenie povinnosti prezrieť tovar po prechode nebezpečenstva škody na tovare má za následok zhoršenie pozície kupujúceho pri prípadnom uplatňovaní faktických väd, právna úprava však neobsahuje explicitnú sankciu za porušenie tejto povinnosti.“ ČAVOJSKÝ, P. IN: OVEČKOVÁ, O. a kol.: *Obchodný zákonník. Veľký komentár*. II. zväzok. Bratislava: Wolters Kluwer SR s. r. o., 2017, s. 617.

34 BARTELS, K.: *Zur Frage der Ursächlichkeit bei den Nachforschungsobliegenheiten des § 932 BGB*. Archiv für die civilistische Praxis (AcP), Jahrgang 205 (2005), Heft 5, s. 687 – 714.

35 Všeobecnú platnosť tejto zásady a potrebu predchádzania vzniku škody (aj vlastnej) definoval ŠTEFAN LUBY vo vzťahu k úprave OZ z roku 1950 nasledovne: „Tento zákonník, ako sme uviedli na začiatku, vychádzajú z všeobecnej zásady, že škodám treba predchádzať, ukladá povinnosť a prípadne dáva oprávnenia na potrebné preventívne opatrenia osobe, na ktorej ohrozenie vzniká, ale aj ohrozenému a tiež tretím osobám.“ LUBY, Š.: *Zásada prevencie*. Právny obzor č. 1/1952, s. 39 – 53. IN: LUBY, Š.: ref. 13, s. 338.

36 ŠMERINGAI, F.: ref. 5, s. 20 – 21.

37 § 984 českého NOZ, čl. 5 a 6 poľského UKWH, § 62 a nasl. rakúskeho GBG v spojitosti s § 1500 ABGB.

38 Uznesenie NS ČR zo dňa 27. 10. 2020 pod sp. zn. 22 Cdo 2087/2020.

39 Rozsudok SN zo dňa 30. 10. 2002 pod sp. zn. 1342/00.

40 Uznesenie OGH zo dňa 3. 10. 1985 pod sp. zn. 6 Ob 666/85.

41 Uznesenie OGH zo dňa 23. 9. 1997 pod sp. zn. 4 Ob 266/97i.

kupujúceho v prípadoch, keď na strane kupujúceho stojí advokát alebo realitný maklér, judikoval v tomto kontexte aj poľský SN vo viacerých svojich rozhodnutiach.⁴³

Úkony spájané s investigatívnou povinnosťou pri kúpe nehnuteľnosti

Chýbajúca ochrana dobrej viery v evidovaný stav v právnom poriadku SR so sebou prináša nevýhodné postavenie kupujúceho, keďže ten je zaťažovaný aj tými skutočnosťami, ktoré mu nemusia byť známe ani pri vynaložení potrebnej miery opatrnosti.

Splnenie investigatívnej povinnosti – popri ustanoveniach o vydržaní – predstavuje vzhľadom na judikovanú ochranu skutočného stavu a princíp *nemo plus iuris* účinný ochranný prostriedok pre obranu právom chránených záujmov kupujúceho v prípade, ak predávajúci v čase predaja nebol oprávnený k prevodu. Aj tento prostriedok však nemôže viesť k úplnej istote pri kúpe nehnuteľnosti; vo svojej podstate aj tento mechanizmus vedie iba k určitej forme *mitigácie* rizika vo forme chýbajúceho oprávnenia.

Aj s poukazom na doterajší výklad nemožno podať istý vyčerpávajúci zoznam úkonov, ktoré by mal kupujúci vykonať pred tým, než učiní rozhodnutie kúpy nehnuteľnosti. Z rozhodovacej činnosti slovenských a zahraničných súdnych autorít vyplýva, že posúdenie rozsahu tejto povinnosti je závislé vždy od okolností konkrétneho prípadu.

Aj na podklade týchto rozhodnutí a v komparatívno-historickom posúdení však autor rozlišuje v zásade úkony investigatívnej povinnosti smerujúce voči evidovanému a skutočnému stavu, konkrétne (i) listu vlastníctva, (ii) nadobúdaciemu titulu prevodcu resp. jeho predchodcov, (iii) prevodcovi ako osobe alebo jeho právnym predchodcom, (iv) zmluvným podmienkam a (v) nehnuteľnosti popr. jej držiteľom/užívateľom.

Základný východiskový bod pri overovaní prevodcovho oprávnenia predstavuje prirodzene kontrola evidovaného stavu. Aj vzhľadom na závery NS SR môžeme konštatovať, že oprávnenie prevodcu môže spochybniť nielen existencia plomby, ale aj samotná existencia poznámky na liste vlastníctva, ktorá môže indikovať existenciu, resp. hrozbu súdneho sporu.⁴⁴ Ak aj kupujúci má vedomosť o súdnom spore popr. aj o jeho právoplatnom skončení, investigatívna povinnosť kupujúceho musí smerovať aj k zisteniam, či voči právoplatnému rozhodnutiu nebol podaný mimoriadny opravný prostriedok alebo ústavná sťažnosť.⁴⁵ Poľská judikatúra požaduje od starostlivého kupujúceho aj preukázateľné informovanie sa o stave nehnuteľnej veci od orgánov štátnej správy a samosprávy, ak to vyžadujú okolnosti.⁴⁶ V právnych pomeroch SR môže ísť o informovanie sa o stave nehnuteľnosti na príslušnom katastrálnom odbore Okresného úradu SR, najmä či orgán neregistruje podania v konaniach na tomto orgáne.

Kontrola evidovaného stavu je vzhľadom na ochranu skutočného stavu v právnom poriadku SR avšak iba prvým priblížením sa k skúmaniu vlastníckych pomerov. Analýzu evidovaného stavu by mala v tomto zmysle dopĺňať taktiež analýza ďalších okolností predaja, konkrétne napr. nadobúdacieho titulu prevodcu alebo jeho predchodcov a to najmä vzhľadom na prípadné vady spôsobujúce neplatnosť nadobudnutia vlastníckeho práva.⁴⁷ V prípade zapísaného vlastníka – manžela je dôležité taktiež posúdiť, či nehnuteľnosť nie je predmetom bezpodielového spoluvlastníctva manželov a tým je potrebný súhlas manžela s prevodom.⁴⁸

Svoju úlohu môže pri tomto posudzovaní zohrávať aj skutočnosť, aký dlhý čas uplynul od zápisu prevodcu do katastra nehnuteľností do momentu zámeru prevodcu predať nehnuteľnosť. Čím dlhšia doba uplynula od nadobudnutia do následného predaja nehnuteľnosti, tým istejšia môže byť pozícia kupujúceho, keďže skôr v prípadoch reťazového predaja nehnuteľností nemá vlastníčtvo reálnu možnosť zareagovať na nesúlad zapísaného stavu so skutočným.⁴⁹ Plynutie času je navyše významné aj s prípadnou možnosťou zhojenia väd pros. vydržania vlastníckeho práva.⁵⁰

Investigatívna aktivita kupujúceho môže smerovať aj voči osobe prevodcu, konkrétne na posúdenie „*dôveryhodnosti*“ prevodcu ako zmluvného partnera.⁵¹ Okrem tohto aspektu je vhodné venovať náležitú pozornosť aj správaniu sa prevodcu alebo jeho právnym

predchodcom v predzmluvnom období (napr. naliehanie na rýchle uzavretie zmluvy a vyplatenie sumy prevodcovi). V prípade predávajúcich – podnikateľov by mal kupujúci vždy spozornieť, ak by predaj nehnuteľnosti bol mimo obchodnú činnosť podnikateľa. Investigatívna aktivita vo vzťahu k prevodcovi resp. právnym predchodcom má však svoje faktické limity, čomu nasvedčuje názor, že súčasťou investigatívnej aktivity nie je skúmanie zdravotnému stavu prevodcu (napr. pre prípad osoby konajúcej v duševnej poruche).⁵² Rovnako sa dá iba s ťažkosťami vyzistiť, či sa prevodca stal vlastníkom nehnuteľnosti na základe iného absolútne neplatného právneho dôvodu (napr. v dôsledku nátlaku alebo lstivého podvodu). Aj takéto okolnosti potvrdzujú, že opatrnosť kupujúceho vedie vyslovene iba k mitigácii rizika, nie k vylúčeniu.

Opatrnosť kupujúceho by sa mala upriamovať taktiež na dojednané zmluvné podmienky, medzi ktoré možno zaradiť výšku kúpnej ceny nehnuteľnosti. Nižšia než trhová cena za štandardných okolností nemusí viesť k spochybnovaniu oprávnenia prevodcu. Výrazne nižšia cena než trhová takúto skutočnosť môže indikovať.⁵³

V neposlednom rade by mala investigatívna aktivita kupujúceho smerovať k faktickej kontrole (obhliadke) nehnuteľnosti. Pri tomto kroku je dôležité poznamenať, že aj faktická držba nehnuteľnosti indikuje – popri pozemkovoknižnej držbe – pre dobromyseľné tretie osoby existenciu oprávnenia k nehnuteľnosti.⁵⁴ Inak povedané, pokiaľ zapísaná osoba je zároveň držiteľom resp. užívateľom nehnuteľnosti, takýto právny stav je zdrojom väčšej miery dôveryhodnosti než keď by zapísaná osoba nemala zároveň nehnuteľnosť v držbe alebo užívaní. Mieru takéhoto právneho zdania (nem. „*Rechtsschein*“) pre tretie osoby deklaroval aj NS ČR, keď uviedol: „*Držba je „vonkajším prejavom vlastníctva“, je legitimačným stavom predbežne osvedčujúcim vlastnícke pomery; preto je predpokladom potrebným k nadobudnutiu veci, ktorú užíva niekto iný než prevodca, od nevlastníka na základe dobrej viery v stav katastru nehnuteľností, aby si nadobúdateľ overil, prečo skutočné držobné (užívacie) pomery nezodpovedajú pomerom vlastníckym v katastri nehnuteľností.*“⁵⁵ Potrebu zvýšenej opatrnosti v prípade prevodcu, ktorý nie je v držbe ani v užívaní nehnuteľnosti, deklarujú aj rakúske a poľské súdy.⁵⁶

Držba (užívanie) nehnuteľnosti inou osobou sa môže prejaviť osobitnými okolnosťami. O takúto osobitnú (a veľmi zrejmu) okolnosť môže ísť, ak na scudzovanom pozemku stojí stavba ako osobitný predmet právnych vzťahov a ktorá je vo výlučnom vlastníctve inej osoby.⁵⁷ Rovnako môže spochybníť prevodcovu oprávnenie (zápis v katastri), ak sa na scudzovanom pozemku nachádza torzo plotu (betónové stĺpy), ktoré tvoria so susediacim pozemkom vo vlastníctve inej osoby celok a skutočnosť, že vlastník susediaceho pozemku pravidelne udržiava scudzovaní pozemok.⁵⁸ V prípade bytov môže ísť o uvedenie iného mena než prevodcovho pri zvončeku alebo na vchodových dverách do bytu.⁵⁹ Obhliadkou nehnuteľností môže kupujúci taktiež identifikovať, či prevodcovu oprávnenie existuje v ním deklarovanej miere, teda napr. či evidovaný stav nehnuteľnosti v plnej miere zodpovedá skutočným držobným (užívateľským) vzťahom. Overenie týchto skutočností môže vopred vylúčiť prípadné vydržanie (časti) scudzovanej nehnuteľnosti *contra tabulas* inou osobou.⁶⁰ Osobitne sa to týka aj vydržania vecných bremien *ad rem* treťou osobou.⁶¹

Záver

Predložený príspevok mal za cieľ skúmať súčasnú úpravu investigatívnej povinnosti kupujúceho pri kúpe nehnuteľnosti v kontexte právnej relevancie princípu *nemo plus iuris* v systematicke slovenského súkromného práva. Prezentované závery nasvedčujú skutočnosti, že obchodnoprávny režim, resp. jeho voľba v kúpnej zmluve nevedie k odlišným výsledkom pri nahliadaní na túto problematiku, ako je tomu v prípade hnutelných vecí. S výnimkou zmluvy o predaji podniku kupujúci nemôže nadobudnúť vlastnícke práva k nehnuteľnej veci v dobrej viere. Tejto skutočnosti nasvedčuje aj posledný judikatórny vývoj rozhodovacej činnosti slovenských súdov.

Stav *de lege lata* je pritom na základe posúdenia autora ešte pozostatkom z občianskoprávnej úpravy minulého režimu, ktorý vo výraznej miere znížil právny význam zápisu

42 § 567 ods. 1 OBZ; § 725 OZ.

43 Pre podrobnosti pozri napr.: Rozsudok SN zo dňa 14. 5. 2010 pod sp. zn. II CSK 66/10.

44 Uznesenie NS SR zo dňa 27. 4. 2021 pod sp. zn. IVOBdo/2/2020.

45 Rozsudok NS SR zo dňa 28. 6. 2017 pod sp. zn. 3 Cdo/115/2016.

46 Rozsudok SN zo dňa 23. 9. 2004 pod sp. zn. III CK 459/03.

47 Pre povinnosť skúmať nadobúdacie titul prevodcu pozri napr.: Uznesenie NS SR zo dňa 27. 2. 2013 pod sp. zn. 6 Cdo 71/2011.

48 Je dôležité zdôrazniť, že neudelenie súhlasu manžela zakladá relatívnu neplatnosť právneho úkonu. Uvedené však nevylučuje, že by aj na tento aspekt mohla smerovať investigatívna povinnosť kupujúceho. Pre vylúčenie povinnosti skúmať, či prevodca má alebo nemá manžela odkazuje autor na: Uznesenie NS ČR zo dňa 27. 10. 2020 pod sp. zn. 22 Cdo 2087/2020.

49 Tomuto záveru nasvedčuje bod 45. Nálezu ÚS ČR zo dňa 17. 4. 2014 pod sp. zn. I. ÚS 2219/12 (N 61/73 SbNU 163).

50 § 134 OZ.

51 Dôveryhodnosť prevodcu ako osoby bola legislatívne vyjadrená v niektorých historických kodifikáciách. Napr. v časti II kap. VIII § III (47) Tereziánskeho kódexu súkromného práva (lat. „*Codex Theresianus*“) nachádzame ako relevantné okolnosti týkajúce sa prevodcu „*vedenie obchodnej záležitosti, majetkové pomery, dobrá povesť a vážnosť v očiach verejnosti*“ (nem. „*Hantierung, Vermögensstand, guter Leumund und öffentliches Ansehen*“).

52 Právny zástupca v danom spore oznámil autorovi na základe jeho dopýtania, že rozsudok s takýmto záverom vydal Krajský súd v Prahe v konaní pod sp. zn. 27 Co 378/2018. Jeho sumár je obsiahnutý na webovej

stránke: <https://www.epravo.cz/top/clanky/hranice-dobre-viry-pri-nabyvani-nemovosti-od-nevlastnika-110092.html>.

- 53 Rozsudok NS ČR zo dňa 19. 10. 2016 pod sp. zn. 30 Cdo 2452/2016.
- 54 K problematickým aspektom duplicity faktickej a pozemnoknižnej držby pozri: *Držba nemovitosti* IN: BAUDYŠ, P. : ref. 24, s. 136 – 141.
- 55 Uznesenie NS ČR zo dňa 19. 11. 2015 pod sp. zn. 22 Cdo 2698/2015.
- 56 Právna veta: „Ak existuje dôvodné podozrenie, že držobné vzťahy nezodpovedajú stavu pozemkovej knihy, aktivuje takýto stav investigatívnu povinnosť nadobúdateľa.“ Rozsudok OGH zo dňa 11. 11. 2010 pod sp. zn. 2 Ob 11/10x; pre poľskú judikatúru pozri: Rozsudok SN z dňa 23. 9. 2004 pod sp. zn. III CK 459/03.
- 57 Uznesenie NS ČR zo dňa 20. 9. 2017 pod sp. zn. 22 Cdo 2426/2017.
- 58 Uznesenie NS ČR zo dňa 10. 10. 2017 pod sp. zn. 22 Cdo 4174/2017.
- 59 Rozsudok NS ČR zo dňa 28. 5. 2021 pod sp. zn. 24 Cdo 793/2021.
- 60 „Ak kupuje niekto pozemok, patrí k bežným a zachovávaným zvyklostiam, že sa zoznámí s jeho výmerou. Prípade, keď niekto kupuje pozemok, bez toho aby poznal jeho výmeru, je vcelku výnimočné a rozhodne nejde o zachovanie obvyklej opatrnosti, ktorú možno od každého požadovať.“ Rozsudok NS ČR zo dňa 2. 9. 2002 pod sp. zn. 22 Cdo 2941/2000.
- 61 Bohatú judikatúru rozvinul najmä rakúsky OGH. Napr. svojim uznesením zo dňa 12. 2. 1980 pod sp. zn. 2 Ob 609/79 judikoval, že voľným okom viditeľné jazdné pruhy na pozemku indikujú pre kupujúceho existenciu práva prejazdu na scudzovanom pozemku.

v pozemkovej knihe (modus). Tento ideový zdroj súčasnej úpravy aj preto viedol slovenské súdy k vytvoreniu doktríny o *ochrane skutočného stavu*. Takýmto preferovaním skutočného stavu pred evidovaným stavom súdy zároveň súdy implicitne vyzývajú kupujúcich k potrebe prevencie z ich strany ešte pred uzavretím kúpnej zmluvy, nakoľko po uzavretí kúpnej zmluvy chránia kupujúceho z vecnoprávneho pohľadu iba ustanovenia o vydržaní.

Potreba prevencie sa zhmotňuje do investigatívnej povinnosti kupujúceho pri kúpe nehnuteľnosť, pričom ide iba o kvázipovinnosť (nem. „*Obliegenheit*“), ktorá kladie nároky na správanie kupujúceho, avšak bez toho, aby zakladala pre predávajúceho žalovateľný nárok. Investigatívna povinnosť sa za istých okolností môže stať „štandardnou“ povinnosťou, ak je preventívnymi krokmi poverený napr. advokát v rámci poskytovania právneho poradenstva alebo realitný makléř.

Konkrétne úkony investigatívnej povinnosti nemožno vymedziť vyčerpávajúco, keďže sú závislé od okolnosti prípadu. Vzhľadom na judikovanú ochranu skutočného stavu sa ale musí kupujúci okrem dôkladnej kontroly evidovaného stavu zamerať rovnako dôsledne aj na skutočný stav týkajúci sa predaja nehnuteľnosti. Medzi tieto môžeme zaradiť úkony prevencie vo vzťahu k predávajúcemu ako prevodcovi resp. jeho právnym predchodcom, nadobúdaciemu titulu prevodcu resp. jeho právnym predchodcom, časovým súvislostiam pri reťazovom scudzení nehnuteľností, zmluvným podmienkam a osobitne aj vo vzťahu faktickej kontrole nehnuteľnosti popr. jej držiteľom alebo užívateľom. ■

RESUMÉ

K investigatívnej povinnosti nadobúdateľa vlastníckeho práva pri kúpe nehnuteľnosti

Odborný článok sa venuje skúmaniu tzv. investigatívnej povinnosti kupujúceho pri kúpe nehnuteľnej veci v kontexte diskusií o právnej relevancii princípu *nemo plus iuris* v právnom poriadku Slovenskej republiky. Cieľom príspevku je formulovanie záverov pre právnu prax s osobitným akcentom na význam prevencie v predzmluvnom štádiu. Autor spracúva uvedenú tému na podklade rozhodnutí slovenských a zahraničných súdnych autorít, ako aj vzhľadom na historickú úpravu tejto problematiky v našom právnom priestore.

SUMMARY

On the Investigative Duty of the Acquirer of the Ownership Right and Title to Real Property

The article examines the so-called investigative duty of the buyer when purchasing real property in the context of discussions on the legal relevance of the principle of *nemo plus iuris* in the Slovak legislation. The article aims to formulate conclusions for legal practice with a particular emphasis on the importance of prevention at the pre-contractual stage. The author elaborates this topic on the basis of decisions made by Slovak and foreign judicial authorities, as well as with regard to the historical regulation of this topic in the Slovak legal context.

ZUSAMMENFASSUNG

Zur investigativen Verpflichtung des Eigentumsrechtserwerbers beim Kauf einer Liegenschaft

Der Fachartikel widmet sich der Prüfung der sogenannten investigativen – nachforschenden Verpflichtung des Käufers beim Kauf einer Liegenschaft im Kontext der Diskussion zur rechtlichen Relevanz des Rechtsgrundsatzes *nemo plus iuris* in der Rechtsordnung der Slowakischen Republik. Das Ziel des Beitrages ist die Formulierung von Schlussfolgerungen für die rechtliche Praxis mit einem besonderen Akzent auf die Bedeutung der Vorsorge im vorvertraglichen Stadium. Der Autor bearbeitet das bezeichnete Thema auf Unterlage der Entscheidungen der slowakischen sowie der ausländischen Gerichtsautoritäten als auch in Bezug auf die historische Regelung dieser Problematik in unserem Rechtsraum.

Prípravné konanie v kontexte problémov aplikačnej praxe

JUDr. Samuel Marr, LL. M

„K významovo nepochybne markantnej téme“¹, ktorej odborná verejnosť venuje vskutku značnú pozornosť nepopierateľne patrí problematika dĺžky a dokazovania v prípravnom konaní.

Prípravné konanie na rozdiel od trestného konania nie „je pojmom najširším“.² Problematika dokazovania v ňom upravená § 199 až § 229 Trestného poriadku v prvej hlave, druhej časti tohto zákona však v nijakom prípade „nie je terra incognita“.³

Je nutné uviesť, že kvalita vykonaného dokazovania v prípravnom konaní priamo determinuje dokazovací proces v konaní pred súdom, kde sa realizuje najmä na hlavnom pojednávaní a vo vymedzenom rozsahu aj v odvolacom konaní, v konaní o opravných prostriedkoch, a tiež vo vykonávacom konaní. Pri hodnotení dôkazov sa dôsledne posudzujú všetky zákonne získané dôkazy, teda usvedčujúce, vyvíňujúce, priame, nepriame, osobné, vecné, tiež nazývané „nemí svedkovia“ alebo „nepodplatiteľní svedkovia“, absolútne ako i relatívne neúčinné.

Vo vzťahu k dokazovaniu výhradne nepriamymi dôkazmi je eminentné, že výhradne súhrn nepriamych dôkazov tvoriacich „logickú a ničím nenarušovanú sústavu navzájom sa dopĺňajúcich dôkazov, ktorá vo svojom celku nielen spoľahlivo preukazuje všetky okolnosti zažalovaného skutku a usvedčuje z jeho spáchania obvineného, ale súčasne vylučuje možnosť akéhokoľvek iného záveru“⁴ je spôsobným relevantne preukazovať vinu.

Vzhľadom na to, že nie je cieľom autora venovať nosnú časť predmetnej spisby všeobecnej teórii dokazovania, klasifikácii dôkazov a podobne, obracia autor svoju pozornosť bližšie k prípravnému konaniu a v ňom identifikovaným najzávažnejším problémom aplikačnej praxe a ponúka úvahy de lege ferenda.

1 Prípravné konanie s akcentáciou na jeho základné funkcie

„Reformovaný model kontinentálneho trestného konania, nadväzujúci na tradície inkvizíčno-akuzačného kontinentálneho procesu, sa vyznačuje predovšetkým tým, že ho tvoria dve na seba nadväzujúce, ale relatívne samostatné časti – predsúdne (prípravné) konanie a konanie na súde.“⁵ V tejto spojitosti vystupuje do popredia otázka účelu prípravného konania a konania súdneho. Odpoveď na vzniknuté otázky parciálne vyčerpávajú funkcie prípravného konania. Je nutné sa zmieniť, že Slovenská republika uplatňuje kontinentálny systém práva príznačný vyhľadávacou zásadou, čo je zásadným rozdielom od anglo-amerického modelu systému práva založenom na silne kontradiktórnem princípe reprezentovanom dvoma proti sebe stojacimi stranami konania.

Kontinentálny model uplatňovaný Slovenskou republikou je príznačný dokazovaním v prípravnom konaní, na podklade ktorého sa po skončení vyšetrovania prokurátor ako *dominus litis* prípravného konania a nositeľ dôkazného bremena rozhoduje či podá obžalobu. Zároveň tento systém práva vyjadruje silné rešpektovanie Ústavou garantovanej prezumpcie neviny a ako už bolo autorom uvedené skôr, dokazovací proces v prípravnom konaní determinuje konanie a rozhodovanie súdu. Inými slovami, ak je vykonané v požadovanej „kvalite“, uľahčuje rozhodovanie na súde. Tu však nastáva otázka, či je za daných okolností súd miestom, kde sa vykonáva ťažisková časť dokazovania. Rovnako nezanedbateľnou je otázka, či je takýto dokazovací

1 MARR, S. – LEŠO, S.: Trestné činy vojenské – Neuposlušnosť rozkazu. In: Zborník príspevkov z interdisciplinárnej celoštátnej vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou konanej dňa 18. 3. 2021. Bratislava. Akadémia Policajného zboru. s. 98. ISBN 978-80-8054-910-7

2 ČENTÉŠ, J. a kol.: *Trestný poriadok. Veľký Komentár. 4. Aktualizované vydanie.* Bratislava : Euro kódex, 2019, s. 38

3 MEDVECKÝ, M.: Na prahu studenej vojny. Českoslo-

venské vojenské vyzvedné spravodajstvo v rokoch 1945 – 1946. 1 vydanie. Bratislava : Vojenský historický ústav, 2020, s. 4

4 R 38/68-IV

5 POLÁK, P.: *Funkcie prípravného konania*. In: Zborník príspevkov z celoštátnej vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou konanej dňa 3. apríla 2014. Bratislava. Paneurópska vysoká škola. s. 18. ISBN 978-80-7502-030-7

6 BLAŽEK, R.: *Najčastejšie pochybenia policajtov v prípravnom konaní*. In: *Policajná teória a prax*, 2020, č. 4, s. 41

7 MARR, S. – KOZOLKA, J. – LEŠO, S.: *Trestné činy vojenské – nové trendy ich páchania a problémy aplikáčnej praxe*. In: *Notitiae Iudiciales Academiae Collegii Aedilium in Bratislava*, 2021, č. 2, s. 62

8 ČENTĚŠ, J.: *Odpočúvanie – procesno a hmotnoprávne aspekty*. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2013, s. 130

9 HAJDÚKOVÁ, T. – KOVÁCS, T.: *Kvantitatívna analýza náročnosti prípravného konania z hľadiska jeho trvania pre obzvlášť závažné zločiny na území Slovenskej republiky*. In: *Policajná teória a prax*, 2021, č. 2, s. 3

proces, ktorý tak následne trvá dlhší čas (v závislosti od skutkovej a právnej obťažnosti trestnej veci) v súlade s čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Ďalším nezanedbateľným aspektom dokazovania v prípravnom konaní je skutočnosť, že trestný spis policajta v postavení orgánu činného v trestnom konaní (ďalej len OČTK) vo väčšine prípadov tvoria dôkazy v neprospech podozrivého v tom ktorom procesnom postavení. Uvedené možno logicky odôvodniť hodnotením policajtov v postavení OČTK najmä za začatie trestného stíhania, vznesenie obvinenia, či iné úkony smerujúce v závere k usvedčeniu konkrétnej osoby. V tomto smere a vo svetle „želanej“ procesnej samostatnosti OČTK sa javí možnosť obvineného a jeho obhajcu podávať návrhy smerujúce k vykonaniu dôkazov v nerovnovážnom postavení. V aplikačnej praxi nie je ničím výnimočné arbitrárne zamietanie podaných návrhov, ktorým je vyhovené až pri postupe podľa § 210 Trestného poriadku, prípadne pri využití iných zákonných mechanizmov. Venujúc pozornosť uvedeným pochybeniam z kategórie *arbitrary* alebo *unlawfull* zásahov je nutné uviesť, že „tieto nesprávne pochopenia a výklady ustanovení základných trestnoprávných predpisov následne spôsobujú, že sa v praxi opakovane vyskytujú chyby, ktoré by sa vyskytovať nemali“.⁶ „Taktiež je nutné konštatovať, že niektoré pochybenia zostávajú nepovšimnuté, a tým pádom meritórne rozhodnutia nezákonné.“⁷

V reakcii na uvedené však nie je možné za postup *contra legem* odporujúci zásade ústnosti a bezprostrednosti označiť prečítanie výpovede zaprotokolovanej vo výsluchu z prípravného konania. Kritici inkvizičného procesu spochybňujú výpovednú hodnotu takýchto výsluchov s odôvodnením, že výpoveď viac konvenuje „želanému scenáru“ polície ako objektívnemu zaznamenaniu obsahu výpovede vypočúvaného.

Najväčšia vlna kritiky je adresovaná voči nadmerne obšírnemu skrátenému vyšetrovaniu alebo vyšetrovaniu, čo sa odzrkadľuje v samotnej dĺžke prípravného konania, ktoré „môže pretrvávajúť roky“⁸ a je tak v rozpore s heslom Williama Ewarta Gladstonea: *Justice Delayed Is Justice Denied*. Za dôvod takéhoto stavu označil významný český procesualista J. Štěpán snahu súdov o zistenia priam „absolútnej“ pravdy už v prípravnom konaní, z čoho následne v súdnom konaní, najmä však v priebehu hlavného pojednávania prameniaria tieto nežiaduce črty:

- kontradiktórne opakovanie podrobne vykonaných dôkazov,
- predseda senátu alebo samosudca vykonáva funkciu „ďalšieho“ vyšetrovateľa a zároveň nezávislého arbitra,
- dôkazná miera vytvorená vo väčšej časti štátom a nie obhajobou vytvára prekážku pre udržanie si nezáujatosti sudcu,
- vzhľadom na uvedené je funkcia obhajoby v nerovnovážnom postavení.

Pre úplnosť je nutné uviesť, že existuje viacero iných – zmiešaných modelov konania. Príkladmo možno spomenúť tzv. adverzatívne modely, uplatňované Talianskom a Švédskom, ktoré sústreďujú dokazovanie do konania na súde, v ktorom má byť takýmto spôsobom zabezpečená rovnosť strán ich motivovaním k procesnej aktivite.

Možno konštatovať, že diskusia v odbornej verejnosti na tému dokazovania v prípravnom konaní a v konaní pred súdom bude pokračovať, pretože „časy, keď staré zásady postačovali na usmernenie správania všetkých dotknutých osôb, sú nenávratnou minulosťou“.⁹ Nemožno však opomenúť, že problémy dokazovania v prípravnom konaní prameniaria z kontinentálnych zvyklostí budú riešené prostredníctvom faktu, že prípravné konanie má len predbežnú funkciu tak, ako to vyplýva aj z jeho terminologického označenia v Trestnom poriadku. Problematikou, kde sa má tvoriť dôkazný materiál, rozsahom dokazovania sa zaoberali významné osobnosti Slovenského a Českého práva ako napríklad J. Ivor, J. Jelínek, D. Císařová a podobne. Analýzou

JUDr. Samuel Marr, LL. M je absolventom Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave a rovnako je nositeľom postgraduálneho profesijného titulu LL.M. V minulosti bol v štátno-zamestnaneckom pomere podľa zákona č. 73/1998 Z. z. o štátnej službe príslušníkov Policajného zboru, Slovenskej

informačnej služby, Zboru väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky a Železničnej polície. V súčasnosti pôsobí v štruktúre Ministerstva obrany Slovenskej republiky a na Katedre trestného práva, kriminológie a kriminalistiky, PF UK. Je autorom niekoľkých odborných článkov a pravidelne sa zúčastňuje na medzinárodných vedeckých konferenciách.

funkcií plnených prípravným konaním vo vzťahu k súdnemu konaniu, možno spomenúť fixačnú (zabezpečovacia) funkciu a filtračnú (verifikačnú) funkciu. Pri ponímaní prípravného konania ako samostatného konania, teda tzv. „silného“ prípravného konania možno k vyššie uvedeným funkciám priradiť tiež akcesorické funkcie a to odhaľovacia a odklonnú.

Záverom tejto kapitoly možno konštatovať, že účel prípravného konania je identický s predmetom Trestného poriadku vymedzenom v § 1 ods. 1 tohto zákona.

2 Prieťahy v prípravnom konaní

Problematika prieťahov v prípravnom konaní „veľmi úzko súvisí“¹⁰ s prejednaním veci v primeranej lehote nezávislým a nestranným súdom. Ide o vyjadrenie základného práva na spravodlivý proces a zasadenie sa o odstránenie stavu právnej neistoty. Na tomto mieste je potrebné poznamenať, že nerešpektovanie práva na prejednanie veci konvenujúce zásade primeranosti spôsobuje v aplikačnej praxi niekoľko problémov, ktoré sa v zásade prejavujú právom dotknutého subjektu na náhradu škody a uplatnenie rôznych, viac či menej využívaných kompenzačných mechanizmov. Príkladom možno spomenúť iniciovanie konania pred Európskym súdom pre ľudské práva (ďalej len ESĽP) alebo Ústavným súdom SR. V aplikačnej praxi sa taktiež vyskytli prípady kompenzačných mechanizmov, ktoré nemajú *expressis verbis* vyjadrenie v zákone. V tejto spojitosti možno spomenúť mimoriadne zníženie trestu a zastavenie trestného stíhania.

Komparujúc závažnosť prieťahov v trestnom konaní a v občianskoprávných veciach je vhodné poukázať na rozhodovacia prax ústavného súdu, ktorý vo svojej judikatúre konštatoval, že „doba trestného konania sa posudzuje prísnejšie než doba konania v občianskoprávných veciach, a to vzhľadom na dôsledky trestného konania pre obvineného (obmedzenie práv a slobôd, vplyv na povest', postavenie v zamestnaní a pod.)“.¹¹

Ako už autor poznamenal v predchádzajúcej kapitole, prejednanie veci v primeranej lehote je základným právom, na ktoré pamätá Európsky dohovor v čl. 6 ods. 1, ktorému logicky konvenuje čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Predmetná právna úprava má za cieľ zabezpečiť dôveru verejnosti vo výkon súdnictva.

„V rozhodovacej činnosti ESĽP sa v tejto oblasti vytvorila rozsiahla doktrína. Je všeobecne známe, že prieťahy pri riešení právnych sporov boli najčastejšou agendou v konaní pred ESĽP a sťažnosti na neprimeranú dĺžku vnútroštátnych konaní aj naďalej predstavujú značnú záťaž pre rozhodovacia činnosť ESĽP.“¹²

Primeranosť lehoty v rozhodovacej praxi ESĽP determinujú dve otázky:

- Spôsob určenia dĺžky lehoty (jej začiatok a koniec)
- Spôsob určenia primeranosti

Dies a quo v trestnej judikatúre ESĽP určuje to, kedy nastala rozhodná skutočnosť – deň obvinenia sťažovateľa. „Obvinením v zmysle čl. 6 Dohovoru sa podľa judikatúry súdu rozumie oficiálne oznámenie, ktoré príslušný orgán adresuje jednotlivcovi, obsahujúce tvrdenie, že spáchal trestný čin.“¹³ Z uvedeného je zrejmé, že k takémuto konaniu „môže dôjsť ešte skôr, ako sa vec dostane pred súd.“¹⁴

Za akt obvinenia s účinkom *dies a quo* je v zmysle judikatúry ESĽP považované:

- začatie „prípravného“ vyšetrovania smerujúceho voči konkrétnej osobe, ktorá „o tom vie a pociťuje jeho účinky“¹⁵
- oznámenie príkazu na domovú prehliadku
- „vydanie príkazu na zatknutie“¹⁶
- zadržanie alebo zatknutie obvineného
- vnesenie obvinenia
- pozbavenie parlamentnej imunity
- dátum oficiálneho oboznámenia sa s obvinením
- zvolenie si obhajcu

Dies ad quem je ohraničený v zmysle judikatúry ESĽP „konečným“ rozhodnutím, pričom vo vzťahu k dĺžke lehoty ako pojmu subjektívnemu, posudzovanému v korelácii s individualitami každej trestnej veci „súd berie do úvahy zložitosť prípadu, správanie sťažovateľa, postup príslušných orgánov a význam predmetu konania pre sťažovateľa“¹⁷.

10 ZÁHORA, J.: *Zákon o európskom ochrannom príkaze v trestných veciach. Komentár. 1. vydanie.* Bratislava: Wolters Kluwer SR, s. r. o, 2019, s. 70

11 Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 184/2010-28 zo 17. júna 2010

12 SANTIS, F. D. *Principle of Subsidiarity and 'Embeddedness' of the European Convention on Human Rights in the Field of the Reasonable-Time Requirement: The Italian Case.* In.: *Jurisprudencia*, 2011, vol. 18, no. 1, s. 11

13 GOMIEN, D.: *Krátky sprievodca Európskym dohovorom o ľudských právach.* In: *Krátky sprievodca Európskym dohovorom o ľudských právach*, 1999, s. 34

14 Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva v prípade *Eckle v. Germany*, Application no. 8130/78, 15 July 1982

15 Tamtiež

16 Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva v prípade *Coëme and Others v. Belgium*, Applications no. 32492/96, 32547/96, 32548/96, 33209/96 and 33210/96, 22 June 2000

17 Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva v prípade *Aleksandr Novikov v. Russia*, Application no. 7087/04, 11 July 2013

18 Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva v prípade *Škodáková v. the Czech Republic*, Application no. 71551/01, 21 December 2004

19 Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva v prípade *Bejer v. Poland*, Application no. 38328/97, 4 October 2001,

- 20 Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva v prípade Barfuss v. the Czech Republic, Application no. 35848/97, 31 July 2000,
- 21 Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva v prípade Pélissier and Sassi v. France, Application no. 25444/94, 25 March 1999,
- 22 Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva v prípade Van Pelt v. France, Application no 31070/96, 23 May 2000,
- 23 Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva v prípade Yağcı and Sargin v. Turkey, Application no 16419/90 and 16426/90, 8 June 1995
- 24 Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. II. ÚS 8/2013-49, zo dňa 18. apríla 2013
- 25 Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn.1 Tost 12/2012 zo dňa 16. mája 2012
- 26 Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva v prípade Žiačik v. Slovakia, Application no. 43377/98, 7 January 2003,
- 27 Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva v prípade Masár v. Slovakia, Application no. 66882/09, 3 May 2012,
- 28 Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva v prípade Loveček and Others v. Slovakia, Application no. 11301/03, 21 December 2010, final 21. March 2011
- 29 Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva v prípade Varnavčin v. Slovakia, Application no. 41877/05, 18 January 2011
- 30 Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. II. ÚS 41/98 z 26. augusta 1998

2.1 Skutková a právna obťažnosť trestnej veci

Vychádzajúc z judikatúry ESĽP, táto skutkovú a právnu obťažnosť trestnej veci posudzuje okrem iného i s prihliadnutím na „skutočnosť, že v trestnom konaní bolo potrebné pribrať znalca“,¹⁸ „že v konaní bolo potrebné vypočuť veľké množstvo svedkov“.¹⁹ „ESĽP berie tieto skutočnosti do úvah pri posudzovaní zložitosti prípadu“,²⁰ pričom skutočnosť, že ide napríklad o ekonomickú trestnú činnosť „nerobí sama o sebe prípad zložitým“.²¹ „Vec môže byť ale zložitá aj vzhľadom na právne problémy, ktoré treba riešiť, na procesné problémy (napr. ak treba vykonať dôkazy v cudzine formou dožiadania).“²²

2.2 Správanie sťažovateľa

„ESĽP zdôrazňuje, že čl. 6 Dohovoru nevyžaduje, aby obvinený z trestného činu spolupracoval s justičnými orgánmi“²³ a nesmie sa mu vytýkať ani to, že využil všetky dostupné právne mechanizmy na obhajobu. Na druhej strane dĺžku konania nemožno hodnotiť negatívne iba preto, že obvinený bol napríklad na úteku alebo sa inak konaniu vyhýbal. V tomto smere je judikatúra ESĽP konštantná a z vyššie spomenutých dôvodov sťažnosti považuje za nedôvodné.

Napriek uvedenej judikatúre nie je možné striktno určiť *reasonable time* prípravného konania. „Neexistuje žiadna absolútne stanovená doba, ktorej prekročenie by bolo automaticky kvalifikované ako doba neprimeraná.“²⁴ V podmienkach Slovenskej republiky je spravidla za prieťah v konaní – neprimeranú lehotu trestného konania možné považovať konanie, „ktorého dĺžka presiahne šesť rokov“.²⁵

2.3 Judikatúra ESĽP a Ústavného súdu SR vo vzťahu k Slovenskej republike

ESĽP vo svojej rozhodovacej činnosti, okrem iných, rozhodol aj v týchto, pre Slovenskú republiku v kontexte obsahového zamerania predmetného článku významných rozhodnutiach:

- „Žiačik v. Slovensko“²⁶ (Trestné konania trvalo 5 rokov, 1 mesiac a 10 dní)
- „Masár v. Slovensko“²⁷
- „Loveček and others v. Slovensko“²⁸
- „Varnavčin v. Slovensko“²⁹

Vo všetkých vyššie uvedených rozhodnutiach ESĽP konštatoval prieťahy v konaní a porušenie čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru. Uvedené rozhodnutia sú iba demonštratívneho charakteru a analýzou správ o činnosti zástupcu Slovenskej republiky pred ESĽP možno identifikovať okrem vyššie uvedených rozhodnutí aj iné, nemenej závažné porušenia Európskeho dohovoru.

V zásade konštantnú judikatúru vo veciach primeranosti dĺžky prípravného konania konvenujúcu judikatúre ESĽP zaujal aj Ústavný súd SR. Z jeho rozhodovacej činnosti vyberá autor významné rozhodnutie, s ktorým si však vyjadrujúc jeho subjektívny právny názor dovoľuje nesúhlasiť, a preto s ním bude v nasledovnej textácii polemizovať.

Ústavný súd rozhodol, že „právo na konanie bez zbytočných prieťahov zaručené čl. 48 ods. 2 ústavy sa v prípade konania pred orgánmi činnými v trestnom konaní chráni **po začatí trestného stíhania, keď sa občan stáva účastníkom tohto konania buď ako obvinený, alebo poškodený.** „Ak sa trestné stíhanie nezačne, nemôže dôjsť k porušeniu ústavného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov.“³⁰

Je pravdou, že začatie trestného stíhania je obligatórnou podmienkou pre aplikáciu trestno-procesných inštitútov šiestej hlavy, prvej časti Trestného poriadku, avšak v aplikáčnej praxi sa objavilo množstvo prípadov, kedy **bolo o trestnom oznámení rozhodnuté doslova „od stola“ a následne bolo trestné stíhanie začaté až na základe podanej sťažnosti alebo proaktívnej dozorovej činnosti dozorového prokurátora a niekedy dokonca až po ingerencii nadriadeného prokurátora. Rovnako nemožno opomíňať prípady, kedy osobe nebolo priznané procesné postavenie uvedené v § 210 Trestného poriadku, oprávňujúce túto osobu uplatniť predmetný inštitút, načo až následne reagovala judikatúra v tom smere, že „poškodenému“ a „zúčastnenej osobe“ umožnila aplikovať predmetné zákonné ustanovenie.** V tomto smere je však nevyhnutné neopomíňať márne uplynutie času, ktoré nie je nijako konvalidovateľné, predstavuje okrem procesného pochybenia aj s ním súvisiaci prieťah v konaní, ktorý by

mal byť, podľa názoru autora, zohľadnený tak v judikatúre tuzemských súdov, ako i v judikatúre ESLP. Taktiež nie je možné opomenúť, že čl. 48 ods. 2 Ústavy priznáva právo na prejednanie veci v primeranej lehote „každému“ a teda aj poškodenému.

Ústavný súd vo vzťahu k otázke prietahov spôsobených orgánmi prípravného konania konštatoval, že pre dôvodnosť podania sťažnosti adresovanej ústavnému súdu je nevyhnutné predchádzajúce vyčerpanie dostupných prostriedkov nápravy, pretože úlohou ústavného súdu, ktorý nie je v postavení OČTK nie je posudzovanie optimálnosti postupu orgánov prípravného konania, ale „zistiť, či konkrétny postup orgánov činných v trestnom konaní nie je z hľadiska naplnenia základného práva sťažovateľa na konanie bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy svojvoľný alebo zjavne neodôvodnený“.³¹

V tejto spojitosti autor demonštratívne poukazuje na niektoré vybrané rozhodnutia ústavného súdu, v ktorých bola konštatovaná neprimeraná dĺžka prípravného konania:

- Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 397/06-38 z 15. marca 2007 (Prípravné konanie trvalo tri roky a šesť mesiacov)
- Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 393/09-34 z 9. marca 2010 (Od vznesenia obvinenia uplynulo takmer šesť rokov)
- Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 195/05 z 28. februára 2006 (Prípravné konanie takmer sedem rokov)
- Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 183/05-25 z 29. septembra 2005 (Prípravné konanie trvalo takmer deväť rokov)

Z pohľadu prokuratúry majú prietahy v prípravnom konaní svoj podklad v nerešpektovaní „prokurátorských“ lehôt, neplnením záväzných pokynov v požadovanej kvalite a nedostatočným venovaním pozornosti prednostnému vybavovaniu väzobných vecí. V praxi nie je ničím výnimočným ukončovanie trestných vecí v prípravnom konaní v maximálnych lehotách stanovených § 203 ods. 2 a § 209 ods. 2 Trestného poriadku a po ich uplynutí. V tomto smere je síce pravdou, že predmetné lehoty sú poriadkovými, ale pri ich bezdôvodnom nerešpektovaní je takéto konanie v rozpore s rozhodovacou činnosťou ESLP ako aj Ústavného súdu Slovenskej republiky.

3 Vybrané konotácie k problémom dokazovania v prípravnom konaní

V kontexte početných problémov dokazovania v prípravnom konaní upriamuje autor svoju pozornosť iba na niektoré z množstva z nich, ktoré subjektívne považuje za markantné, a zároveň v odbornej verejnosti nedostatočne pertraktované, s cieľom vyvolať odbornú diskusiu a vecný dialóg.

3.1 Dozor prokurátora v zmysle § 230 ods. 2 písm. c) Trestného poriadku

„Pri výkone dozoru je prokurátor oprávnený zúčastniť sa na vykonávaní úkonov policajta, **osobne vykonať jednotlivý úkon alebo aj celé vyšetrovanie, alebo skrátené vyšetrovanie** a vydať rozhodnutie v ktorejkoľvek veci; pritom postupuje podľa tohto zákona; proti takémuto rozhodnutiu prokurátora je prípustná sťažnosť rovnako ako proti rozhodnutiu policajta.“³²

K predmetnému osobitnému zmocňujúcemu ustanoveniu, ktoré zakladá oprávnenie prokurátora vykonať celé skrátené vyšetrovania ako aj vyšetrovanie je nutné poznamenať, že ide ojedinele využívané ustanovenie a iba sporadicky pertraktované v odbornej verejnosti. Avšak o to viac je jeho implementovanie do zákona a potrebu používania v praxi potrebné podrobiť konštruktívnej kritike.

Autor v tejto spojitosti poukazuje na medzinárodný presah dozorovej činnosti prokuratúry. Je nutné poukázať na Odporúčanie Rec (2000) 19 Výboru ministrov členských štátov o postavení prokuratúry v systéme trestného súdnictva z 6. októbra 2000, prijaté na 724. zasadnutí zástupcov ministrov. Z predmetného odporúčania, ktoré je „považované za základný medzinárodný dokument“³³ v tejto oblasti rezultuje záver o tom, že prokurátor pri výkone dozorovej činnosti

31 Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 99/02-97 z 13 novembra 2002

32 § 230 ods. 2 písm. c) zákona číslo 301/2005 Z. z. Trestný poriadok

33 PROKEJNOVÁ, M. – LA-CIAK, O.: *Sexuálne zneužívanie detí a zverených osôb a trestnoprávna ochrana obetí trestných činov. 1. vydanie.* Bratislava : Wolters Kluwer SR, s. r. o, 2021, s. 62

rozhoduje, či sa má začať trestné stíhanie, pokračovať v ňom a zároveň dozerá na zákonnosť postupu policajtov vykonávajúcich skrátené vyšetrovanie alebo vyšetrovanie. Tu je vhodné taktiež poukázať na skutočnosť, že implementácia obligatórnej dozorovej činnosti do prípravného konania bola jednou z hlavných požiadaviek predvstupných rokovaní s Európskou úniou. Konkrétne možno hovoriť o rokovaní vo vzťahu k 24. kapitole – „spolupráca v oblasti spravodlivosti a vnútorných záležitostí“.

Je sporným, či predmetné ustanovenie Trestného poriadku konvenuje alebo koliduje samotnému účelu dozorovej činnosti prokurátorov, pretože pokiaľ celé skrátené vyšetrovanie alebo vyšetrovanie vykoná prokurátor je absencia dozoru viac než signifikantne sprítomnená a možno hovoriť iba o možnej dohľadovej činnosti prostredníctvom nadriadeného prokurátora. Tu je však potrebné uviesť, že pri výkone dohľadovej činnosti nadriadený prokurátor nedisponuje oprávneniami uvedenými v § 230 ods. 2 Trestného poriadku, ale môže aplikovať iba § 6 zákona číslo 153/2001 Z. z. o prokuratúre, z ktorého je však zrejmé, že „nadriadený prokurátor nemôže vydať podriadenému prokurátorovi pokyn, aby sa nezačalo trestné stíhanie, nevznieslo obvinenie, nepodal návrh na vzatie obvineného do väzby, vec postúpila na prejednanie inému orgánu, zastavilo trestné stíhanie, nepodala obžaloba alebo riadny alebo mimoriadny opravný prostriedok v neprospech obvineného“.³⁴

V tomto smere je vhodné z hľadiska *de lege ferenda* s prihliadnutím na niektoré prezentované názory viacerých prokurátorov zvážiť vypustenie oprávnenia „prokurátora osobne vykonať celé vyšetrovanie, alebo skrátené vyšetrovanie“.³⁵

3.2 „Konzultácie“ s dozorovým prokurátorom

Aplikačná prax identifikovala ako častý problém snahy policajtov „konzultovať“ osobne alebo telefonicky, či mailom vykonávanie úkonov trestného konania, najmä z hľadiska *pro futuro*. Dôvody sa v praxi rôznia. Môže ísť o snahy vyhnúť sa nestotožňujúcemu názoru dozorového prokurátora s ich postupom a následnému, napríklad vráteniu veci na doplnenie, či zrušenie meritórneho rozhodnutia. Nemenej časté sú prípady, v ktorých policajti jednoducho nevedia, ako majú v trestnom konaní postupovať. Trestný poriadok „konzultácie“ s prokurátorom výslovne nepripúšťa, avšak s prihliadnutím na zmysel prokurátorského dozoru a osobitným predpisov stanovenú povinnosť proaktívneho prístupu prokurátora, ich nemožno *a priori* vylúčiť. K praktickým parciálnym problémom „konzultácií“ patrí:

- 1.) Poskytnutie konzultácie prokurátorom bez preštudovania spisového materiálu, spravidla po „zreferovaní“ policajtom.
- 2.) Osvojenie si neprocesných dôkazov (najmä od operatívnych pracovníkov)
- 3.) Nespracovanie záznamu o priebehu konzultácie

K prvým dvom parciálnym problémom sa autor nebude hlbavejšie vyjadrovať, poznamenáva však, že „konzultovanie“ veci prokurátorom bez jej predchádzajúceho nastudovania je neobjektívne a prokurátor by sa ho mal vyvarovať. Osvojovanie si neprocesných dôkazov taktiež nepotrebuje vyčerpávajúci komentár, pretože ich prípustnosť je považovaná za postup *contra legem*.

K tretiemu bodu je však potrebné vyjadriť sa vyčerpávajúci spôsobom, pretože ak je súčasťou „konzultácie“ pokyn formou opatrenia s poukazom na § 10 ods. 19 Trestného poriadku, ktorý si nevyžaduje písomnú formu, alebo je počas „konzultácie“ daný predchádzajúci „súhlas“ s postupom policajta, na ktorý by bol inak daný písomný pokyn a tento súhlas nie je nijako zaprotokolovaný, nastáva praktický právny problém.

Je pravdou, že „dozorový prokurátor je oprávnený usmerňovať postup policajta vydaním pokynu alebo súhlasu, a to i nad rámec tých ustanovení Trestného poriadku, ktoré postup policajta vydaním súhlasu podmieňujú. Patrí k nim aj pokyn dozorového prokurátora na vydanie uznesenia alebo predchádzajúci súhlas dozorového prokurátora s jeho vydaním, ktoré majú formu opatrenia“.³⁶ „Predchádzajúci súhlas dozorového prokurátora s vydaním uznesenia musí byť daný písomne dopredu, spôsobom nevzbudzujúcim pochybnosti o jeho obsahu a s uvedením konkrétneho rozhodnutia policajta. Takýto predchádzajúci písomný súhlas je súčasťou dozorového spisu a vyšetrovacieho spisu.“³⁷

V aplikačnej praxi nie je nič výnimočné, že o nijako nezaznamenanom pokyne či súhlase dozorového prokurátora smerujúceho k vydaniu meritórnemu rozhodnutiu, neskôr napadnutého

34 § 6 ods. 8 zákona číslo 153/2001 Z. z. o prokuratúre

35 ZANOVIT, J.: *Teoretické a praktické problémy dozoru prokurátora nad dodržiavaním zákonnosti pred začatím trestného stíhania a v prípravnom konaní*. In: Zborník príspevkov z celoštátnej vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou konanej dňa 3. apríla 2014. Bratislava. Paneurópska vysoká škola. s. 115. ISBN 978-80-7502-030-7

36 IV/1 Spr 71/17/1000

37 Tamtiež

sťažnosťou rozhodne sám prokurátor, ktorý k takémuto konaniu udelil privolenie, či dal naň dokonca pokyn, čo je nesporne v príkrom rozpore s § 190 ods. 2 písm. a) Trestného poriadku, s výnimkou postupu podľa § 190 ods. 1, *alinea* druhá Trestného poriadku. Uvedeným postupom sa tak napríklad obvinenému odopiera právo na prejednanie jeho sťažnosti nadriadeným prokurátorom.

Zákonným postupom by tak bolo, ak by v dôsledku devolutívneho účinku sťažnosti do konania dočasne vstúpil nadriadený prokurátor a rozhodol o podanej sťažnosti.

V prípadoch, ak dá pokyn alebo súhlas prokurátorovi, alebo jeho prostredníctvom policajtom nadriadený prokurátor, má to *per analogiam* za následok jeho vylúčenie s rozhodovania o sťažnosti. „V týchto prípadoch o sťažnosti rozhodne iný prokurátor, spravidla toho stupňa prokuratúry, ktorá ako prvá vydala pokyn.“³⁸ Uvedené možno tiež oprieť o relevantnú judikatúru. Napríklad II. ÚS 494/2014 a podobne.

„Ak teda prokurátor krajskej prokuratúry s využitím svojho oprávnenia daného § 6 ods. 1 písm. a) zákona č. 153/2001 Z. z. zabezpečí prostredníctvom prokurátora okresnej prokuratúry alebo okresného prokurátora vydanie uznesenia policajtom, je podľa § 31 ods. 3 posledná veta Trestného poriadku vylúčený z rozhodovania o sťažnosti. Je na mieste, aby o sťažnosti rozhodol iný prokurátor krajskej prokuratúry, u ktorého je záruka nestrannosti. Toho určí bezprostredne nadriadený prokurátor toho prokurátora, ktorý je vylúčený.“³⁹

Predmetná právna úprava sa *per analogiam* vzťahuje aj na prokurátorov generálnej prokuratúry a špeciálnej prokuratúry ako jej integrálnej súčasti, pričom v prípade, ak pokyn dozorovému prokurátorovi uložil krajský prokurátor, o sťažnosti rozhodne priamo generálny prokurátor.

3.3 Vybrané problémy obhajcu pri dokazovaní

Imanentnou zložkou kontradiktórneho prípravného konania je právo obvineného alebo jeho prostredníctvom obhajcu zasahovať do dokazovacieho procesu a tento vo svoj prospech meniť. Strana obhajoby nie je povinná zo zabezpečovaním a vykonávaním dôkazov vyčkávať na OČTK. V tomto smere si kladie autor otázku, či je z hľadiska *de lege lata* adekvátne zabezpečené uplatňovanie kontradiktórneho prípravného konania vo vzťahu k strane obhajoby. Prípravné konanie je esenciálnym jadrom, grom matérie dokazovania, z ktorého neskôr vychádza súd.

Zákonodarca priznáva obvinenému široký katalóg práv. Umožňuje mu však priamo alebo prostredníctvom obhajcu aj iniciatívne vykonávať dôkazy? Položená otázka úzko súvisí so skôr formulovanou otázkou autora v tom smere, či je adekvátne zabezpečený kontradiktórny priebeh prípravného konania. Obe otázky majú markantný význam vo vzťahu k dokazovaciemu procesu a otvárajú ďalšie nemenej eminentné otázky ako napríklad:

- Čo v prípade ak bude návrh na vykonanie dokazovania zamietnutý?
- Čo ak by mu bolo vyhovené ale vykonaný by bol až príliš *ex post* (prípady *in articulo mortis* a podobne)?

Zákonodarca v „starom“ Trestnom poriadku upravoval v ustanovení § 89 ods. 3 právo strán konania zaobstaráť dôkazy, pričom skutočnosť, že dôkaz zaobstarala niektorá z nich, tento, sama osebe nijako nestigmatizovala jeho nezákonnosťou. Rekodifikácia sa prejavila v explicitnom implementovaní práva na zaobstarávanie dôkazov stranami medzi základné zásady trestného konania. V tomto smere je potrebné poznamenať, že predmetné oprávnenie v súčasnosti nepopierateľne rezultuje s § 119 ods. 3 Trestného poriadku, ktorý deklaruje, že „kontradiktórnosť trestného procesu má svoj odraz v zdôraznení skutočnosti, že dôkazy môžu obstarávať aj strany, čím sa výrazne posilňuje ich postavenie v procese dokazovania“.⁴⁰

Zákonodarca na § 119 ods. 3 Trestného poriadku nadväzuje § 44 ods. 6, v zmysle ktorého je obhajca „oprávnený na náklady obhajoby zaobstarávať a predkladať dôkazy“.⁴¹ Platná a účinná podoba Trestného poriadku však bližšie nešpecifikuje formu, respektíve spôsoby, ako má obhajca zaobstarávať dôkazy. Taktiež ani osobitné právne predpisy, vrátane zákona o advokácii, na túto skutočnosť dostatočne vyčerpávajúco nereflektujú, čo možno označiť za nedostatok normotvorcu.

Z logických dôvodov bude u advokátov absentovať zákonná možnosť tzv. edičnej povinnosti, pretože Trestným poriadkom stanovenú povinnosť „vydať vec či právo odňať vec vzťahuje zákonodarca len na vybrané subjekty, ktorými sú policajt, prokurátor alebo súd“.⁴² Advokát taktiež nedisponuje oprávnením v zmysle § 94 Trestného poriadku a nie je ani oprávnený vykonať

38 Tamtiež

39 Tamtiež

40 ČENTĚŠ, J. a kol.: *Trestný poriadok. Veľký Komentár. 4. Aktualizované vydanie.* Bratislava : Euro kódex, 2019, s. 373

41 § 44 ods. 6 zákona číslo 301/2005 Z. z. Trestný poriadok

42 CHYLO, J.: *Právo obvineného navrhovať, vyhľadávať a zabezpečovať dôkazy v prípravnom konaní ako prejav zásady kontradiktórnosti.* In: Zborník príspevkov z celoštátnej vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou konanej dňa 3. apríla 2014. Bratislava. Paneurópska vysoká škola. s. 115. ISBN 978-80-7502-030-7

žaden úkon, ktorého vykonanie podlieha vydaniu príkazu alebo udelenia súhlasu s jeho vykonaním prostredníctvom prokurátora alebo súdu. Obhajca je síce oprávnený podávať návrhy na vykonanie dôkazov, zákonodarca však OČTK neustanovuje žiadnu, ani len poriadkovú lehotu na rozhodnutie o podanom návrhu, ako ani formu rozhodnutia, čo znemožňuje obhajobe pružne reagovať na prípadnú nečinnosť.

3.3.1 Rozhovor s možným svedkom

Medzerovitost právnej úpravy sa pri kritike nedostatočnej kontradiktórnosti prípravného konania na strane obhajoby sprítomňuje aj pri iniciovaní rozhovoru advokátom s „možným“ svedkom. V zmysle § 18, najmä ods. 1 a ods. 2 zákona o advokácii je advokát povinný hájiť a presadzovať záujmy klienta. Možno dokonca konštatovať, že predmetné ustanovenie v spojení s vyššie uvedenými ustanoveniami Trestného poriadku dokonca predpokladá jeho proaktívne konanie. Na druhej strane je však nutné uviesť, že „možný“ svedok nemá žiadnu právnu povinnosť s advokátom komunikovať.

Vyššie analyzovaný problém vo vzťahu k dokazovaniu čiastočne rieši základný interný predpis Slovenskej advokátskej komory – Advokátsky poriadok. Z daného predpisu rezultuje, že „**advokát má právo vyhľadávať a získať dôkazné prostriedky (svedkov, listiny, znalecké posudky, atď.), zisťovať skutkové okolnosti prípadu, nesmie však svedkov ovplyvňovať a zistené dôkazy a skutočnosti pozmeňovať alebo skresľovať. O zistených skutkových okolnostiach môže vyhotoviť písomný záznam a môže ho nechať svedkom podpísať. Advokát môže o zistených okolnostiach so súhlasom dotknutých osôb vyhotoviť aj zvukový, obrazový alebo zvukovoobrazový záznam za predpokladu, že bude použitý v súlade so zákonom a bude dodržaná zásada mlčanlivosti advokáta. Advokát môže vyhľadávať svedkov, zisťovať dôkazy a skutkové okolnosti prípadu aj prostredníctvom tretích osôb.**“⁴³ Taktiež je nutné poznamenať, že „advokát je povinný poučiť svedka o jeho právach a povinnostiach vrátane toho, že záznam nie je povinný podpísať.“⁴⁴

Vo vzťahu k uvedenej možnosti zabezpečiť dôkaz prostredníctvom obhajcu má autor za to, že kritikou textácie vyššie uvedeného § 7 možno napadnúť iba použitý pojem „dôkazné prostriedky“, ktorý náuka trestného práva odlišuje od dôkazov. Inými slovami, pri aplikovaní striktného doslovného výkladu možno vyvodiť absurdný záver o tom, že advokát má právo iba vyhľadať dôkazné prostriedky a tieto získať pre OČTK. Z uvedeného dôvodu sa javí vhodným nahradiť pojmový znak „dôkazný prostriedok“ pojmovým znakom „dôkaz“.

Uvedený výklad však musí ustúpiť konštantnej judikatúre ústavno-konformného výkladu (a tiež medzinárodne konformného) výkladu zákona. Vzhľadom na uvedenú argumentáciu je autor toho právneho názoru, že takýmto spôsobom získaný dôkaz je bez akýchkoľvek problémov procesne použiteľným na účely trestného konania, kde môže byť použitý ako listinný dôkaz pri rešpektovaní § 7 ods. 3 Advokátskeho poriadku v spojení s § 129 a nasl. Trestného poriadku.

V neposlednom rade autor obracia svoju pozornosť k zabezpečeniu prítomnosti tretej osoby, pričom je toho názoru, že takouto osobou by mohol byť napríklad advokátsky koncipient, čo je eminentné okrem iného v tom smere, že tretia osoba vie v prípade potreby vo forme svedeckej výpovede verifikovať priebeh predmetného úkonu.

V odbornej verejnosti pomerne málo pertraktovanou problematikou je možnosť advokáta zabezpečovať dôkazy prostredníctvom tretích osôb. V tomto smere autor poukazuje na možnosť postupu v zmysle § 4 ods. 1, najmä písm. a) až d) a písm. f) zákona číslo 473/2005 Z. z. o súkromnej bezpečnosti.

Záverom tejto časti právnej spisby autor konštatuje, že **napriek zákonným oprávneniam advokáta, tieto nie sú v praxi prostredníctvom OČTK v drvivej väčšine prípadov akceptované, a tým nie je zachovaná rovnosť zbraní na strane obhajoby.**

Záver

Záverom možno konštatovať, že predmetný príspevok do nemalej miery vyplňa medzerovitost v rozpracovaní najaktuálnejších problémov dokazovania v prípravnom konaní, a zároveň je spôsobilý „prispieť k zlepšeniu úrovne praktickej dokazovacej činnosti orgánov činných v trestnom konaní“.⁴⁵

43 § 7 ods. 1 Advokátskeho poriadku Slovenskej advokátskej komory schválený konferenciou advokátov 11. júna 2021

44 § 7 ods. 3 Advokátskeho poriadku Slovenskej advokátskej komory schválený konferenciou advokátov 11. júna 2021

45 VIKTORIOVÁ, J. a kol.:
Teória a prax dokazovania vo vyšetrovaní. 1. vydanie. Bratislava : Akadémia Polícajného zboru v Bratislave, 2001, s. 11

Predmetná problematika je aktuálnou nielen pre policajtov v postavení orgánov činných v trestnom konaní nachádzajúcich sa v taxatívnom výpočte § 10 Trestného poriadku, prokurátorov, ale aj pre advokátov a advokátskych koncipientov a v neposlednom rade sudcov, akademikov a širokú odbornú verejnosť.

Na úplný záver vyjadruje autor svoje úprimné želanie, aby predmetný príspevok našiel uplatnenie v aplikačnej praxi orgánov aplikácie práva. ■

RESUMÉ

Prípravné konanie v kontexte problémov aplikačnej praxe

V predmetnom článku jeho autor reflektuje na nesporne aktuálnu problematiku dĺžky prípravného konania a dokazovania v ňom, pričom v tejto spojitosti analyzuje relevantné právne aspekty imanentné predznamenávanému zameraniu tohto článku a poukazuje na niektoré vybrané problémy identifikované v aplikačnej praxi, ktoré hlbavo analyzuje, vyjadruje k nim svoje subjektívne právne názory a taktiež ponúka návrhy z hľadiska de lege ferenda.

SUMMARY

Preparatory proceedings in context of problems of application practice

In this article, its author reflects on the undeniably current issue of the length of the preparatory proceedings and evidence in it, while in this connection analyzes the relevant legal aspects immanent to the foreshadowed focus of this article and points to some selected problems identified in application practice, which he analyzes in depth, expresses to them his subjective legal opinions and also offers proposals from a de lege ferenda point of view.

ZUSAMMENFASSUNG

Vorverfahren im Kontext der Probleme der Anwendungspraxis

In dem betreffenden Artikel reflektiert sein Autor die zweifellos aktuelle Problematik der Dauer eines Vorverfahrens und der Beweisführung in diesem, wobei er in diesem Zusammenhang relevante rechtliche Aspekte, immanent der vorerwähnten Richtung dieses Artikels analysiert und auf einige ausgewählte, in der Anwendungspraxis identifizierte Probleme hinweist, die von ihm tief analysiert werden, er äußert zu diesen seine subjektiven rechtlichen Ansichten und bietet auch Vorschläge vom Sichtpunkt de lege ferenda.

Z JUDIKATÚRY SÚDNEHO DVORA EURÓPSKEJ ÚNIE

Preskúmanie nekalosti zmluvných podmienok v exekučnom konaní

Článok 6 ods. 1 a článok 7 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa majú vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá neumožňuje, aby súd rozhodujúci o nariadení výkonu rozhodnutia, na ktorý bola podaná námietka proti exekúcii, posúdil ex offo alebo na návrh spotrebiteľa nekalú povahu podmienok zmluvy uzavretej medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom, ktorá je exekučným titulom, pokiaľ súd rozhodujúci vo veci samej, na ktorý môže byť podaná samostatná žaloba podľa všeobecného práva na účely preskúmania potenciálne nekalej povahy podmienok takejto zmluvy, je oprávnený prerušiť exekučné konanie dovtedy, kým nerozhodne vo veci samej, len vtedy, ak je zložená zábezpeka, ktorej výška môže odradiť spotrebiteľa od toho, aby takúto žalobu podal a zotrval na nej.

*Rozsudok Súdneho dvora zo 17. mája 2022 vo veci C-725/19,
Impuls Leasing România – ECLI:EU:C:2022:396*

Veľká komora Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „SD“) mala opätovne možnosť zaoberať sa výkladom smernice 93/13 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (ďalej len „smernica 93/13“). Táto smernica a ňou predpokladané právo spotrebiteľa nebyť viazaný zmluvnými podmienkami vyhlásenými za nekalé patrí medzi najčastejšie vykladané v rámci prejudiciálneho konania pred SD. Tentoraz sa uvedeným právom spotrebiteľa zaoberal SD v súvislosti s rumunskou právnou úpravou, ktorá neumožňuje súdu, aby v konaní o námietke proti exekúcii preskúmal ex offo alebo na základe návrhu spotrebiteľa, či podmienky zmluvy, ktorá predstavuje exekučný titul, majú nekalú povahu z dôvodu, že spotrebiteľ má k dispozícii osobitnú žalobu podľa všeobecného práva, na základe ktorej môžu byť spotrebiteľské zmluvy preskúmané z hľadiska existencie nekalých podmienok.

Vnútroštátne konanie súviselo s lízingovou zmluvou uzavretou ešte v roku 2008, ktorá sa týkala motorového vozidla s hodnotou vo výške 7 810,94 eur. Pre neschopnosť platiť lízingové splátky bola zmluva v roku 2009 vypovedaná, dotknuté motorové vozidlo bolo vrátené lízingovej spoločnosti a v roku 2010 bolo predané za sumu 5 294,12 eur. Následne bolo podaných niekoľko návrhov na vykonanie exekúcie, posledný v marci 2019 s cieľom dosiahnuť zaplatenie pohľadávky vo výške približne 27 900 eur. V apríli 2019 schválil rumunský súd nútený výkon vo výške takmer 30 000 eur. Voči tomuto rozhodnutiu boli podané námietky proti exekúcii. Aj keď sa vnútroštátny súd, ktorý o námietkach rozhoduje, domnieva, že pôvodná lízingová zmluva

obsahuje určité podmienky, ktoré môžu byť považované za nekalé, nemôže skúmať povahu týchto podmienok, pretože existuje iný procesný prostriedok a to žaloba podľa všeobecného práva, v rámci ktorej môže vnútroštátny súd preskúmať prípadnú nekalú povahu zmluvných podmienok.

Originalita rumunskej prejudiciálnej otázky spočíva v tom, že upriamuje pozornosť SD na princíp procesnej autonómie členských štátov, v zmysle ktorého ak právo Únie nestanovuje postupy na uplatnenie práva plynúceho z práva Únie, tak je úlohou samotných členských štátov, aby vo svojom právnom poriadku tieto postupy stanovili. Limitom tejto procesnej autonómie sú dve zásady, a to zásada efektivity a zásada ekvivalencie. V súvislosti s rumunskou právnou úpravou sa javí ako problematická zásada efektivity, v zmysle ktorej vnútroštátne postupy nesmú znemožňovať alebo príliš sťažovať výkon práv, ktoré jednotlivcom poskytuje právo Únie. Rumunský súd naznačuje, že rumunská právna úprava by mohla mať práve takýto charakter, a to vo vzťahu k právu jednotlivca nebyť viazaný zmluvnými podmienkami vyhlásenými za nekalé, ktoré vyplývajú zo smernice 93/13.

SD odkazom na rozsudok C-448/17,¹ ktorý sa týka slovenskej právnej úpravy, pripomenul, že účinnosť ochrany práv vyplývajúcej zo smernice 93/13 vyžaduje, aby súd mohol aj v štádiu výkonu exekučného titulu ex offa preskúmať povahu zmluvných podmienok, ak takéto preskúmanie nie je predpokladané v štádiu vydania exekučného titulu, alebo ak síce je predpokladané v štádiu odporu proti exekučnému titulu, ale existuje nezanedbateľné riziko, že dotknutý spotrebiteľ odpor nepodá buď z dôvodu osobitne krátkej lehoty na podanie odporu alebo vzhľadom na trovy, ktoré by vznikli v dôsledku podania odporu v porovnaní s výškou sporného dlhu, alebo z dôvodu, že vnútroštátna právna úprava nestanovuje povinnosť, aby mu boli oznámené všetky informácie potrebné na to, aby mohol určiť rozsah svojich práv.

Na prvý pohľad sa môže zdať zvlášť, že SD o rumunskej prejudiciálnej otázke rozhodoval vo veľkej komore, keďže podobná situácia, ako v tomto rumunskom prípade, už bola riešená v rozsudku SD vo veci C-407/18.² SD sa v ňom vyslovil, že vnútroštátna právna úprava predpokladajúca, že vnútroštátny súd rozhodujúci o návrhu na nútený výkon exekučného titulu nemôže preskúmať nekalú povahu zmluvných podmienok zmluvy, ktorá predstavuje exekučný titul, pretože toto preskúmanie môže vykonať súd v rámci konania o žalobe o neplatnosť nekalých podmienok, zjavne nestačí na zaistenie plnej účinnosti ochrany spotrebiteľa v zmysle smernice 93/13. Mohlo by sa totiž stať, že exekučné konanie sa skončí ešte pred konaním, v ktorom sa rozhodne o nekalosti zmluvnej podmienky a tak by toto konanie poskytovalo spotrebiteľovi len ochranu a posteriori v podobe možnosti domáhať sa náhrady škody, čo je ochrana neúplná a nedostatočná.

Situácia v tomto rumunskom prípade sa však líši od situácie vo veci C-407/18 v tom, že exekučný súd má možnosť konanie prerušiť do doby, kým sa nerozhodne o namietanej nekalosti zmluvných podmienok. Podľa SD ani táto možnosť nič nemení na tom, že ochrana spotrebiteľa nie je dostatočná, pretože v súvislosti so žalobou smerujúcou k preskúmaniu nekalosti zmluvných podmienok je spotrebiteľ podľa rumunskej právnej úpravy povinný zložiť zábezpeku, ktorá sa vypočíta na základe hodnoty predmetu žaloby. Táto požiadavka by mohla spotrebiteľa odradiť od toho, aby sa obrátil na súd na účely preskúmania nekalosti zmluvných podmienok, keďže je pravdepodobné, že dlžník v omeškaní s platením nemá k dispozícii dostatočné finančné prostriedky na zloženie požadovanej zábezpeky.

Spolu s týmto rozhodnutím boli vyhlásené aj ďalšie dve rozhodnutia veľkej komory SD týkajúce sa smernice 93/13. V oboch prípadoch bol rovnaký sudca spravodajca (S. Rodin) a rovnaký generálny advokát (E. Tančev). Prvé bolo rozhodnutie vo veci C-869/19,³ ktoré je rovnako založené na zásade efektivity ochrany práva spotrebiteľa nebyť viazaný podmienkou, ktorá bola vyhlásená za nekalú, a druhé bolo vo veci C-693/19⁴ týkajúcej sa právomoci súdu rozhodujúceho o nariadení výkonu rozhodnutia preskúmať ex offa prípadnú nekalú povahu podmienky a to vo svetle právnej sily rozhodnutej veci, ktorá sa implicitne vzťahuje na platnosť podmienok exekučného titulu.

Rozhodnutie spracovala: **doc. JUDr. Martina Jánošíková, Ph.D.**

*Ústav medzinárodného práva a európskeho práva
UPJŠ v Košiciach, Právnická fakulta*

1 Rozsudok Súdneho dvora z 20. septembra 2018 vo veci C-448/17, EOS KSI Slovensko, ECLI:EU:C:2018:745.

2 Rozsudok Súdneho dvora z 26. júna 2019 vo veci C-407/18, Addiko Bank, ECLI:EU:C:2019:537.

3 Rozsudok Súdneho dvora zo 17. mája 2022 vo veci C-869/19, Unicaja Banco, ECLI:EU:C:2022:397.

4 Rozsudok Súdneho dvora zo 17. mája 2022 vo veci C-693/19, SPV Project 1503, ECLI:EU:C:2022:395.

Z ROZHODNUTÍ NAJvyššieho súdu SR

Procesné nástupníctvo v civilnom sporovom konaní v prípade zastavenia konania o dedičstve

Ak žalovaná strana sporu zomrie počas konania o určenie vlastníckeho práva, súd v konaní obligatórne pokračuje s dedičmi fyzickej osoby, prípadne s tými, na ktorých prešlo podľa výsledku dedičského konania právo alebo povinnosť, o ktorú v konaní ide. Požiadavku, aby na miesto žalovaného nastúpil iba dedič, ktorému bolo právoplatne potvrdené dedičstvo, CSP neobsahuje. Skutočnosť, že konanie o dedičstve bolo zastavené z dôvodu nedostatku majetku, preto neodôvodňuje zastavenie civilného sporového konania pre nedostatok podmienky procesnej subjektivity žalovanej strany sporu.

*Uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 15. marca 2022,
sp. zn. 5Cdo/209/2021*

1 § 63 CSP:

(1) Ak strana zomrie počas konania skôr, ako sa konanie právoplatne skončí, súd posúdi podľa povahy sporu, či má konanie zastaviť, alebo či v ňom môže pokračovať.

(2) V konaní súd pokračuje najmä vtedy, ak ide o majetkový spor. Súd rozhodne, že v konaní pokračuje s dedičmi strany, prípadne s tými, na ktorých podľa výsledku dedičského konania prešlo právo alebo povinnosť, o ktorú v konaní ide, a to len čo sa skončí konanie o dedičstve.

(3) Ak to povaha sporu pripúšťa, môže sa v konaní pokračovať aj pred skončením konania o dedičstve.

Dotknuté ustanovenia:

- § 63, § 161 Civilného sporového poriadku č. 160/2015 Z. z.
- § 460 Občianskeho zákonníka č. 40/1964 Zb.

Okresný súd podľa § 63 ods. 1 CSP¹ v spojení s § 161 ods. 1 CSP² zastavil konanie o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti s odôvodnením, že žalovaný po začatí konania zomrel a dedičské konanie po ňom bolo právoplatne zastavené z dôvodu, že nezanechal žiaden majetok. Podľa súdu v konaní nebolo možné pokračovať s dedičmi žalovaného, pretože na nich neprešla žalovaná povinnosť, čo v zmysle § 161 ods. 2 CSP vyhodnotil ako taký nedostatok procesnej podmienky, ktorý nemožno odstrániť. Krajský súd uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil.

Proti tomuto uzneseniu krajského súdu podala dovolanie žalobkyňa, ktorá navrhla uznesenia oboch súdov nižšej inštancie zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie. Mala za to, že zastavením konania, hoci na to neboli zákonné dôvody, došlo k porušeniu ústavného zákazu denegatio iustitiae. Podľa žalobkyne konajúce súdy vychádzali z nesprávnej domnienky, že neexistujú subjekty, na ktoré prešla povinnosť vyplývajúca zo žalobkyňou uplatneného nároku. Ustanovenie § 63 ods. 2 CSP totiž hneď v prvej vete určuje, že v prípade majetkového sporu súd v konaní obligatórne pokračuje s dedičmi pozostalého účastníka konania.

Najvyšší súd SR dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je dôvodné.

Z odôvodnenia:

Za nesprávny postup súdu, ktorým možno strane znemožniť, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že dôjde k porušeniu práva na spravodlivý proces, sa považuje

aj zastavenie konania, hoci pre takéto rozhodnutie neboli splnené podmienky. O takýto prípad v danej veci ide.

Ak strana zomrie počas konania skôr, ako sa konanie právoplatne skončí, súd posúdi podľa povahy sporu, či má konanie zastaviť, alebo či v ňom môže pokračovať. V konaní súd pokračuje najmä vtedy, ak ide o majetkový spor. Súd rozhodne, že v konaní pokračuje s dedičmi strany, prípadne s tými, na ktorých podľa výsledku dedičského konania prešlo právo alebo povinnosť, o ktorú v konaní ide, a to len čo sa skončí konanie o dedičstvo (§ 63 ods. 1 a 2 CSP). Za majetkový spor tak treba považovať i všetky určovacie spory, predmetom ktorých bude peniazmi ocniteľné súkromné subjektívne právo sporových strán (typickým príkladom sú spory o určenie vlastníckeho práva). V takýchto prípadoch súd obligatórne v konaní pokračuje s definovanými subjektmi, predovšetkým s dedičmi fyzickej osoby, prípadne s tými, na ktorých prešlo právo alebo povinnosť o ktorú v konaní ide. Treba mať na pamäti, že v zmysle ustanovenia § 460 Občianskeho zákonníka sa dedičstvo nadobúda smrťou poručiteľa, z čoho vyplýva, že smrťou poručiteľa sa stávajú vlastníkom (vlastníkmi) predmetnej nehnuteľnosti dedičia poručiteľa. Postavenie dediča vyplýva predmetným osobám z hmotnoprávných predpisov a nie z okolnosti, aký majetok zanechal dedičom poručiteľ. Slovenský poriadok nepozná tzv. *vec nikoho* (*res nullius*).

Súdy nižšej inštancie v danej veci nesprávne posúdili otázku procesného nástupníctva po žalovanom v predmetnej veci a otázku rozdielu medzi nadobudnutím a potvrdením dedičstva. Premisy, z ktorých konajúce súdy vychádzali, sú nesprávne a významným spôsobom zasahujú do práva žalobkyne na spravodlivý proces.

Z okolnosti, že konanie o dedičstve po žalovanom bolo z dôvodu nedostatku majetku zastavené, pretože majetok, ktorý je predmetom konania v súdnej veci je sporný, vyvodili súdy nesprávny záver o neexistencii dedičov po žalovanom. V danom prípade však treba súhlasiť so žalobkyňou, že postavenie dedičom vyplýva z hmotnoprávných ustanovení a momentom smrti žalovaného na nich prešlo právo, ktoré je predmetom tohto sporu.

Aj samotný § 63 ods. 2 CSP uvádza, že súd (pri majetkových sporoch obligatórne) pokračuje v konaní v prvom rade s dedičmi strany; s (inými) osobami, na ktoré prešlo žalované právo alebo povinnosť a súdy pokračujú v konaní iba vtedy, ak už bol tento majetok potvrdený predmetnej osobe v právoplatne skončenom konaní. Ide teda o dve odlišné situácie, pričom spojka „prípadne“ tento záver jasne preukazuje.

Dovolací súd v tejto súvislosti považuje za potrebné zdôrazniť, že požiadavku, aby na miesto žalovaného nastúpil iba dedič, ktorému bolo právoplatne potvrdené dedičstvo predmetnej nehnuteľnosti, CSP neobsahuje.

Z uvedeného vyplýva, že si konajúce súdy v predmetnej veci zvolili nesprávne východiská a otázku procesného nástupníctva po nebohom žalovanom posúdili nesprávne. Svojím rozhodnutím konajúce súdy vmanévrovali žalobkyňu do neriešiteľnej situácie, keďže nie je možné ani zistiť „osoby, na ktoré prešlo právo alebo povinnosť, o ktorú v konaní ide“, pretože dedičský súd s predmetným majetkom ako sporným odmietol konať. Zároveň však odmietli zaoberať sa so žalobou, aby sa zdanlivá spornosť predmetného majetku odstránila. Predmetný pozemok je zapísaný ako vlastníctvo osoby, ktorá nežije, bez možnosti, aby sa táto situácia právnym poriadkom nepreferovaná, vyriešila, pričom prekážku k tomu vytvorili súdy konajúce v predmetnej veci. Takýto stav predstavuje ukázkový príklad odmietnutia spravodlivosti „*denegatio iustitiae*“, ktorému dovolací súd nemohol v žiadnom prípade poskytnúť ochranu.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti dovolací súd skonštatoval, že dovolanie žalobkyne je podľa § 420 písm. f) CSP nielen prípustné, ale aj dôvodné, pretože oba súdy nesprávnym procesným postupom (zastavením konania) znemožnili žalobkyňi, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že bolo porušené jej právo na spravodlivý proces. Preto dovolací súd zrušil rozhodnutia súdov nižších inštancií a vec vrátil na ďalšie konanie okresnému súdu (§ 449 CSP).

Odôvodnenie je redakčne krátené a upravované.

2 § 161 CSP:

(1) Ak tento zákon neustanovuje inak, súd kedykoľvek počas konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť (ďalej len „procesné podmienky“).

(2) Ak ide o nedostatok procesnej podmienky, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví.

(3) Ak ide o nedostatok procesnej podmienky, ktorý možno odstrániť, súd urobí vhodné opatrenia na jeho odstránenie. Prítom spravidla môže pokračovať v konaní, ale nesmie vydať rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. Ak sa nepodarí nedostatok procesnej podmienky odstrániť, súd konanie zastaví.

Tri zväzky o histórii advokátskych komôr

Slovenská advokátska komora vydala reprezentatívnu sériu troch publikácií v pevnej väzbe, ktoré mapujú históriu advokácie na území Slovenska. Ide o prvé komplexné spracovanie tejto témy u nás doplnené množstvom fotografií, faksimilií a prehľadných tabuliek. Súčasťou je aj biografický slovník osobností advokácie.

24,- vrátane DPH

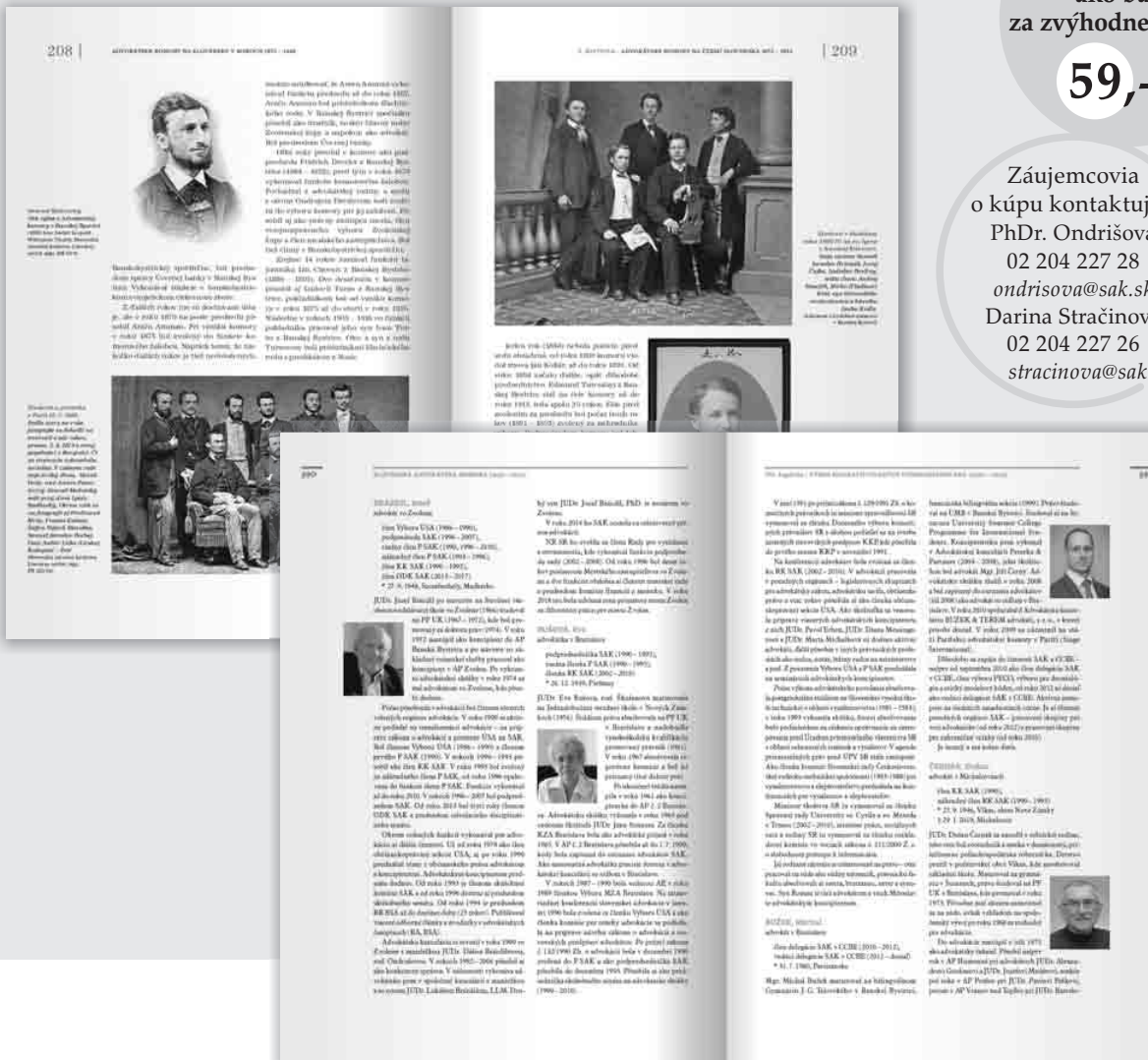
20,- vrátane DPH

25,- vrátane DPH

Všetky tri publikácie spolu ako balík za zvýhodnenú cenu!

59,- vrátane DPH

Záujemcovia o kúpu kontaktujte: PhDr. Ondrišová 02 204 227 28 ondrisova@sak.sk Darina Stračinová 02 204 227 26 stracinova@sak.sk

Aktuálne udalosti

Podpredseda CCBE navštívil komoru

Predseda SAK Viliam Karas a vedúci delegácie SAK v CCBE Michal Bužek sa 9. júna 2022 stretli na pôde SAK s prvým podpredsedom CCBE **Panagiotisom Perakisom**, ktorý od januára 2023 prevezme vedenie tejto, pre Slovenskú advokátsku komoru, významnej organizácie združujúcej advokátske komory európskych štátov.

Rada advokátskych komôr Európy (CCBE) je hlasom aj slovenských advokátov vo vzťahu k inštitúciám Európskej únie a Rady Európy, pripravuje rozbery európskej legislatívy a pripomienkuje návrhy v prípade, že tieto sú v rozpore s právnym štátom, ochranou práv či v prípade, že dochádza k ohrozeniu základných pilierov advokácie. Jednou z aktuálnych tém diskusie bolo vyjadrenie podpory pre prijatie záväzného európskeho Dohovoru o povolání advokáta na úrovni Rady Európy, a tiež výzvy, ktorým advokáti čelia v jednotlivých krajinách. V kontexte úloh advokátov pri podpore právného štátu diskutovali aj o témach trhu právnych služieb, rizikách poskytovania právnych služieb inými subjektmi, či o následkoch využívania umelej inteligencie v právnej praxi. Podpredseda CCBE sa zaujímal o stanovisko Benátskej komisie týkajúce sa postavenia Slovenskej advokátskej komory. Podpredseda CCBE vyjadril veľký záujem o dianie na Slovensku a presvedčenie, že doterajšia vzájomná spolupráca SAK a CCBE bude úspešne pokračovať aj v budúcnosti.

Foto: M. Chládeková

Ďalšie zasadnutie odbornej platformy pre trestné právo

Druhé stretnutie zástupcov Najvyššieho súdu SR, Generálnej prokuratúry SR, Úradu špeciálnej prokuratúry SR a Slovenskej advokátskej komory k problematike trestnoprávných kódexov sa konalo 23. mája 2022 na pôde SAK. Cieľom stretnutí je snaha prispieť k odbornej a konštruktívnej debata v súvislosti s novelou Trestného zákona a Trestného poriad-

ku. Odborná diskusia sa týkala inštitútu škody v Trestnom zákone, restoratívnej justície a alternatívnych trestov, podstateniu podozrivého v trestnom konaní či trestného činu šírenia dezinformácií. Všetci zúčastnení ocenili možnosť osvetliť si vzájomne postoje k novelizovaným ustanoveniam a privítali možnosť pokračovať v obdobnej diskusii v budúcnosti.

SAK podporuje záväzný dohovor Rady Európy o povolání advokáta

Na pôde Rady Európy sa aktuálne diskutuje o obsahu navrhovaného Európskeho dohovoru o povolání advokáta. Komora komunikovala vo vzťahu k Ministerstvu spravodlivosti SR podporu zámeru prijať prvý záväzný dokument na ochranu výkonu advokácie a tým ochranu práv klientov a právneho štátu, spolu s vytvorením efektívneho implementačného mechanizmu. Ako sa uvádza k štúdiu uskutočniteľnosti Rady Európy, implementačný mechanizmus bez autority záväzného dokumentu nenaplní ciele dohovoru. Nie všetky aspekty povolania advokáta možno pokryť obsahom článkov Európskeho dohovoru o ľudských právach, preto ochranu výkonu advokácie nemôže v plnosti vyriešiť judikatúra ESLP.

Iniciatívu z roku 2017 za vypracovanie tohto dohovoru podporilo dvakrát Parlamentné zhromaždenie Rady Európy vo svojich odporúčaní (Odporúčanie č. 2 121 (2018) a Odporúčanie č. 2 188 (2020)). Parlamentné zhromaždenie Rady Európy vyjadrilo znepokojenie nad útokmi na advokátov v rôznych krajinách Európy a vyzvalo na dôsledné naplnenie odporúčaní Výboru ministrov č. R(2000)21 o slobodnom výkone profesie advokáta. Následne vyzvali Výbor ministrov na prijatie záväzného nástroja na ochranu advokátov pri výkone ich povolania v Európe.

Pred prípravou textácie dohovoru bola publikovaná štúdia uskutočniteľnosti pod vedením Európskeho výboru pre právnu spoluprácu Rady Európy (CCDJ). Následne Výbor expertov na ochranu advokátov (CJ-AV) na svojom prvom zasadnutí v Štrasburgu v apríli 2022 začal práce na budúcom právnom nástroji na posilnenie ochrany povolania advokáta a práva na výkon povolania bez predsudkov a obmedzení. Na ostatnom zasadnutí Európskeho výboru pre právnu spoluprácu Rady Európy 1. – 3. júna 2022 boli jednotlivé krajiny požiadané o písomné stanovisko k otázke záväznosti tohto dohovoru. Dúfame, že štáty tento zámer podporia.

Predseda SAK sa stretol so študentmi práva

Počas Dňa advokácie, kedy Slovenská advokátska komora tradične organizuje poskytovanie bezplatnej právnej pomoci, tento rok po prvý raz pomáhali aj študenti práva. Regionálni zástupcovia SAK nadviazali spoluprácu s Trnavskou univerzitou, Univerzitou P. J. Šafárika a Univerzitou Komenského. V Trnave, Košiciach a v Bratislave tak študentky a študenti pomáhali pri organizácii právnej pomoci a zároveň mohli navnímať komunikáciu advokáta s klientom a priebeh poskytovania právneho poradenstva zo strany skúsených advokátov. Ako formu poďakovania sme študentov pozvali

Foto: V. Zigo

30. mája na stretnutie s predsedom SAK Viliamom Karasom (foto hore) a tiež na slávnostný sľub advokátov. Po sľube sa študenti odobrali do zasadačky, kde mohli predsedovi klásť otázky. Ďakujeme všetkým za aktívnu účasť a dynamickú debatu, ktorá sa týkala základných princípov výkonu advokácie, štúdia na fakulte práva, porovnania štúdia právnej teórie a nových praktickejších seminárov, či cesty právnikovi smerom k úspešnej kariére v oblasti klasických právnických povolání. Študenti sa podelili o svoje obavy, ale aj očakávania od právnického vzdelania, a prejavili porozumenie pre význam a dôležitosť pilierov advokácie v právnom štáte, najmä pokiaľ ide o právo každého na obhajobu.

Novela zákona o výkone väzby na rokovaní vlády SR

Vláda SR schválila návrh novely zákona o výkone väzby, ktorú vypracovalo Ministerstvo spravodlivosti SR. Slovenská advokátska komora víta tento návrh zákona, keďže zavádza mnohé zlepšenia smerujúce k humanizácii výkonu väzby. Navrhované znenie zmien reflektuje viaceré pripomienky SAK, ktoré vychádzali aj z odporúčaní Európskeho výboru na zabránenie mučenia a neľudského či ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania (Výbor CPT). „Predložený návrh v mnohých bodoch zohľadnil naše podnety a ide jednoznačne o krok správnym smerom. Teší nás, že do legislatívneho procesu postupuje takýto návrh zákona, ktorý zohľadňuje viaceré dlhodobé pripomienky odbornej verejnosti. Veríme, že tento zákon prejde úspešne aj na úrovni Národnej rady, kde ešte prípadne bude príležitosť na precizovanie niektorých ustanovení,“ povedal predseda SAK Viliam Karas.

Viedenská deklarácia európskej advokácie na podporu právneho štátu

Zástupcovia európskych advokátskych komôr prijali 11. júna vo Viedni spoločnú deklaráciu advokátov na podporu právneho štátu. Hlavné body deklarácie pomenúvajú princíp prednosti právneho štátu a ochrany pred vonkajšími zásahmi do slobodného výkonu advokátskeho povolania. Deklarácia sa osobitne venuje aj témam digitálnych technológií v službách právneho štátu a prioritne aj čoraz naliehavejšej

otázke právnej pomoci pre ľudí utekajúcich pred vojnou na Ukrajine. Deklarácia bola prijatá z iniciatívy Národnej rady francúzskych komôr na záver francúzskeho predsedníctva v Rade EÚ. Za Slovenskú advokátsku komoru podpísal deklaráciu podpredseda Ondrej Laciak. „Ide o celým kontinentom rezonujúci hlas európskych advokátov na dodržiavanie princípov právneho štátu a výzvu k rešpektu vlády práva a k nekompromisnej ochrane ľudských práv a základných slobôd, čo je nevyhnutný predpoklad demokratickej Európy 21. storočia,“ povedal k podpisu deklarácie podpredseda SAK O. Laciak. Podpis deklarácie sa uskutočnil na záver Európskej prezidentskej konferencie advokátskych komôr vo Viedni na pôde francúzskej ambasády. Viedenská prezidentská konferencia je významnou udalosťou európskej advokácie. Podujatie Rakúskej advokátskej komory je príležitosťou stretnúť sa so zástupcami advokátskych komôr a medzinárodných organizácií a diskutovať o aktuálnych témach. Hlavnou témou odborných diskusií tohtoročného podujatia bolo *Právo a vláda vs. vláda práva – ako právny štát zapadá do architektúry európskej bezpečnosti?* –mch–

Podpredseda SAK Ondrej Laciak, podpredsedníčka ČAK Monika Novotná, predseda Rakúskej advokátskej komory Rupert Wolff, predseda ČAK Robert Němec. Foto O. Laciak

Zo zasadnutia Predsedníctva SAK

Predsedníctvo Slovenskej advokátskej komory sa stretlo na riadnom rokovaní **1. – 2. júna 2022** na Tálloch.

Predsa SAK JUDr. Karas, PhD. informoval ■ o účasti na obnovenom **Zjazde českých právnikov** 5. mája 2022 v Prahe, ktorý organizovala Jednota českých právnikov naprieč spektrom právnických povolání, ■ o účasti na zasadnutí redakčnej rady Bulletinu slovenskej advokácie a o jej **stanovisku k prezentovanej forme rozvoja Bulletinu slovenskej advokácie** v nadväznosti na rozhodnutie P SAK znížiť peridicitu a čiastočne prejsť do online priestoru pri súčasnom kladení dôrazu na zachovanie odbornej úrovne časopisu a zefektívnení vynakladania prostriedkov z rozpočtu SAK, ■ o galavečere Slovenskej advokátskej komory 13. mája 2022 v Trnave, ■ o stretnutí zástupcov Najvyššieho súdu SR, Generálnej prokuratúry SR a Slovenskej advokátskej komory k návrhu noviel trestných kódexov 23. mája 2022 v Bratislave a ■ o stretnutí so študentmi právnických fakúlt, ktorí sa podieľali na realizácii Dňa otvorených dverí spojeného s poskytovaním bezplatných právnych porád občanom.

V rámci informácií o súčasných **legislatívnych aktivitách** sa predsedníctvo venovalo **návrhu zákona o premenách, cezhraničných premenách a o zmene právnej formy obchodných spoločností** v súvislosti s transpozíciou smernice (EÚ) 2019/2121, novele **zákona o výkone väzby**, postaveniu **advokáta ako opatrovníka maloletých v trestnom konaní a Civilnému mimosporovému poriadku**.

Predsedníctvo SAK poverilo kanceláriu komory v spolupráci s externým IT konzultantom pripraviť podklady na obstaranie **integrácie externej webovej komunikácie SAK**; cieľom je integrovať komunikáciu aktivít komory do jednej prehľadnej a modernej webovej stránky s jednotnou korporátnou grafikou a elektronickým publikovaním odborných článkov z Bulletinu slovenskej advokácie.

Predsedníctvo komory schválilo **stanoviská** s úpravami na základe diskusie vo veci dopytov súvisiacich s výkonom advokácie a koncipientskej praxe, ktoré spadajú do pôsobnosti **pracovnej skupiny pre veci advokátske a komisie pre zlučiteľnosť výkonu advokácie, resp. koncipientskej praxe s inými povolaniami**. Prijalo stanovisko k podnetu odboru medzinárodných vzťahov a odboru matriky k výkladu § 46 ods. 1 a § 50 ods. 1 zákona o advokácii.

Predsedníctvo komory sa podrobnejšie venovalo **činnosti regionálnych zástupcov**. Vzalo na vedomie komplexnú **správu o realizácii projektu poskytovania bezplatných právnych porád**, ktorý v tomto roku zabezpečovali regionálni zástupcovia. Schválilo **memorandá o vzájomnej spolupráci** s bratislavskými mestskými časťami Petržalka a Ružinov a dohodu o spolupráci s Právnickou fakultou Trnavskej

univerzity v Trnave. Pre advokátov Bratislavského kraja boli pilotne zriadené **stránkové hodiny regionálnych zástupcov** vždy popoludní posledný pondelok v mesiaci. Okrem iného majú slúžiť na lepšie poznanie potrieb a pomerov advokátov v snahe na mieste ich vyriešiť, resp. prijať podnet s vysvetlením. S ambíciou zblížovania sa v rámci advokátskeho stavu regionálni zástupcovia pre Bratislavský kraj plánujú organizovať pravidelné Bratislavské advokátske debaty.

Členovia P SAK sa venovali **zámeru rekonštrukcie** budovy Slovenskej advokátskej komory a vzali na vedomie predložené **architektonické štúdie**. Ďalej vzali na vedomie informáciu zo **zasadnutia komisie pre veci koncipientske** a vymenovali **jej nových členov** – Mgr. Ninu Garajovú za 1. ročník, Mgr. Matúša Ridzoňa za 2. ročník a Mgr. Janku Prisenžňákovú, LL.M. za 3. ročník. Zaoberali sa aj **prípravou konferencie na tému zákonnosti a efektivity trestného konania s dôrazom na prípravné konanie** – odbornovo-vedeckej rozpravy a okrúhleho stola v spolupráci s právnickými fakultami so zameraním na zlepšenie dodržiavania zákonnosti v prípravnom konaní a na jeho efektívnejší priebeh.

Členovia P SAK vzali na vedomie informáciu o **príprave hudobného spracovania hymny Slovenskej advokátskej komory**, o zámere vytvoriť v priestoroch komory **osobitné miesto**, na ktorom budú dôstojne prezentované **mená všetkých advokátov ocenených v jednotlivých ročníkoch za celoživotný prínos advokácii** a informácie o stave **konaní v statusových veciach** a o stave **konaní vo veci vymáhania pohľadávok komory**.

V rámci informácií o zahraničných aktivitách členovia P SAK vzali na vedomie informácie o **dianí na pôde CCBE**, o podujatiach **Právnik roka 2021 organizovanom Českou advokátskou komorou** a **Fórum integrácie 2022** zameranom na pomoc ľuďom z Ukrajiny a na nenávisťné prejavy, ako aj o **podujatiach s medzinárodným prvkom**.

Predsedníctvo komory rozhodovalo o **žiadostiach súvisiacich s matrikou** advokátskych koncipientov, advokátov a usadených euroadvokátov, zahraničných advokátov, medzinárodných advokátov, spoločností s ručením obmedzeným, verejných obchodných spoločností a komanditných spoločností. Osobitne rozhodovalo o **návrhu na pozastavenie výkonu advokácie** podľa § 8 ods. 2 písm. b) zákona o advokácii, o návrhu predsedníčky revíznej komisie na pozastavenie výkonu advokácie podľa § 8 ods. 3 zákona o advokácii a o podnete predsedníčky revíznej komisie na zrušenie právoplatného rozhodnutia odvolacieho disciplinárneho senátu vo veci návrhu na začatie disciplinárneho konania podľa § 49 ods. 1 Disciplinárneho poriadku SAK. -km-

Neprehliadnite

Slovenská advokátska komora a Všeobecná zdravotná poisťovňa (VšZP) podpísali zmluvu o spolupráci, ktorá prináša obojstranné partnerstvo. Advokáti môžu využívať benefity, ktoré im zdravotná poisťovňa prináša. **Sledujte nové ponuky na www.sak.sk (po prihlásení sa) v časti Partneri SAK – VšZP.**

Spoločné vyhlásenie ČAK a SAK k množiacim sa prípadom kriminalizácie výkonu advokácie

Dňa 20. júna 2022 Predsedníctva České advokátní komory (ČAK) a Slovenskej advokátskej komory (SAK) na spoločnom zasadnutí v Prahe prerokovali množiace sa prípady kriminalizácie výkonu poskytovania právnych služieb, vrátane zneužívania operatívnej techniky na zisťovanie informácií, ktoré sú predmetom zákonnej mlčanlivosti advokáta.

Českí a slovenskí kolegovia si v tejto súvislosti vyjadrili vzájomnú solidaritu a plnú podporu všetkým advokátkam a advokátom, ktorí sa poctivým výkonom svojho povolania usilujú o dôslednú ochranu princípov právneho štátu.

Zástupcovia českej a slovenskej advokácie sa zhodujú v tom, že nie je možné podceňovať žiadne signály vedúce vo svojich dôsledkoch až k nabúravaniu princípov právneho štátu. Ochrana nezávislého výkonu advokácie a ochrana mlčanlivosti advokáta tvorí neoddeliteľnú súčasť práva na spravodlivý proces, ktorý je pilierom existencie každého právneho štátu.

V Prahe, dňa 20. júna 2022

Pýta(j)te sa predsedníctva

K obsahu a rozsahu povinnosti mlčanlivosti advokáta v prípade predvolania advokáta ako svedka.

(výber zo stanoviska Predsedníctva SAK z 03. mája 2022)

Povinnosť advokáta zachovávať mlčanlivosť sa vzťahuje na všetky skutočnosti, o ktorých sa advokát dozvedel v súvislosti s výkonom advokácie (§ 23 ods. 1 zákona o advokácii, § 9 ods. 1 advokátskeho poriadku).

Pre záver o tom, o ktorých skutočnostiach sa advokát dozvedel v súvislosti s výkonom advokácie, nie je rozhodujúci rozsah splnomocnenia, ktoré klient advokátovi udelil, ale faktický stav.

Iba to, že klient informoval advokáta o skutočnostiach, ktoré prípadne presahujú nevyhnutne potrebné informácie pre rozsah poskytnutia právnej služby danej udeleným splnomocnením neznamena, že tieto informácie nie sú súčasťou advokátskeho tajomstva. **Advokátovi nepatrí rozhodnúť sa, na ktoré skutočnosti, o ktorých sa dozvedel v súvislosti s výkonom advokácie, sa povinnosť mlčanlivosti vzťahuje a na ktoré nie.**

Advokát smie vypovedať ako svedok pred orgánom činným v trestnom konaní o skutočnostiach, o ktorých sa dozvedel v súvislosti s výkonom advokácie iba vtedy, ak bol klientom riadne zbavený mlčanlivosti; zachovávať mlčanlivosť je povinný aj v prípade, ak jej bol klientom zbavený, ak usúdi, že pozbavenie mlčanlivosti je v neprospech klienta.

Povinnosť mlčanlivosti sa vzťahuje na všetky skutočnosti, o ktorých sa advokát dozvedel v súvislosti s výkonom advo-

kácie, a to aj na tie, ktoré sa stali, alebo sa mohli stať verejne známe, alebo by mohli byť (medzičasom) verejne dostupné.

Predmetom advokátskeho tajomstva je aj obsah právneho vzťahu medzi advokátom a klientom, teda aj udelené splnomocnenie, zmluva o právnej službe, ich obsah a rozsah, pokyny klienta, korešpondencia medzi advokátom a klientom. Edičná povinnosť advokáta je obmedzená vo vzťahu k listinám, ktoré obsahujú skutočnosti, na ktoré sa vzťahuje povinnosť mlčanlivosti.

Advokát nesmie bez riadneho pozbavenia mlčanlivosti o skutočnostiach, o ktorých sa dozvedel v súvislosti s výkonom advokácie, vypovedať ani v prípade, ak sa obáva, že v prípade, ak vypovedať pred orgánom činným v trestnom konaní odmietne, môže byť proti nemu začaté trestné stíhanie. Je to tak preto, že pri poskytovaní právnych služieb je prvoradý záujem klienta (§ 5 ods. 1 Advokátskeho poriadku).

Advokát ako svedok nesmie byť vypočúvaný, ak by svojou výpoveďou porušil zákonom uloženú alebo uznanú povinnosť mlčanlivosti okrem prípadu, ak by bol od tejto povinnosti oslobodený tým, v ktorého záujme má túto povinnosť – vo vzťahu k advokátovi ide o zákaz jeho výsluchu ako svedka (§ 129 Trestného poriadku), nie o právo advokáta ako svedka výpoveď odoprieť (§ 130 Trestného poriadku). Aj preto advokátovi nepatrí rozhodnúť sa o tom, na ktoré otázky počas výsluchu odpovie a na ktoré nie.

Keďže povinnosť advokáta zachovávať mlčanlivosť sa vzťahuje iba na všetky skutočnosti, o ktorých sa advokát v súvislosti s výkonom advokácie dozvedel, povinnosť mlčanlivosti sa nevzťahuje na skutočnosti, o ktorých sa advokát nedozvedel vôbec. Preto nie je porušením povinnosti mlčanlivosti advokáta, pokiaľ uvedie, že o určitej skutočnosti sa nedozvedel vôbec.

Young Lawyers Contest 2022

Semifinále európskej súťaže koncipientov v Bratislave

Potreba rozvíjať cezhraničné pracovné zručnosti a schopnosť aplikovať európske právo je pre advokátov v krajinách EÚ dôležitá. Slovenská advokátska komora vníma dopyt po vzdelávacích možnostiach s medzinárodným rozmerom aj medzi našimi advokátmi a koncipientmi. Vítané sú predovšetkým tie, ktoré majú praktický charakter.

Jedným zo zaujímavých podujatí, ktoré umožní advokátom overiť si svoje schopnosti rovno v súťaži a to v medzinárodnej konkurencii, je Young Lawyers Contest, ktorej semifinále sa uskutočnilo začiatkom júna v Bratislave na pôde Slovenskej advokátskej komory.

Young Lawyers Contest (YLC), teda Súťaž mladých advokátov je do značnej miery inšpirovaná súťažou, ktorú Európska sieť justičného vzdelávania organizuje už mnoho rokov pod názvom *Themis* pre mladých sudcov a prokurátorov. Potreba rozvíjať právnické zručnosti aj v rámci cezhraničnej spolupráce a prakticky si osvojovať európske právo nie je pre mladých advokátov o nič menej dôležitá ako pre mladých sudcov a prokurátorov. Keďže podobný koncept ako *Themis* pre mladých členov advokátskych komôr v Európe ešte neexistoval, **Akadémia európskeho práva** (*Academy of European Law, ERA*) sa rozhodla riešiť túto potrebu zorganizovaním súťaže v roku 2018, prvého pokusu v malom rozsahu. Pilotný projekt sa stretol s úspechom a nadviazal ďalšími ročníkmi, na ktorých sa už zúčastnili aj kolegovia zo Slovenska.

V roku 2021 sa ERA rozhodla uchádzať o získanie grantu z európskych fondov v rámci výzvy pre oblasť justičného vzdelávania. Súťaž chcela opäť posunúť na vyššiu úroveň a zapojila viac partnerských advokátskych komôr. Európsky

rozmer a prestíž podujatia majú byť posilnené aj tým, že záverečné finále sa uskutoční na Všeobecnom súde Súdneho dvora EÚ so sudcami v úlohe porotcov. Žiadosť o grant na organizovanie YLC bola úspešná a ERA usporiada ďalšie tri ročníky.

Hlavným cieľom súťaže je spojiť advokátskych koncipientov a novo kvalifikovaných advokátov v prvom roku praxe z rôznych európskych krajín a poskytnúť im nástroje na zlepšenie dodržiavania, správneho a jednotného uplatňovania práva EÚ, na výmenu názorov a diskusiu o nových perspektívach v oblastiach spoločného záujmu. Účastníci súťaže sú rozdelení do 4-členných medzinárodných tímov a každý z nich sa zúčastní na jednom zo semifinále, ktoré sa v tomto roku uskutočnili vo **Varšave, Bratislave** a **Barcelone**. Spomedzi 4 tímov v každom semifinále iba 2 víťazné postúpia do záverečnej časti. Finále sa uskutoční na jeseň v Nemeckom Trieri (sídlo ERA) a v Luxemburgu, kde bude mať podobu simulovaného súdneho sporu na Súdnom dvore EÚ.

Bratislavské semifinále sa uskutočnilo 10. júna 2022. Organizačne mu predchádzala intenzívna komunikácia a príprava, na ktorej sa aktívne podieľala Slovenská advokátska komora v spolupráci s ERA. V predvečer súťaže do Bratislavy zavítali všetky tímy, členovia poroty a zástupkyňa ERA. Spoločne sa stretli na privítacej večeri, kde mali možnosť sa navzájom konečne osobne stretnúť členovia tímov (keďže príprava na súťaž prebiehala na diaľku) a v neformálnej atmosfére sa spoznať aj s ostatnými súpermi a porotou. Veľmi nás teší, že aj Slovensko malo v súťaži zastúpenie medzi súťažiacimi. Zároveň, vzhľadom na tému semifinálového zadania, ERA nominovala do poroty slovenského **odborníka z oblasti medicínskeho práva advokáta doc. Petra Kováča**. Ďalšími členmi poroty boli **prvý podpredseda Rady advokátskych komôr Európy (CCBE) Panagiotis Perakis z Grécka** a **podpredseda Európskej komory obhajcov (ECBA) Amadeo Barletta z Talianska**.

Samotná súťaž prebiehala od včasného rána vo vzdelávacích priestoroch SAK. Prítomných na pôde komory privítala členka predsedníctva a predsedníčka pracovnej skupiny pre veci advokátske **JUDr. Zuzana Čížová**, ktorá rovnako vedie aj komisiu pre veci koncipienstke. Slovenských koncipientov reprezentoval aj člen komisie Erik Neupaver. Súťaž za ERA otvorila pani **Florence Hartmann-Vareilles**. Potom už dostali priestor napätí účastníci. Pred porotou tímy prezentovali svoju vopred pripravenú písomnú správu, právnu analýzu načrtnutej fiktívnej situácie na tému, ktorú si spoločne vybrali: Európsky zatýkací rozkaz a základné práva, so zameraním na právo na zdravie. Každý z tímov dostal po prezentácii doplňujúce otázky od porotcov a krátky časový priestor na prípravu odpovedí, ktoré potom opäť prezentovali porote. Po mimoriadne dobre pripravených ústnych obhajobách dostali všetky štyri tímy veľmi užitočnú spätnú väzbu od porotcov na ich výkony.

Po skončení obhajoby čakala pre zmenu náročná úloha porotcov: vybrať dva postupujúce tímy. Hodnotili nielen to, ako si tímy poradili s právnou analýzou a úroveň ich písom-

ných podaní. Medzi kritériami boli aj ďalšie, pre advokátov veľmi dôležité, a to profesionálne zručnosti, ako úroveň prezentácie, schopnosť pracovať v tíme, časový manažment, schopnosť pohotovo reagovať na protiargumenty a tiež vyrovnáť sa s istou mierou stresu.

Gratulujeme **tímu 1** (Katrijn Vermeulen z Belgicka, Lisa Gabriele Stoeckl z Nemecka, Antoine Pretot z Francúzska, Artemis Glasimakopoulou z Grécka) a **tímu 12** (Tess Bellanger z Francúzska, Martina Tarantola z Talianska, Dušan Štric zo Slovenska a Christophoros Losif z Cypru), ktoré boli vybrané ako dva najlepšie tímy a budú pozvané do Trieru dňa 10. – 12. októbra na finále. Osobitne nás teší, že uspel tím so slovenským zastúpením. Všetkým prajeme veľa šťastia vo finále!

Mgr. Lucia Strečanská

Odbor medzinárodných vzťahov SAK

*Fotografia vľavo:
Členovia tímu č. 1,
porotcovia, členka
predsedníctva SAK
JUDr. Zuzana Čížová.*

*Fotografia vpravo:
Členovia tímu č. 12.
Foto Vladislav Zigo*

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ SAK

Povinnosť advokáta pri autorizácii zmluvy o prevode nehnuteľnosti

Advokát, ktorý autorizuje darovaciu zmluvu na prevod nehnuteľnosti bez toho, aby bol advokát prítomný pri jej podpisovaní všetkými účastníkmi zmluvy, bez žiadosti a udelenia súhlasu na spracovanie osobných údajov advokátom zo strany všetkých účastníkov zmluvy, bez zistenia totožnosti všetkých účastníkov zmluvy a bez riadneho posúdenia okolností, za akých účastníci zmluvu podpisujú, v akých podmienkach a v akom rozpolžení a navyše, do zmluvy uvedie nepravdivý údaj o jeho splnomocnení na spracovanie návrhu na vklad vlastníckeho práva do katastra nehnuteľnosti zo strany všetkých účastníkov zmluvy, dopúšťa sa disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 ZoA, pretože takýmto konaním porušuje povinnosti mu uložené v § podľa § 1a ods. 1, §, 1b ods. 1, § 18 ods. 3 ZoA, čl. 2, čl. 5, čl. 11, čl. 16 Uznesenia Predsedníctva SAK č. 3/13/2009 zo 7. augusta 2009.

Rozhodnutie I. disciplinárneho senátu SAK z 5. júna 2020,
sp. zn. DS I.-1/2020:2658/2019

Dotknuté ustanovenia:

- § 1a ods. 1, §, 1b ods. 1, § 18 ods. 3 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v platnom znení (ďalej len „ZoA“),
- čl. 2, čl. 5, čl. 11, čl. 16 Uznesenia Predsedníctva SAK č. 3/13/2009 zo 7. augusta 2009

Rozhodnutím I. disciplinárneho senátu SAK z 5. júna 2020, sp. zn. DS I.-1/2020:2658/2019 bol disciplinárne obvinený advokát (ďalej len „DO advokát“)

uznaný za vinného

z disciplinárneho previnenia podľa § 56 ods. 1 ZoA, pretože zavinené závažným spôsobom porušil povinnosti advokáta podľa § 1a ods. 1, §, 1b ods. 1, § 18 ods. 3 ZoA, čl. 2, čl. 5, čl. 11, čl. 16 Uznesenia Predsedníctva SAK č. 3/13/2009 zo 7. augusta 2009,

tým, že

- 1.) dňa 3. 5. 2018 autorizoval darovaciu zmluvu zo dňa 23. 2. 2018 a dodatok č. 1 k darovacej zmluve zo dňa 19. 3. 2018 medzi darcami: 1. A. B., 2. B. B., 3. C. B. a ob-

darovaným D. s. r. o., bez toho, aby bol DO advokát vôbec prítomný pri podpise zmluvy darcami 2. B. B., 3. C. B. a darovaciu zmluvu zo dňa 23. 2. 2018 a dodatok č. 1 k darovacej zmluve zo dňa 19. 3. 2018 autorizoval dňa 3. 5. 2018 bez žiadosti darcu 2. B. B. a darcu 3. C. B.;

- 2.) dňa 3. 5. 2018 autorizoval darovaciu zmluvu zo dňa 23. 2. 2018 a dodatok č. 1 k darovacej zmluve zo dňa 19. 3. 2018 medzi darcami: 1. A. B., 2. B. B., 3. C. B. a obdarovaným D. s. r. o., bez toho, aby bol DO advokát vôbec prítomný pri podpise zmluvy darcami 2. B. B. a 3. C. B., a teda zmluvu autorizoval bez zistenia totožnosti darcov 2. B. B. a 3. C. B.;
- 3.) dňa 3. 5. 2018 autorizoval darovaciu zmluvu zo dňa 23. 2. 2018 a dodatok č. 1 k darovacej zmluve zo dňa 19. 3. 2018 medzi darcami: 1. A. B., 2. B. B., 3. C. B. a obdarovaným D. s. r. o., bez toho, aby bol DO advokát vôbec prítomný pri podpise zmluvy darcami 2. B. B. a 3. C. B., bez toho, aby darcovia 1. až 3. vyjadrili svojimi podpismi svoj súhlas so zisťovaním a uchovávaním osobných údajov v Knihe o autorizácii;
- 4.) dňa 3. 5. 2018 autorizoval darovaciu zmluvu zo dňa 23. 2. 2018 a dodatok č. 1 k darovacej zmluve zo dňa 19. 3. 2018 medzi darcami: 1. A. B., 2. B. B., 3. C. B. a ob-

darovaným D. s. r. o., bez toho, aby posúdil, za akých okolností darcovia 2. a 3. zmluvu podpisujú, v akých podmienkach a v akom rozpoležení, teda bez toho, aby riadnym spôsobom posúdil, či zmluva neodporuje zákonu, neobchádza zákon, neprieči sa dobrým mravom a posúdil, či uzatvorením zmluvy nedôjde ku skutočnosti zakladajúcej vznik škody;

- 5.) v čl. V odsek 9 darovacej zmluvy zo dňa 23. 2. 2018, ktorá bola autorizovaná dňa 3. 5. 2018, uviedol: „Táto zmluva bola vyhotovená na požiadanie účastníkov advokátom JUDr. E. F., ktorého zároveň týmto splnomocňujú aj na spracovanie návrhu na vklad vlastníctva ako aj na vykonanie všetkých právnych úkonov súvisiacich s predmetom tejto zmluvy vrátane odstránenia akýchkoľvek nedostatkov, najmä vo forme písomných dodatkov a ich podpísaním v mene všetkých účastníkov tejto zmluvy, ktoré by boli vytknuté zo strany príslušného Okresného úradu odbor katastrálny na základe osobitného rozhodnutia o prerušení konania.“, pričom uvádzal informácie v rozpore so skutkovým stavom, keďže podľa výpovede DO advokáta zo dňa 29. 7. 2019 pred okresným riaditeľstvom PZ v procesnom postavení svedka uviedol, že o vypracovanie darovacej zmluvy zo dňa 23. 2. 2018, ktorá bola autorizovaná dňa 3. 5. 2018 bol požiadaný iba A. B., ktorého zastupoval na základe generálnej plnej moci zo dňa 3. 12. 2015 a samostatné splnomocnenie medzi ním ako advokátom a ostatnými dvoma účastníkmi darovacej zmluvy, menovite s darcom 2. B. B. a darcom 3. C. B. spísané nemá;

za čo mu bolo uložené

podľa § 56 ods. 2 písm. e) ZoA disciplinárne opatrenie – **vyčiarknutie zo zoznamu advokátov SAK**, pričom výkon tohto disciplinárneho opatrenia sa disciplinárne obvinenému

podmienečne odkladá na dobu 18 mesiacov a podľa § 56 ods. 2 písm. c) ZoA disciplinárne opatrenie – **peňažná pokuta** vo výške **3 000 eur**.

Podľa § 57 ods. 5 zákona o advokácii bola DO advokátovi uložená povinnosť zaplatiť na účet SAK paušálne náklady disciplinárneho konania vo výške 580 eur v lehote do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Z odôvodnenia:

DO sa ku skutku v celom rozsahu priznal, pričom ten oľutoval a poukázal na neprimeranosť navrhovanej výšky sankcie, vzhľadom na okolnosti, za ktorých ku spáchaniu skutku došlo. DO poukázal na skutočnosť, že on sám sa stal obeťou podvodu v tejto veci a ako svedok bol aj účastníkom trestného konania.

Disciplinárny senát dospel k záveru, že konaním DO došlo k disciplinárnemu previneniu z hľadiska porušenia predpisov o výkone advokácie vrátane interných predpisov SAK, pričom sa skúmaním listín a vypočutím DO stotožnil s tvrdením navrhovateľa o vytýkanom skutku. Po zhodnotení všetkých kritérií a vzhľadom na okolnosti prípadu senát rozhodol o uložení podmieneného trestu vyčiarknutia zo zoznamu advokátov SAK s odkladom na 18 mesiacov a peňažnej pokuty vo výške 3 000 eur, pretože zhodne považoval tento trest za primeraný a spravodlivý vzhľadom na všetky zistené okolnosti prípadu.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Právnu vetu a rozhodnutie spracovala
Mgr. Tatiana Frištková
advokátka

Ladislav Čendula: Mojich šesť desaťročí v banskobystrickej advokácii

Slovenská advokátska komora nadväzuje na už skôr vydané knihy o niektorých významných slovenských advokátoch pôsobiacich v dávnejšej minulosti, či v druhej polovici 20. storočia. Vydala ďalšiu knihu spomienok, tentoraz banskobystrického advokáta Ladislava Čendulu.

Kniha Mojich šesť desaťročí v banskobystrickej advokácii vznikla v spolupráci s banskobystrickým redaktorom Jozefom Habočíkom. Spomienky Ladislava Čendulu približujú čitateľom nielen jeho život v advokácii, ale aj život banskobystrickej advokácie. Súčasťou knihy sú aj spomienkové texty viacerých súčasných advokátov z Banskej Bystrice a Zvolena, ktorých profesijný život bol so životom staršieho kolegu úzko spätý.

Publikácia je k dispozícii za 5 eur.

V prípade záujmu kontaktujte: ondrisova@sak.sk

LAWYEREX II

Ponuka krátkodobej stáže v zahraničí pre advokátov

Slovenská advokátska komora sa zapojila do druhej série projektu **medzinárodnej výmeny advokátov (LAWYEREX II)**, ktorého cieľom je realizácia výmenných stáží začínajúcich mladých advokátov v Európskej únii. Advokáti tak získajú príležitosť oboznámiť sa s právnym systémom vybranej krajiny, s fungovaním advokátskej kancelárie a nadviazať kontakty s kolegami v zahraničí. Koordinátorom projektu je **European Lawyers Foundation** a projekt je z veľkej časti spolufinancovaný Európskou komisiou.

Výmenné stáže sú dvojtyždenné a uskutočnia sa postupne počas celého trvania trojročného projektu od septembra 2022 až do júna 2025.

Hostiteľskými inštitúciami v 9 partnerských krajinách (**Francúzsko, Španielsko, Taliansko, Grécko, Cyprus, Poľsko, Česko, Rumunsko a Slovensko**) sú advokátske kancelárie alebo národné advokátske komory.

Stáže sú určené pre mladých a začínajúcich advokátov/advokátky s advokátskou praxou najviac 7 rokov. Podmienkou je znalosť anglického jazyka, prípadne jazyka krajiny hostiteľskej inštitúcie.

Advokátom, ktorí sa na stáži zúčastnia, bude poskytnutý príspevok na cestovanie, ubytovanie a stravu do výšky stanovenej Rozhodnutím Komisie C(2021)35 v závislosti od miesta výkonu stáže. Pokiaľ ide o výber hostiteľskej inštitúcie, záujemcovia si v žiadosti môžu určiť priority, kde by chceli stáž uskutočniť, o mieste stáže však definitívne rozhodne European Lawyers Foundation a hostiteľská advokátska komora po vyhodnotení všetkých žiadostí podľa aktuálnych možností.

Slovenská advokátska komora má pre záujemcov vyhradených 5 miest.

Záujemcovia spĺňajúci uvedené podmienky sa môžu prihlásiť
e-mailom na strecanska@sak.sk

**Prvé kolo stáží sa realizuje od septembra 2022 do januára 2023
a uzávierka prihlášok je 29. 7. 2022**

Bližšie informácie Vám ochotne poskytne odbor medzinárodných vzťahov.

Multilateral Exchange of Lawyers 2022-2025 (LAWYEREX 2)

**Presentation for the kick-off meeting with partners
European Lawyers Foundation
Prague, 3 June 2022**

Co-funded by the European Union

ASPI | Komplexný právny systém

Tvoríme a vydávame pre vás žiadané komentáre

Vyskúšajte ASPI na 14 dní zadarmo

+421 2 58 10 20 14
+421 910 638 768
obchod@aspi.sk

Vďaka inováciám v ASPI dnes pracujete v prehľadnom užívateľskom prostredí, precízne filtrujete, vďaka väzbám sa dostanete na dôležité súvisiace dokumenty, až na úroveň 5.

Vedeli ste, že vo Wolters Kluwer aj v roku 2022 pripravujeme množstvo komentárov, ktoré považujeme za dôležité pre vaše profesijné zameranie?

Publikácie pripravujeme v spolupráci s renomovanými autormi. Niektoré sme už zrealizovali, ďalšie budú spustené do predaja počas roka 2022. **Nižšie nájdete prehľad TOP 14 publikácií plánovaných na rok 2022.**

Najdôležitejšie komentáre plánované v roku 2022:

1. Obchodný zákonník. Veľký komentár, I. a II. zväzok, druhé vydanie (aktualizácia) – *Ovečková a kol.*
2. Komentár k Trestnému zákonu, I. a II. zväzok – nový komentár– *Strémy, Kurilovská a kol.*
3. Komentár k Trestnému poriadku – nový komentár – *Záhora a kol.*
4. Komentár k Zákonu o advokácii – *Mičinský, Štrpka*
5. Komentár k Ústave SR, II. a III. zväzok – *Svák, Orosz a kol.*
6. Komentár k Zákonu o ochrane hospodárskej súťaže – *Patakyová a kol.*
7. Komentár k Zákonu o prokuratúre – *Chylo a kol.*
8. Komentár k Zákonu o zdravotnom poistení – *Fedorová*
9. Komentár k Zákonu o civilnej ochrane obyvateľstva – *Hmírová*
10. Komentár k Zákonu o poštových službách – *Váryová*
11. Komentár k Zákonu o štátnej službe – *Fíba, Gálisová*
12. Komentár k Zákonu o vodách – *Maslen*
13. Komentár k Zákonníku práce – druhé, rozšírené a aktualizované vydanie – *Švec, Toman a kolektív*
14. Komentár k Zákonu o verejnom obstarávaní – druhé, rozšírené a aktualizované vydanie – *Tháč, Griga*

Najdôležitejšie komentáre vydané v roku 2021:

1. Komentár k Zákonu o zaistení majetku – *Záhora, Báležová*
2. Komentár k Ústave SR, I. zväzok – *Svák, Orosz a kol.*
3. Komentár k Zákonu o reklame – *Vozár a kol.*
4. Komentár k Zákonu o obecnom zriadení – druhé vydanie – *Tekeli, Hoffmann, Tomaš*
5. Komentár k Zákonu o samosprávnych krajoch – *Tekeli, Hoffmann, Tomaš*
6. Komentár k Zákonu o elektronickom obchode – *Balog, Gálisová*

Z DISCIPLINÁRNYCH ROZHODNUTÍ ČAK

Povinnosť advokáta predniesť záverečnú reč

Je disciplinárnym previnením advokáta, ak ako obhajca na výzvu na prednes záverečnej reči, hoci subjektívne neočakávanú, reaguje žiadosťou o odročenie a opustí pojednávaciu miestnosť.

Rozhodnutie disciplinárneho senátu disciplinárnej komisie Českej advokátskej komory z 18. decembra 2015, sp. zn. K 101/2015¹

Dotknuté ustanovenia:

- § 16 ods. 1, 2, 17 zákona č. 85/1996 Sb., o advokácii
- čl. 4 ods. 1, 2, čl. 6 ods. 2 a čl. 17 ods. 1, 3 uznesenia predstavenstva Českej advokátskej komory č. 1/1997 Vestníka zo dňa 31. 10. 1996, ktorým sa stanovujú pravidlá profesionálnej etiky a pravidlá súťaže advokátov Českej republiky (etický kódex) v platnom znení (ďalej len „Pravidlá profesionálnej etiky“)
- **obdobné ustanovenia slovenských právnych predpisov:** § 18 ods. 2, 3 zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii v platnom znení, § 2 ods. 1, 2, § 5 ods. 2, § 38 Advokátskeho poriadku SAK z 11. júna 2021

Disciplinárny senát uznal disciplinárne obvineného advokáta JUDr. D. M. za vinného z disciplinárneho previnenia, ktorého sa dopustil

tým, že

ako obhajca väzobne stíhaného obž. L. N., ktorému bol opatrením okresného súdu ustanovený obhajcom v jeho trestnej veci vedenej na tomto súde, na hlavnom pojednávaní konanom na tomto súde dňa 12. 12. 2014, na ktorom boli prítomní okrem iných štátna zástupkyňa, obžalovaný L. N. a ďalší spoluobžalovaní a ich obhajcovia, po skončení dôkazného konania na výzvu súdu na prednesenie záverečného návrhu oznámil súdu, že na záverečnú reč nie je pripravený, a z toho dôvodu žiada o odročenie pojednávania. Súd jeho žiadosti nevyhovel, advokát preto opätovne žiadal o odročenie hlavného pojednávania za účelom kvalitnej prípravy záverečnej reči s návrhom, aby o tom rozhodol senát. Advokát po tom, čo bolo rozhodnuté, že návrh na odroče-

nie hlavného pojednávania za účelom prípravy záverečnej reči sa zamietla, opustil pojednávaciu miestnosť,

čím porušil

§ 16 ods. 1, 2 a § 17 zákona o advokácii v spojení s čl. 4 ods. 1, 2, čl. 6 ods. 2 a čl. 17 ods. 1, 3 Pravidiel profesionálnej etiky,

za čo mu bolo uložené

podľa § 32 ods. 3 písm. c) zákona o advokácii disciplinárne opatrenie – **pokuta vo výške 30 000 Kč.**

Z odôvodnenia:

Prvostupňový senát mal za preukázané, že disciplinárne obvinený bol opatrením okresného súdu z 20. 3. 2014 ustanovený za obhajcu obžalovanému L. N. a bezprostredne potom sa zúčastnil na pojednávaní odvolacieho súdu o odvolaní, pri ktorom došlo k zrušeniu rozsudku a vráteniu veci súdu prvého stupňa na nové prerokovanie. V ďalšom období sa zúčastnil najmenej na štyroch hlavných pojednávaniach, predchádzajúcich hlavnému pojednávaniu dňa 12. 12. 2014, ktoré v jeho priebehu za okolností, popísaných v disciplinárnej žalobe, opustil. Potom sa ešte zúčastnil na hlavnom pojednávaní dňa 17. 12. 2014, pri ktorom bol vyhlásený rozsudok, proti ktorému podľa svojej vlastnej výpovede na pokyn obžalovaného L. N. podal odvolanie, o ktorom odvolací súd doteraz nerozhodol.

Disciplinárny senát dospel k záveru, že z hľadiska záujmov väzobne stíhaného obžalovaného bolo povinnosťou disciplinárne obvineného predniesť záverečnú reč a v nej práve akcentovať všetku právnu argumentáciu v jeho prospech. Nedá sa totiž usudzovať inak, ako že po svojej účasti na po-

jednávanií odvolacieho súdu, kde došlo k zrušeniu rozsudku prvostupňového súdu, a na niekoľkých nasledujúcich hlavných pojednávaniach, mal vedieť a mohol vedieť, že bude skôr či neskôr vyzvaný na prednes záverečnej reči, a mal a musel k tomu v danom čase mať nepochybne dostatok poznatkov. Namiesto toho sa bez rozumného dôvodu spoľahol na to, že na hlavnom pojednávaní dňa 12. 12. 2014 sa bude pokračovať v dokazovaní. I keď súd potom pre toto hlavné pojednávanie avizovaný procesný postup nedodrжал a čoskoro po jeho začatí dokazovania skončil, posúdenie správnosti tohto postupu patrí výlučne odvolaciemu súdu. Disciplinárnemu senátu však prislúcha zdôrazniť, že aj keby súd v dokazovaní pokračoval, disciplinárne obvinený opäť mal a musel predvídať, že o rozsahu dokazovania a jeho ukončení rozhoduje vždy výlučne súd a nikto iný a v obdobnom štádiu trestného konania môže byť obhajca vyzvaný na prednes záverečnej reči kedykoľvek a musí reč predniesť, ako napokon urobili aj ďalší dvaja v tejto trestnej veci činní obhajcovia.

K pomerne obsiahlej časti obhajoby disciplinárne obvineného, spočívajúcej v polemikách o rozdieloch v právnej úprave rozhodovania o zaujatosti v trestnom a civilnom konaní, návrhoch k osobe sudcu a iným, senát súhrnne uviedol, že tieto argumenty vnímal iba tak, že síce môžu mať význam pre trestné konanie, v ktorom je disciplinárne obvinený činný ako obhajca, nie však pre konanie disciplinárne, pretože nie sú predmetom disciplinárnej žaloby.

Opustenie pojednávacej miestnosti disciplinárne obvineným v prípade nutnej obhajoby pri absencii iného veľmi závažného dôvodu, teda v danom prípade pre rozdielny právny

názor advokáta a súdu na rôzne otázky, považoval senát jednoznačne a bez ďalšieho za zavinené a závažné porušenie povinností advokáta.

Na základe podaného odvolania disciplinárne obvineného odvolací senát vec preskúmal a dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné, keď sa stotožnil so závermi prvostupňového senátu.

Odvolací senát považoval za podstatné, že predmetné hlavné pojednávanie bolo už niekoľkokrát v rade, keď sa na všetkých predchádzajúcich disciplinárne obvinený zúčastnil. Z tohto dôvodu mal mať už disciplinárne obvinený záverečnú reč pripravenú, resp. naozaj musel alebo mal vedieť, že môže byť vyzvaný súdom na prednesenie záverečnej reči, a to aj napriek tomu, že časť hlavného pojednávania mala byť venovaná ďalšiemu dokazovaniu. Naopak, za úplne irelevantné považoval odvolací senát, že k prípadnému konaniu disciplinárne obvineného mal pokyn (resp. súhlas) od klienta, obžalovaného L. N., pretože takýmto pokynom nemal byť viazaný z dôvodu jeho rozporu so zákonom a stavovským predpisom.

Rozhodnutie je redakčne krátené, upravované a doplnené o odkazy na citované ustanovenia pod textom.

Poznámka

1 Preložené a spracované: Z kárné praxe. In: Bulletin advokácie, č. 12/2016, s. 60 – 62.

Právnu vetu a rozhodnutie preložila a spracovala
Mgr. Tatiana Frištiková, advokátka

Vyhlasenie publikačnej súťaže Bulletinu slovenskej advokácie pre rok 2022

Redakčná rada *Bulletinu slovenskej advokácie*
v spolupráci s Predsedníctvom Slovenskej advokátskej komory
vyhlásila pre rok 2022

XXI. ročník publikačnej súťaže Bulletinu slovenskej advokácie pre študentov právnických fakúlt, advokátskych koncipientov a mladých advokátov do 35 rokov.

Konkrétnu **tému si účastníci súťaže zvolia** sami. Podmienkou je aktuálnosť témy z teórie alebo praxe slovenského, európskeho alebo medzinárodného práva. Súťažný príspevok nesmie mať popisný charakter. Príspevky v rozsahu maximálne 34 000 znakov (vrátane medzier, literatúry, CV aj textu pod čiarou) treba poslať e-mailom na adresu **ondrisova@sak.sk** alebo **darina.stracinova@sak.sk**.

Termín uzávierky je **30. novembra 2022**.

Článok bude zaradený do súťaže v tom roku, v ktorom bude publikovaný. Porota zložená z členov redakčnej rady *Bulletinu slovenskej advokácie* publikované príspevky vyhodnotí do konca decembra 2022. Pre autorov sú pripravené finančné ceny, porota má právo cenu neudeliť, resp. zvýšiť odmenu. Ceny prvým trom autorom budú odovzdané na tradičnom Novoročnom stretnutí právnikov v januári 2023.

DO VAŠEJ KNIŽNICE

Nadobudnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti od nevlastníka

KUCBEL, D.: **Nadobudnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti od nevlastníka.**

1. vydanie. Žilina : Eurokódex, s. r. o., 2021, 274 s.

Ochrana dobrej viery v správnosť údajov katastra nehnuteľností je povestnou Achillovou päťou nášho súkromného práva a nevyčerpatelnou studnicou tém pre odbornú právnu spisbu. Uvedené len potvrdzuje rozsah teoretickej reflexie normatívnej úpravy ochrany dobrej viery v správnosť údajov katastra nehnuteľností v našej odbornej právnej spisbe – dosiaľ v nej však (na rozdiel od českej) absentovala ucelená monografia venovaná tejto téme, resp. téme nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti od nevlastníka. Túto medzeru vyplňa monografia Dušana Kucbela s názvom *Nadobudnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti od nevlastníka*, práca nanajvýš aktuálna vo svetle relatívne nedávnych rozhodnutí Ústavného súdu SR a veľkého senátu obchodno-právneho kolégia Najvyššieho súdu SR týkajúcich sa práve možnosti a podmienok nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti od „nevlastníka“.

Monografia je rozdelená na dve časti. **Prvá časť** predstavuje teoretické spracovanie témy nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti od nevlastníka, predovšetkým formou analýzy stanovísk prezentovaných v slovenskej a českej súdnej praxi a komentára k nim. **Druhá časť**, označená ako *Príloha – vnútroštátne súdne rozhodnutia*, obsahuje prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu SR a Najvyššieho súdu SR vo veciach nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti od nevlastníka.

Prvá časť monografie autor uvádza stručným príbehom z aplikačnej praxe (žiaľ, nie ojedinelým). Následne vymedzuje metodologické a faktické východiská sporu ohľadom nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti od nevlastníka, pričom stručne, ale veľmi výstižne vystihuje právnu povahu zápisov práv do katastra nehnuteľností. Ďalej sa autor venuje titulom nadobudnutia vlastníckeho práva s exkurzom do oblasti zodpovednosti za škodu spôsobenú eventuálne nezákonným zápisom vlastníckeho práva do katastra nehnuteľností, kde však uvádza závery, ktoré sa javia byť pomerne problematické – tento „zodpovednostný“ exkurz však nie je hlavným predmetom monografie. Autor venuje pozornosť tiež nadobudnutiu vlastníckeho práva od nevlastníka v prípade odstúpenia od zmluvy a v prípade relatívnej neplatnosti právneho úkonu. Ťažiskovú časť celej monografie tvorí analýza najprv českej a potom slovenskej judikatúry k mož-

nosti a podmienkam nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti na základe absolútne neplatného právneho úkonu, v rámci ktorej autor zaujal stanovisko, že v podmienkach slovenského právneho poriadku by sa mala „oveľa viac uplatňovať zásada *nemo plus iuris pred ochranou dobrej viery dobromyseľného nadobúdateľa*“ (s. 39). V tejto časti monografie zaujmú (okrem iných) postrehy autora ohľadom skúmania a preukazovania dobrej viery nadobúdateľa nehnuteľnosti v civilnom sporovom konaní. V závere teoretickej časti monografie autor uvádza stručný prehľad literatúry ako aj zoznam relevantných vnútroštátnych súdnych rozhodnutí a zahraničnej (českej) judikatúry.

Príloha obsahuje 23 rozhodnutí slovenských súdov vo veciach nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti od nevlastníka. V zásade ju možno rozdeliť na dve časti: v pomyselnnej prvej časti prílohy sú zaradené rozhodnutia Ústavného súdu SR (9) a v druhej časti Najvyššieho súdu SR (14).

Hlavný prínos monografie vidíme v prehľade a kritickom spracovaní vývoja stanovísk našich najvyšších súdnych inšancií k možnosti nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti od nevlastníka, ako aj vo formulovaní dôvodov, pre ktoré v podmienkach slovenského právneho poriadku nie je možné akceptovať stanovisko prezentované v rozhodovacej praxi Ústavného súdu Českej republiky ohľadom možnosti nadobudnutia nehnuteľnosti od nevlastníka podľa právnej úpravy účinnej v Českej republike do 31. 12. 2013, resp. 31. 12. 2014. Osobitne je potrebné taktiež oceniť a vyzdvihnúť ľahkosť, s akou autor vysvetľuje civilnoprocesné súvislosti zvolenej témy. Autorovi by azda bolo možné vytknúť iba pomerne skromný zoznam použitej literatúry, čo je však dané zjavne primárnym cieľom autora, ktorým je analýza stanovísk prezentovaných v rámci súdnej praxe, či už slovenskej alebo českej. Ostáva len dúfať, že tento druh literatúry kladúcej dôraz na analýzu a komentovanie stanovísk prezentovaných v súdnej praxi vo vzťahu k určitej právnej téme si nájde svoje pevné mieste v našej odbornej právnej spisbe.

Predmetnú monografiu rozhodne odporúčame sudcom, advokátom, akademickej obci a tiež širšej právnickej verejnosti.

JUDr. Róbert Jakubáč, PhD.

Oprášime ruštinu? Za rohom je vojna...

Táto otázka napadne mnohým mojím súputníkom, ktorí sme v 50-tych rokoch študovali na gymnáziách, resp. jedennásťročných stredných školách a končili sme fakultu začiatkom 60. rokov. Žiaľ, nie je nás už bohviekoľko. Ale na vysvetlenie, prečo si kladiem túto otázku: v auguste 1968 sme oprašovali ruštinu z dôvodu „bratskej pomoci“ a nerobili sme to s nejakým nadšením, ale bol to jeden z účinných spôsobov, ako bratskej armáde povedať alebo skôr napísať, čo si o jej príchode myslíme.

Seniorský vek, presnejšie to nazývajú pravým menom, staroba, má okrem iných aj tú nevýhodu, že väčšinou si človek pamätá príliš veľa a táto pamäť začína byť katalyzátorom udalostí, ktoré prebiehajú v súčasnosti. Zrazu pred našimi oknami máme vojnu, ktorá pre niektorých sa zdá byť vzdialená a len na počte utečencov vnímajú, že nejaká vojna prebieha. S napätím sledujú správy rôzneho druhu o tom, čo sa deje na Ukrajine. Žiaľ, v historickom kúpeľnom meste na severovýchode Slovenska, pár kilometrov od poľských hraníc, dych vojny cítime podstatne viac ako zvyšok Slovenska. Sto kilometrov od Bardejova je mesto Rzeszów, v ktorom sa nachádza najväčšia americká základňa v Poľsku – letisko, ktorú nedávno navštívil aj americký prezident Biden. Pri obligatórnych kávových sedeniach v krásnych jarných dňoch, sediac na terase kaviarne, sledujeme pruhy lietadiel na modrej oblohe. My, ktorí sme absolvovali ZVS, pre neskoršie narodených základná vojenská služba, rozoznávame, že sú to hliadkujúce stíhačky s presne vymedzeným systémom. Letisko Rzeszów slúžiace v mierových časoch našincom na cesty lacnými leteckými spoločnosťami na západ Európy, zrazu nadobudlo mimoriadny význam a v nočných hodinách počujeme hukot Herkulesov (vojenské dopravné lietadlo), ktoré dovážajú všetko potrebné pre obranu Ukrajiny. A tak vojna na Ukrajine sa stáva pre nás, ktorí žijeme pár kilometrov od hraníc západnej Ukrajiny a východného Poľska, vojnou doslova v priamom prenose, pretože mladší kolegovia sledujú rôzne sociálne siete z Ukrajiny, z Poľska, ktoré ďaleko podrobnejšie ukazujú brutalitu tohto konfliktu. Ťažko sa to chápe, ale jedným z nebezpečných fenoménov sa stáva skutočnosť, že si začíname na to akosi zvykať. Zamračilo sa, stíhačky nevidno a vojnu väčšina z nás cíti predovšetkým tým, že sa u nás objavili utečenci. My, ktorí žijeme v kúpeľnom areáli, zrazu stretávame mladé matky s deťmi, pretože kúpele, čo im slúži ku cti, časť jedného hotela vyčlenili pre matky s deťmi z Ukrajiny. Je to veľmi frustrujúci pohľad na smutné mladé ženy, ktoré sú na nerozoznanie od našich, ako sa s kočkami, s malými deťmi prechádzajú parkom, starostlivo upozorňujú deti, aby nešantili, ktoré ešte nepochopili, že sa stali vyhnancami z vlastnej krajiny a že sa už do nej nikdy nemusia

vrátiť. Na parkovisku pred hotelom, v ktorom bývajú, prichádzajú autá s ukrajinskými poznávacími značkami a tie, ktoré odchádzajú, smerujú na západ, a my, ktorí bývame v blízkosti hotela vieme, že ďalšia matka sa snaží zaistiť väčšiu istotu prežitia s deťmi. Tieto mladé ženy stratili úsmev a prechádzajú parkom vo vymedzenom čase po jedlo pre seba a svoje deti pri stretávaní s nami zmlknú, ako keby sa hanbili používať jazyk, ktorý je tak blízky ruštine.

Mnohokrát máme pokúšenie osloviť tieto matky so známym naučeným ruským: Nenužna vam što to? Obávame sa len, že mladé ženy by nereagovali, pretože pre nich by už bola bližšia angličtina ako ruština. A tak žijú vedľa nás, prichádzajú a odchádzajú, sedia na lavičkách s mobilmi v rukách, s nádejou, že manžel, brat, otec ešte žije. Jediné, čo môžeme pre ne urobiť, je venovať im aspoň pohľad, ktorým naznačíme, že vieme, ako trpia a že žijú v niečom, čo si vôbec nevieme predstaviť, a pritom sa to deje len pár kilometrov od nás.

Vážení čitatelia, vojna je bližšie ako si to myslíme a čo je prekvapujúce, najbližším národom Ukrajincov v ich boji za slobodu sú Poliaci, s ktorými v historickom kontexte mali mnoho nevyrovnaných účtov. Spomenieme len dve známe „P“ po prvej svetovej vojne: Pilsudski a Petljura. Lvov bol do roku 1945 poľský. Napriek týmto skutočnostiam sa naši poľskí susedia snažia s Ukrajincami dorozumieť akokoľvek, len nie po rusky, pretože ruský jazyk je pre Poliakov, zo známych historických súvislostí, cudzím jazykom. K poľskému pohraničiu a severovýchodu Slovenska neodmysliteľne patria pamätníky oboch svetových vojen, cintoríny. My miestni sme si už odvykli vnímať tieto cintoríny ako rušivú súčasť krásnej krajiny, zrazu prechádzajúci popri týchto cintorínoch, väčšinou sú umiestnené pri cestách, nám mnohým napadá hrôzostrašná myšlienka s nádejou, že sú posledné... A tak z jazyka, ktorým písal Dostojevský, Čechov a iní veľikáni ruskej literatúry, sa stal jazyk okupantov, jazyk, ktorý sa nám zrazu prieči v hrdle, a preto sa vám derie čoraz viac výkrik pána Kodeta z Pelíškov, ktorý je neodmysliteľne spojený s rokom 1968.

Na záver jedna príhoda o ľudskej spolupatričnosti v tejto neľudskej dobe. Priateľova dcéra študovala pred rokmi v Londýne, kde mala spolužiačku Ukrajinku. Priateľova dcéra sa vydala, má iné meno, žije v Londýne a v jeden marcový večer oznámila rodičom na Slovensko, že ju na starom telefónnom čísle našla ukrajinská spolužiačka a prosí ju o pomoc. Svet je veľmi malý. Spolužiačka pricestovala po troch dňoch z východnej Ukrajiny na hranicu Slovenska s rodičmi a starou mamou v jednom aute a jediné, čo vedela povedať dobrovoľníkom bolo, že ju čaká pani Müllerová. Dobrovoľník s tabuľkou „Müllerová“ ich našiel, pričom ho priateľova dcéra kontaktovala z Londýna, a tak ukrajinská rodina zakotvila v Bardejove, vo farskom byte, veriac, že sa ešte vráti naspäť. Obdobné príhody tu na poľsko-slovensko-ukrajinskej hranici zažívame často. Žiaľ, väčšina týchto ukrajinských utečencov od nás odchádza smerom na západ a my zrazu zisťujeme, že v strednej Európe nám vzniká nový národ – obdobný ako Kurdi: Ukrajinci bez Ukrajiny...

Rastislav Straka
advokát

Bulletin slovenskej advokácie

CENNÍK INZERCIE platný od 1. januára 2022

Charakteristika

Bulletin slovenskej advokácie je **odborný recenzovaný časopis pre právnu vedu a prax** vydávaný Slovenskou advokátskou komorou.

V tlačenej podobe je distribuovaný do všetkých advokátskych kancelárií na Slovensku, poslancom NR SR, na súdy a ďalšie inštitúcie.

V elektronickej podobe je zasielaný advokátom s pozastavenou činnosťou, ako aj budúcim advokátom – advokátskym koncipientom.

Mesačný náklad je 5 000 ks, spolu s elektronickou podobou **zasahuje takmer 8 000 osôb**. Z marketingového hľadiska je *Bulletin slovenskej advokácie* **najväčším právnickým médiom s dobre definovanou cieľovou skupinou**.

Špecifikácia

Periodicita: mesačník (8 čísel + 2 dvojčísla)

Náklad: mesačne 5 000 ks výtlačkov + 3 000 ks zasielaných elektronicky

Formát: A4 (210 × 297 mm)

Rozsah: 64 – 96 strán + obálka

Ceny inzercie

Vnútorne strany

– vid' obrazové schémy

2./3. strana obálky – 1 000 eur

rozмеры: 210 × 297 mm

(+ 3 mm dookola na orez)

Farebnosť inzerátu nerozhoduje.

4. strana obálky – 1 400 eur

rozмеры: 210 × 297 mm

(+ 3 mm dookola na orez)

Farebnosť inzerátu nerozhoduje.

Vkladaná inzercia – 0,15 eura/ks

Ide o distribúciu inzerentom dodaných tlačovín spolu s bulletinom.

Maximálna veľkosť je A4.

Špeciálny inzerát – 17 eur

Výlučne pre advokátov a advokátske kancelárie, ktorého účelom

je ponuka práce pre koncipienta/koncipientku, má jednotnú úpravu a rozmer štvrtiny strany (kvadrant).

Inzerát pre koncipientov/ky,

ak si hľadajú prácu v AK – zadarmo

Riadková inzercia sa neuverejňuje.

Zľavy z opakovania

Ceny sú uvedené bez DPH 20 %

a sú zmluvné, pre množstevné zľavy sa informujte na ondrisova@sak.sk alebo telefonicky: **02 204 227 28**.

Podklady

v elektronickej podobe musia byť definitívne spracované pre tlač vo formátoch EPS, PDF, JPG, TIF... a spĺňať **technické parametre**:

nedegradované fotografie s rozlíšením cca 300 dpi, farebnosť CMYK, texty v krivkách. Pri osobitnej požiadavke na vernosť reprodukcie musí inzerent dodať nátláčok.

Materiál na vkladajúcu inzerciu si zabezpečí inzerent a doručí ho na adresu, ktorú mu oznámi redakcia. Inzerent zodpovedá za obsah inzerátu i za kvalitu podkladov.

Osmina strany
83 x 58 mm (š x v)

čb 50 eur
cmyk 100 eur

Štvrtina strany
– kvadrant
83 x 123 mm
(š x v)

čb 100 eur
cmyk 200 eur

Štvrtina strany – vodorovný pás
174 x 58 mm (š x v)

čb 100 eur
cmyk 200 eur

Vodorovná
polovica strany
spadavka
210 x 145 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 200 eur
cmyk 400 eur

Vodorovná
polovica strany
zrkadlo
174 x 123 mm
(š x v)

čb 200 eur
cmyk 400 eur

Zvislá
polovica strany
zrkadlo
83 x 254 mm
(š x v)

čb 200 eur
cmyk 400 eur

Zvislá
polovica strany
spadavka
101 x 297 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 200 eur
cmyk 400 eur

Celá strana
zrkadlo
174 x 254 mm
(š x v)

čb 400 eur
cmyk 800 eur

Celá strana
spadavka
210 x 297 mm
(š x v)

+3 mm dookola na orez

čb 400 eur
cmyk 800 eur

Získejte mezinárodně uznávaný titul

LL.M. Master of Laws

na tradiční prestižní vysoké škole

- **SPORTOVNÍ PRÁVO**
nebo
- **ZDRAVOTNICKÉ PRÁVO**

Třímestrální kurz vyučovaný v kombinované formě je určen uchazečům s ukončeným vysokoškolským vzděláním, kteří mají zájem prohloubit si znalosti ve vybrané právní oblasti a rozšířit svůj profesní záběr.

Přednáší přední čeští odborníci z akademické sféry i praxe.

Termín podání přihlášek: **31. srpna 2022**

Podmínky studia a podrobné informace

na e-mailu: **llmcz@prf.cuni.cz**

nebo na tel: **+420 775 854 820**

**PRÁVNICKÁ
FAKULTA**
Univerzita Karlova

beck-online

rýchlosť | spoľahlivosť | kvalita

„Beck-online je pre nás každodenným partnerom, ktorý nesmie pri kvalitnom právnom poradenstve chýbať.“

JUDr. Eva Matiašková

partner

PRÁVNÝ DOM
ADVOKÁTI S.R.O.
ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA

Jednoducho si to vyskúšajte

na www.beck-online.sk